

Sen de
Tosyanın bir
olmuş Katil.
sin sokerek
sahlayı tek
den zaman
da buların
Bu kol
yar hoy

RIFAT ILGAZ
NERDE KALMIŞTIK

ÇINAR YAYINLARI

Hamam Sok. Yavuz Han 2/8

Cağaloğlu - İstanbul Tel. : 528 21 72

Yayın hakları ÇINAR YAYINLARI'na aittir.

Dizgi, baskı : *Kent Basımevi*, 528 08 15

Kasım / 1984

RIFAT ILGAZ

NERDE KALMIŞTIK

ÇINAR YAYINLARI

HOCA'MIZ KAHRAMAN MI?

Ünlü güldürü dergisi Akbaba, başyazısında Hoca Nasrettin için şöyle diyor:

«Ama öyle özellikler, başkalarında da bulunmuş, hiçbirini Nasrettin Hoca çapında halk kahramanlığı, rütbesine yükseltmemiştir.»

Baş yazar, Hoca'mız için şunu demek istiyor açıkça: «Nasrettin Hoca, çapı bakımından halk kahramanlığı düzeyine yükselmiştir.»

Acaba öyle mi?

Bildiğimize göre iki tür kahraman vardır. Biri roman, öykü, oyun kahramanıdır. Bu yazınsal ürünlerde kişinin olağanüstü güçlere, yeteneklere sahip bulunması gerekmez. Sanatçının çizdiği herhangi bir tip, bir üçkâğıtçı, bir kumarcı, gelir gözümüzün önüne. Orhan Kemal'in Murteza'sı, Recaizade'nin araba düşkününü Bihruz Bey'i, Ömer Seyfettin'in Efruz Bey'i birer kahramandırlar. Masallarda ya da kendi özel yaşayışları içinden seçilen öyle kişiler vardır ki, davranışlarındaki niteliklerle hiç de Murtaza'lara, Bihruz Bey'lere, Efruz Bey'lere, Feride'lere Gorio Baba'lara benzemezler. Gerçek kahramanlardır, halkın destanlardan, kendi yaşayışları içinden seçip çıkardığı kişiler... Bunlar, ezilmiş, haksızlığa uğramış, sömürülmüş, desteksiz bırakılmış olan halkın kurtarıcıları umut bağladıkları güçlü,

yürekli, insan üstü nitelikler taşıyan kişilerdir. Kale kapısını omuzlayıp atacak, bir boğayı boynuzlarından tutup yere çalacak, bir derebeyini atından alaşağı edecek kadar güçlü, bir şah'ı bir kılıçta ayaklarının dibine sercek kadar yürekli, vezirlerini türlü hünerlerle mat edecek kadar da beceriklidirler. Böylesi kişiler atlarına atlayıp dağa çıkmışlarsa, bir Bey'i, yaptığı haksızlıklardan ötürü cezalandırmak, tepelemek içindir.

Akbaba'nın kahramanlaştırdığı Hoca, bunlardan hangisidir? O, bir sanatçının tip olarak çizdiği kişi olsa bile, bir sanatçı'nın değil, halkın yardımıyla Hoca'nın çizdiği bir kişidir, Hoca Nasrettin tipi!

Akbaba'nın kahraman saydığı Hoca, halkın kurtarıcı olarak umut bağladığı, güçlü, yürekli, zenginden alıp yoksula veren bir haksızlıklar onarıcısı mıdır? Yani bir Donkişot! O da değil!

Ona yakıştırılan fıkraları incelersek, Hoca'mızın karakterini, mizacını, kişiliğini kabataslak şöyle çizeriz: Hır çıkarmaktan hoşlanmadığı için uzlaştırıcıdır. Halk'ın ezilmişliğinin hincını, güçlülerden zor kullanarak değil, onları lafla çıkmazlara sokarak, takılarak, bunaltarak alır. Eğer yandaşları tuttuğu, savunduğu kişiler zorba karşısında yan çizerse Hocamız sırtında yumurta küfesi olsa bile döner, üstelik de tuttuğu kişilere yeni bir angarya daha yüklemekten çekinmez. Timur'a, filinin verdiği zarardan ötürü yakınmaya giderlerken hemşehrilerinin kendisini yarı yolda bırakmaları üzerine onların başına, ikinci bir fili musallat etmekten bile çekinmez. Amacı, yüreksizlere, tabansızlara, döneklere gereken dersi vermektir. Oysa halkın tuttuğu kahramanlar, halktan olanlara ders vermeğe kalkışmazlar. Ne pahasına olursa olsun, tek başlarına da kalsalar, kötülüğü ortadan kaldırmaya çalışırlar. Hoca'nın bu fil öyküsünde yaptığı, kahramanlara yakışır bir davranış değil, filo-

zofça, bir çıkış, bir takılıştır. Abartmıyalım o bakımdan da Hoca'mızı!

Hoca kof değerlerin de amansız, bir saldırganıdır. Medreseliler, mollalar, hacılar, hocalar, kadılar, hatta Timur-lar bile onun takılmalarından, yüklenmelerinden kendile-rini kurtaramazlar. Timur'a verdiği değer, ancak belinde-ki kemerin tutarı kadardır. Hocanın eşığini medreseye ve-rip de kadı yapacağım diye elinden alan, sonra da götü-rüp pazarda satan açıkgozle olan serüveni kadıları nasıl acımasızca yediğini gösteren bir davranışdır. Sözüm ona, eşığını, okuyup kadı olmuş varsayması, «Yeni eşığın na-sıl, iyi mi?» diye soran Kadı'ya, «Senin halin başkaydı.» demesi çığırından çıkan adalet düzenini ve onun temsil-cilerini yere vurmak içindir. Ama halk, Hoca'yı eşığın oku-yacağına inanacak kadar saf sanacakmış, sansın! Sanki Hocamızın umurundaydı! O her zaman yereceğini yermek için aptal, saf, beceriksiz, akılsız, bilgisiz, görgüsüz gö-rünmeğe katlanmış, böylece üzerine düşeni başarmıştır. Pasif direnme yapmak, ezilmişliğini unutmak, dar zaman-larını kazasız belâsız geçiştirmek zorunda kalan halkımız, Hoca'sına sık sık başvurmak yolunu tutmuştur. Bugünler-de ona, gene sık sık başvuruyorsak, işlerin yolunda git-mediğini, haksızlıkların, baskıların, arttığını söyleyebiliriz açıkça. Hoca hemen her fıkrasında oportünist görünü-yorsa, tereyağından kıl çeker gibi en zor olayların bir şa-kayla içinden çıkmayı önerircesine yarıcıları tutar gö-rünüyorsa, oportünist olduğundan değil, toplumumuzda böyle işin kolayına kaçan tabansızların, üç kâğıtçıların bu-lunabileceğini göstermek, gözümüzün elifine sokmak için-dir. Hem davacıya, hem davalıya, hem de kendisini eleş-tiren karısına hak vermekle kendi adalet anlayışını açıkla-mak değildir öngördüğü... Her şeyi tatlıya bağlamaya ça-lışan yöneticileri, çıkarıcıları, eyyamcıları, dalkavukları ye-

re vurmaktır amacı. Hoca bu yerden yere vurma işini kahramanlar gibi zor kullanarak bedensel gücünü göstermekle yapmaz, filozofça yapar. Güçsüzler arkasız kalanlar, dar, zamanlarında onun fıkralarına sığınarak güçlü görünmeğe, ayakta kalmaya, tutunmaya, yaşayışlarını sürdürmeğe çalışırlar. Hocamız, atılım adamı, coşku adamı, eylem adamı olmadığı gibi bir kurtarıcı, bir yol gösterici, kısaca önden giden bir yönetici de değildir. Ezilen, kaderine terkedilen, sömürülen dertli, acılı, sahipsiz halkımızdan yana, onunla gönül birliği eden, avutan, ayakta tutan, acılarını unutturan, okumuş yazmış, halkına dönük aydın, cin gibi zeki, hazır cevap bir halk adamıdır. Nazım Hikmet, halkımızı anlatırken «Hoca Nasrettin gibi, ağlayandır.» derken, Hoca Nasrettin'in düpedüz bir güldürücü, gülmececi (!) hele hele bir nabız şerbetçisi olmadığını belirtmek istemiştir, dizelerinde!

BİR KABAK TATLISI MİLLİSİ BOL OLSUN

Anlıyorum ki ilerde günlerimiz çok eğlenceli geçecek. Daha şimdiden radyoyu açsak, televizyonu çevirsek, hele bir iki ciddi gazete var ki onları elimize alıp üç beş satır-cık okusak, he heeey, gülmekten yatıyoruz yerlere. Geçenlerde bir gazete geçti elime, açtım sayfalarını... Açtıkça içim de açıldı. Yazarları, habercileriyle çengi cümbüş bayram havasına giriverdik. En ağırbaşlı olması gereken konular bile gülmece güldürmece türünden, pazar fantazisi sanki... Oku oku gül!.

Eğitim konusunu ele almış muhterem bir muharrir... Almadan önce de abdest almışa benziyor... Cuş'î huruş içinde bırakıyor insanı! Eğitim der demez, peşinden ne gelir diye hiç beklemeyin sakın! Ne gelirse önceden gelmesi gerekiyor bu yazıda. Eğitimden sonra gelen değil, eğitimden önce gelen «millî» daha önemli! Eğitim millî olunca gerçek anlamını algılıyoruz, önemiyle birlikte. Hıyardan bile söz etseniz, milliyi getireceksiniz başına! Sivri biber, dolmalık biber, çarliston biber yok artık! Millî biberlerimiz var. Millî biber dendi mi hepsi içinde! Millî dolmalık domateslerimiz, milli patlıcanlarımız, milli kabaklarımız ve millî menfaatlarımız diye sürdüreceksiniz yazıyı da, konuşmanızı da... Bunun adı Mill tefekkür, Millî iman, Millî kahveciyi çağırıp Millî Rize çayından, millî çıkarlarımız adı-

na bir çay getirmesini rica edeceksiniz. Coco Colalar, Pep-siler bile milli olduktan sonra bırakın Rize ayını, kahve-ci Hasan'ın Brezilya'dan gelme kahvesi bile neden millî ol-masın! Gel gelelim Vietnam'ın ulusal kurtuluşundan söz ettiniz mi millî Amerika politikasına dil uzatmış olacağı-nızdan mukaddesatılar canınıza okuyacaklardır.

Ankara, güzel Ankara eskiden de şirindi, güzeldi, gi-denlerin bahtı ne kadar kara olursa olsun ağıariverirdi ama bu kadar kutsal, bu kadar dinî, bu kadar millî değildi. Bun-ları nerden mi çıkarıyorum. Bir muharririn yazısından... An-karalıların ruhuna da Tercüman olan bir gazetenin kıymet-li muharriri bakın neler yazıyor:

«Bu satırları yazdığım gün Ankara'da hava, Millî Mü-cadele günlerinin havasına benziyor. Bir «Kuvva-i Milliye» ruhunu Ankara'da teneffüs etmenin bahtiyarlığını duy-u-yorum» diyor.

Diyelim ki Muhterem Muharrir Ankara'da içine Ku-vayı Milliye ruhunu çekmek istiyor:

«Ver!» diyor tütüncüye, «Bir sigara! Dumanı millî ol-sun!»

«Aç şu pencereyi!» diyor otelde «İstanbul'da zehir-lendiğimiz yeter! Aç da Ankara havası alalım!»

Pencere açılır açılmaz küt gidiyor. Muhterem! Zor ken-dine getiriyorlar.

«Ver millisinden bir ay!»

Depo kalıntısı küflü ayı verince alt üst oluyor mi-desi.

Muhterem'in yazısından anlıyoruz ki Millî Eğitim Ba-kanlığı'nın Millî kantininde Millî yemekler de ağız tadıyla yenecek gibi değil:

«Ver bir şiş!» diyor. İşte o şişlerden!»

Et iğ mi iğ. Kuzu eti mi belli değil!

«Ver bir yalancı dolma! Yutturulan dolmalardan! Millîsi bol olsun!»

«Ver bir sarığı burma! Hocanın çömezlerinininkinden! Ağdalı olsun!»

«Bir kabak tatlısı veeer! Millîsi bol, kabağı az olsun!»

Ne verirlerse versinler, yiyebilirsen ye! Et kokmuş, şekerse, şekeri şeker değil. Sarığı burmanın ne sarığı sarık! ne burması burma! Ne kabağı kabak, ne hurması hurma!

Muharrir gene yazısından anlaşıldığına göre çok «meyus ve makedder.» Neden mi üzüntülü? Millî Eğitim Bakanlığı hakiki ve Millî değilmiş de ondan. Bunu çok ilmi yazısında şöyle belirtiyor:

«Eğitimin Millî olması için çok himmet ve gayrete ihtiyac duyacağız.»

Neden böyle nevmidiye düçar oldu acaba, Muhterem Muharrir? Her şey tıklar tıklar arzuladığı gibi ceryan etmekte iken... Olandan bitenden gene de memnun görünmüyor üstad. Her şeyin olduğu gibi Millînin de çok fazlasını istiyor:

«Şimdi politikacılara düşen görev millî şuur içinde devlete sahip olmaktır.»

Duydunuz ya, devlete sahip olmaktan söz ediyor Muhterem! Bu tür devletçilikte çok hızlı Üstad... Politikacılarından biri:

«Gençler devlete yardım etmelidir» demişti. Oysa Muhterem, «Ne yardımı...» demeye getiriyor, nihayet etmişken işi yardımda bırakmaya gelmez, devlete sahip olacaksın ki. bir şeye benzesin! Sonra da devlet biziz deyip geçeceksin bir tarafa!.. Yardım da ne oluyormuş! Bunu kim yapacak? Yani devlete kim sahip çıkacak? Tıklar tıklar parayı sayıp. Biçer — Bağlar harman makinası alır gibi kaporayı verecek olan toprak ağası mı? Yüzde 51'le ortaklık kurup yüzde kırk dokuzun ağzını açtırmayan özel sektörcü mü? Ka-

demeye teker teker, çiftler çiftler basamakları atlaya at!a-
ya grip, ya ehramın en sivri yerine oturan partizan bürok-
rat mı? Ya da çoğunluğu tutturamayıp holding kurar gibi
hükümet kurmaya kalkışan, hisse senedi sahiplerinin ağzı-
na da bir parmak bal çalan alaturka politika bezirganı
mı? Kim sahip olacak bu devlete?

Türk Gençliğinin, ne yardıma ihtiyacı var ne de sahip
çıkacak bir patrona. Osmanlı Devleti bile Yeniçeri Ocağı'
nı, kurum bağladığı için yangın çıkarır diye üzerine kova
kova su döküp söndürmesini tam zamanında başarmış.
Devlet de, millet de kendinden yana olan, bir gençlik is-
tiyor. Kendini kurtarılabilecek duruma düşmüş gören bir genç-
liği zaten tanımıyor ki Devlet Baba! Kalksın da ondan yar-
dım istesin!

Muhterem muharrir, sen devleti ne sandındı?.. Eğer
böyle sandınsa hiç gözüne görünme! Sahip çıkmaya kalkı-
şan genci, yaşlısı da birlikte sana da gösterir, gücünü kuv-
vetini!

Bırakalım gençliğin devlete sahip çıkmasını! Önce
devlet din tacirlerinin, cahil, çıkarıcı profesörlerin elinde
kalmış gençliğe sahip çıksın!

LASTİKLER GÜMM!..

Araba lâterna, lastikler kabak, yol bozuk, şoför sakar... Lâstikler mutlaka patlayacak, patlamak ne kelime gümleyecektir! Lastikler çift astarlı dubleks bile olsa... Gümmm!..

Duyuyor musunuz bugünlerde boyuna lastikler güm-lüyor. Bakanların iç gezisi!.. Güm! Bakanların dış gezisi güm! Grev lokavt... Güm güm!.. Nerde bir korna, klakson sesi duysak çok geçmeden güm güm güm!..

Durup dururken lastik patlar mı? Araba yeni, yol asfalt, şoför tedbirli, becerikli, uyanık... Lastiklerse kız gibi... Zorla bakalım gümler olabilir misin!

Her gümlenmenin arkasında bir bozukluk, bir aksaklık, bir çürüklük, bir beceriksizlik... Bir organın bir aracın bir gerecin bir aygıtın eskimişliği, çürüklüğü ardından bir gümler. Üniversite reformu, sınav rezaleti, güm! Bir bakan ağzını açıp konuşsa, güm! Bir fabrika temeli atılsa, güm! Bir baraj duvarı incelense, gümmm!..

Nasıl ki sınav sorularının çalınıp satılması çözüm bekleyen üniversite reformunun bir gümlemesi ise tarım ilâçlarından zehirlenmeler de geri tepmiş tarım reformunun yarattığı bir gümlerdir. Uzmanların belirttiğine göre bütün kış da sürüp gidecektir bu gümler!.. Ne arabanın içinde olun, ne yolun üstünde!..

Ankara'lı yetkililer ne biçim açıklamalar yaparlarsa yapsınlar bu ölümler yani bu gümlmeler ilâçların sadece bit için pire için kullanılması sonucu ortaya çıkmamıştır. Bit pire tahtakurusu sivrisinek köylümüzün yıllardır içli dışlı olduğu, anlaşıp kaynaştığı dost haşerelerdir, kaşınmakla düşünmek aynı kapıya çıkar köylümüz için. Kaşınmayı anlatmak için başvuru sözçükler «tatlı tatlı»dır. «Acı acı» kaşınılmayınca da bitle pirenin ayrıcalığı kalmaz, biri it içindir, öbürü de yiğit için... Sivrisineklerden söz eden şair Ahmet Kutsi bile nerdeyse onları Ebabil kuşları gibi över, göklere çıkarır.

Durum böyle olunca bu tarım ilâçlarının kaşınmayı önlemek için kullanılışı da en sonra gelmelidir aklımıza. Köylüye tohumluk olarak verilen tahıllar mutlaka ilâçlanıp da verilir. Eğer köylümüz darda kalıp da bundan ekmek yapmaya kalkışırsa bu işten ilk zarar görecektir olan çocuklar olur. Bunu yurdumuzun her kesiminde gördük duyduk öğrendik. İlâçlar millî bir gümlmedir artık!

Bu ilâçları kullanmak bilgi işi, tecrübe işidir anladık. Kaç gramı ne kadar sıvıda eritileceğini en tecrübeli uzmanlar bile köylümüze öğretecek durumda değil. Kullanış yerleri, kullanma biçimleri uzmanına göre değişmektedir, uzmanın keyfinedir. Zararları üzerinde köylüyle konuşmak boş yere çene yorma anlamına gelir, kurs görmüş tarımcılar için. Köylü kimi yerlerde çiçek yağına benzetip patlıcan bile kızartır bu ilâçlarla, gazetelerde siz de okumuşsunuzdur!

Tarım reformu, köylüye iki saksı toprak, bir kese kâğıdı gübre, seçim arifelerinde taşlı tarlalar için tapu anlamına geldikçe buna benzer olaylar her zaman olacaktır. Reform, kooperatifleşme demektir, sulama demektir, gübreleme demektir, bilimsel ilâçlama demektir. Çok sayıda uzman, veteriner, doktor planlı beslenme okuma öğrenme

demektir. Bunlar olmazsa her köyden her bucaktan gümlerler duyulacaktır işte böyle!

Bir köyde boş ilâç tenekesini yıkayacak su yoksa elbet bu ilâç bulaşığı tenekeden su içenler zehirleneceklerdir. Suyun tenekesi, Anadolu'nun birçok yerinde bir lira beş lira on liradır. Bu su parayla alınıp içildiğinden tenekeler çalkalamak israftır artık!

Haaa aklıma gelmişken yetkililerden sorayım? İtalya'dan dönen parafinli zeytinyağları ne oldu? Bunların «imha» edilmesiyle ilgili bir haber duymadık bugüne kadar. Siz duydunuz mu? Sakın bu gümlerler parafinli yağlardan ya da gres yağlarından olmasın! Zeytinyağına makine yağı karıştırılması olaylarının bu karmaşık işlerin kökü kurutulup önüne geçildiğine dair de bir haber duymadık. Sakın zeytinyağı bölgesindeki açığözler bu tür karışımları artık İtalya için değil de Doğu kesimlerimiz için uygulamaya kalkışmasınlar? Dışarda yutturmak zordur da şu seçim karışıklığında herşeyi yutmaya hazır halkımız için kolaydır.

DEMEK BÖYLE ŞEKERİM

Biliyordun ne kadar sevdiğimi. Sen de beni seviyorsun sanıyordum. Geçen gün muhallebicide nasıl sokulmuş, nasıl ağzımın içine girmiş, nasıl yakınlık göstermiştin bana. Antep baklavası gibi ağzımda eriyordun! Öyle tatlı, öyle tatlıydın ki, tadından yenmiyordun! Söylediklerin hâlâ kulaklarımda! Hani bana çok bağlıydın! hani beni canı gönülden ölesiye seviyordun, hani beni hiç üzme-yecek, İkinci Dünya Savaşının şekeri gibi kendini gram gram satmaya kalkışmıyacaktın. Beni herkesten, herşeyden çok seviyor derken, nedir bu yaptığın, nedir bu başına buyruk çekip gitmen, ortarlardan kaybolman!

Söyle, kim ayarttı seni? kim şımarttı bu kadar? Hani bana sıkı sıkıya bağlıydın, bir daha benden ayrılmayacaktın, ölünceye kadar birlikte yaşayacaktık hani? Geçen akşam bir de işten döndüm ki, koydunsa bul! Komşuya baktım yok, bakkala koştum yok! dolaştım çarşığı, pazarı yoksun!

Ah şekerim, bilsen nasıl beynimden vurulmuşa döndüm. Birden nasıl gözüm karardı da başım fırıl fırıl dönmeğe başladı. Nasıl aldatırsın böyle beni! Hem de açgözlü, ruhsuz, merhametsiz, insafsız halk düşmanı bir demir tüccarıyla... Namussuzluk bu kadar olur. Hani hayata bağlı, yaşamasını bilen, gün görmüş, eyyam görmüş biriyle

turistik bir otelin müzikli salonunda rakılı makılı akşam yemeği için gitsen, eh ne yapalım, bizim böyle yerlere götürececek, paramız yok, zevkine, keyfine düşkün, yaşamasını bilir, yemeden içmeden hoşlanır birinin peşine takılıp gidecekti elbet, der, bağırma taş basar susardım. Öyle bir yere öylesine bir hödükle kapanmışsın ki ne kadar öfkelensem, öfkelenip de ortalığı alt üst etsem, azdır! Nasıl olur da para kazanmaktan başka bir derdi, düşüncesi olmayan demir tüccarı, bir Hacıağayla depoluk, ardiyelik olmaya razı olursun! Bu ne kepezelik! Havasız, güneşsiz, zindan gibi ardiyelere manastıra kapanır gibi kilitlenmeye razı olmanın anlamı köpeklik, kölelik değil de ne? Ne dedi, ne söyledi de kandırdı seni? Dövize çevirip İsviçre bankalarına mı yatıracağım, dedi? Seni dış piyasalara mı süreceğim dedi. Paraya çevirip bezirgânlar partisinin seçimi kazanması için, sırf siyaset olsun diye senden yardım mı istedi? Çok merak ettim doğrusu. Herhalde büyük vaadlerde bulunup kandırmış olmalı! Yoksa sen, durup dururken bu kadar sevgi gösterilirken bırakıp gidecek kadar şaşkın değilsin! Gün görmüş, zengin sofralarında bulunmuş, sosyete salonlarında yaşamış kral mutfaklarına girip çıkmış birisin! Sonradan görmelerden, liste hesabı seçim kazanmışlardan değilsin! Yoksa seni kandırıp götürenlerin, dört duvar arasına kapatan hödüklerin çok üstün, paha biçilmez bir yanları var da biz mi bilmiyoruz? Söyle ne üstünlüğü var, bu para babası olmak için, değil seni, memleketi bile satmaya kalkan kerestelerin? Söz sahibi, itibar sahibi olmak için para sahibi olmaktan başka bir şey düşünmeyen bu hıyarağalarının nesine güvendin, nesine değer verdin de takıldın peşine? Konuşmalarına bakarsan, konuşma değil, partilerine bakarsan parti değil, suratlarına bakarsan surat değil, kafa değil! Nesine tutuldun bu salakların! sen bu tatlı dilinle, bu baldan tatlı gö-

rünüşün gösterişinle, ağzımızın içine girişin, gönlümüzde eriyişinle, kalbimize saltanatını kurmuşken kendini hödük-
lere kurban etmenin ne anlamı vardı. Yoksa onları hal-
kın gözünden düşürmek seçim öncesi şeker bayramı ari-
fesinde itibarlarını iki paralık etmek, seçim şanslarının içi-
ne tükürmek için mi onlara oyun ettin? Bir göz kırparak
sen mi, baştan çıkardın bu sonradan görme ne oldum bu-
dalalarını!

Sen yok musun, Seen!.. Bu cana yakınlığınla, bu tat-
lılığın, bu şirinliğinle ne canlar yakmazsın, eğer ister-
seen!.. Ah şekerim, bilmez miyim seni! Canlar yakıp ocak-
lar söndürdüğünü! Öyle bir sülâledensin ki seen! Birin-
ci Dünya Savaşında Büyük annenin elinden ne vagon tüc-
carları gelip geçmemiş! Hükümetler devirmiş, partiler ba-
tırmış, savaşlar kaybettirmiş, senin o işvebaz büyük an-
nen! Annene gelince, durup dururken kendi değerini beş
misli, on misli yükselterek piyasayı alt üst edip ortalığı,
kasıp kavuran o annen yok mu? Ne siyaset adamlarının,
ne istifçi milletvekillerinin, ne karaborsacı müdürlerin ip-
liğini pazara çıkarmamış! Bir parti devrildiyse hep onun
yüzünden devrildi. Kaç bakan tepetaklak gitti. o annenin
yüzünden, kaç genelmüdürün kıcının altından koltuğu kay-
dı. Şimdi de onların yaptıklarına sen özeniyorsun, öyle mi?
Bu halk var ya, bu halk, seni de silkeler sırtından, sana da
gereken dersi verir. Nelerin yoksunluğunu çekmemiş, kim-
lere güvenmiş de güveninin içine tükürülmemiş. Bir yüz
çevirdi mi senden ferishtahınla gelsen başını çevirip gene
de bakmaz yüzüne! Bırak nazı, cilveyi de bozma ağzımızın
tadını! Onlara da çok güvenme öyle! Biz sana şekerim,
şekerim dedikçe, bizi şeker hastası sanan ne kalantorlar
görmedik biz! Onlar için sen bir hastalık olabilirsin ama,
bizim için paha biçilmez bir nimetsin! Kadrini kıymetini
bil de itibarını ayağa düşürmemeğe çalış! Bir daha topar-

lanamazsın ha! Soyunu sopunu bizim kadar bilen var mı senin! Sosyetik olmaya özenir, salonlarda süzüm süzüm süzölmeğe kalkarsan pancargillerden geldiğini söyler kepaze ederiz seni sonra!

Ayartmaya kalkışanların çokluğuna bakıp da Sümerbank malı gibi kendini yüzde yüz ayarlatmaya kalkma! Ayarının içine tükürürer bu halk! Aklını başına topla! Bizi bıraktın mı sırt üstü gider, bir daha da toparlanamazsın! Şekerim, yarın akşam Acem Hüseyin'in kahvesinde bekliyorum! Kıyak çay yapar. Eğer beni atlatıp da gelmezsen vay haline! Üstelik hiyarağalarına uyup ortalıktan büsbütün kaybolursan, seçimlerden sonra ezer ezer pekmezini çıkarırım senin! Gerisini sen düşün!..

SEN DE Mİ TUZÜS!

Birden şaşırmayın! Bir tuz var ya sofralarımızın şenliği, arkadaşlığımızın içtenliği, ak yüzlü, tok gözlü tuzumuz, ona sesleniyorum! Baştan çıkarmışlar onu da!

Bir tıfıl için Arabın söylediği bir söz geldi aklıma:
«Çocuk mazbut velâkin memleket haydut!»

Arap bu sözü hangi tıfıl için, hangi memlekette söylemiş bilmem ama, bu lâf, bana bugüne kadar kimsenin kötü niyetle yanaşamadığı, kem gözle bakamadığı ak-pak tuzumuzun son günlerde başına gelen içler acısı durumu anımsattı. Onu da baştan çıkarmışlar, halk düşmanları! Depolara, ardiyelere, mağazalara tutup kapatmışlar, piyasaya gıdım gıdım sürmek, kör nefisleri için tatlı kazançlar sağlamak için!

Şeker sanmışlar, bizim ak yüzlü tuzumuzu. Başka türlü tatlı kâr nasıl düşünülürdü! Namussuzlar! Onun aklı-ğından, saflığından yararlanmak isteyenler kısa zamanda ele geçecek, gereken cezaya çarptırıldığı duyurulacaktır. Halkımızın günlük yaşayışına saat be saat girmiş bir nesneye karşı gösterilen saldırganlığın en uygun cezası verilmezse, halkımızın öfkesi yatışmayacaktır kolay kolay.

Tekel Bakanlığının seyirci kalmadığını bildirir bir haber verelim önce. Verelim de yüreğimize soğuk sular ser-pilsin:

«Gümrük ve Tekel Bakanlığı valiliklere yeni bir genelge göndererek tuz'un ihtiyaç sahiplerinin ellerine geçmesi için alınması gerekli tedbirleri sıralamıştır.

Öğrenildiğine göre Bakanlığın valiliklere gönderdiği genelgede yapılan tetkikler sonunda «yüksek fiyatla tuz satmak maksadıyla tuz stokları yapıldığının tesbit edildiği» kaydedilmekte ve alınması gereken tedbirler özetlenmektedir.

Bu genelgeye göre bundan böyle, perakende ve toptan tuz satış fiyatlarını Tuz Kanunu hükümlerine göre mahalli Tekel İdareleri ile işbirliği yapılarak Belediye Meclislerince tesbit edilecektir.»

Bu çok rahatlık verici haberden sonra biz gelelim övgümüze:

Sen, her çorbada bulunmasını istediğimiz nesne, seni ne kadar övsek az!

Sen, kuru ekmeğimizi banarak yediğimiz kutsal taam! Sensiz ne domatesin domatesliği kalır, ne hıyarın hıyarlığı!

Şeker başını alır gider, kahve uzaklaşır kapımızdan, yağ mutfağımızdan eksilebilir ama sen yüzünün akıyla soframızda demirbaş olarak kalırsın!

Ne ekmek gibi vesikalı, ne gaz gibi fişli, ne peynir gibi karneli oldun... Ne kahve gibi nohut kılığına girecek kadar kalleşsin, ne zeytinyağı gibi durup dururken kaybolacak kadar kaypak, cilveli, ne koyun eti gibi soyunu sopunu yadsımaya kalkacak kadar soysuzsun!

Nerde arasak buluruz seni... Karalarımızda da var-sın, denizlerimizde de. Ne evimizi terk eder gidersen, ne gaz gibi köylümüzü çıra isinde bırakıp kaybolursun ortadan.

Karımız «tuz» deyince yüreğimizin «cız» ettiğine bakma! Seni ne yapar, yapar, bulur, buluşturur, karımızın eli-ne tutuştururuz.

Ne sirke gibi sulu, ne bulgur pilâvı gibi kurusun. Değerin paraca düşüktür ama içlisin, alıngansın, şair ruhlusun. Rüzgârdan bile nem kaptığın olur, vurdumduymaz değilsin sabun kalıbı gibi... Hele kaypak hiç değilsin!

İşi yolunda olan kodamanların tuzuna kuru derler ama bizimki yaş olmuş, kuru olmuş kulak asınayız biz! Yeter ki soframızdan eksilmeyesin!

Öyle kolay kolay eksilmezsin de!

Sen bizim etimizde, kemiğimizde, iliğimizdesin! Alın terimizde, gözyaşımızda bile sen varsın! Bir sen kaldın bize dost, bir sen kaldın bize vefalı. Her şey birer birer bizi bırakıp gitti. Bir sen kaldın kapımızda bizden!

Fakirin dağarcığında sen, zenginin ziyafet masasında yine sen! Zengin fakir ayırt etmezsin. Fasulye gibi nimetten saymazsın kendini. Oysa bütün nimetlerde tatsın, bereketsin! Sen olmasan ne dilin dilliği kalırdı, ne dudakların dudaklığı, ağzımızın tadısın!

Ne parti bilirsin, ne politika... Sen seçim nutuklarına girmiyecek kadar tarafsız, karaborsaya düşmiyecek kadar halkdansın, halkın malısın!

Etliye karışsan bile sütlüye karışma! Ne iktidara dalkavukluk et, ne muhalefete yardakçılık! Ne üvüz gibi dış ticarete gir, ne şeker gibi politikaya sokul, ne çimento gibi nutukların harcına karış! Kömür gibi yüzkarası da olma. Alnının akiyle yaşa!

Hadi bağışladım bu kez seni! Aklını başına topl!

DOĞUŞ MU BATIŞ MI

Bugünlerde dil üzerine ileri geri lâfilar ediyoruz. Sanmayın ki, Dil Kurumu üyeliğine adaylığımızı koyacağız. Kuruma kayıtlı olanlar, kurumda olup da kurumundan geçilmeyenler, telâşlanmasınlar boşuna. Kurumun ne yolluğunda gözümüz var, ne yıllığıyla, aylığında! Eh, Ankara'ya yolumuz düşerse misafir kalacak dostlarımız eksik değil, sağ olsunlar... Bizimki eski öğretmenlikten kalma Türkçeci tiryakiliği!

Siz Sıyırtmaç Kayası'nı gördünüz mü? Çoğunuz görmediniz değil mi? Ben de görmedim. Bu kaya, bizim gazetede bir yazı dizisinden öğrendiğime göre Hacıbektaş'ı taymış. Halk bu kayadan kayarmış, cümle ağırlardan, sısızılardan «halas olmak» için! Başka kaya mı yokmuş oralarda kaymak için, demeyin 700 yıl önce Hacı Bektaş Veli erken kalkar kayanın üstündeki çilehane tepesinden güneşin doğuşuna dalarmış!

Edebiyatımızı incelersek hemen bütün şiiirlerin güneş batması, yani gurup için yazıldığını görürüz! Ahmet Haşim'in şiiirlerini anımsayalım! Leylekleri bile akşam üstleri izlemekten hoşlanır nedense. Oysa leylek dediğin, daha çok sabah kuşudur. Güneşin doğuşuyla birlikte gagasını takırdatmaya başlar, güneşin doğuşunu selâmlamak için.

Siz de benim gibi Siyah Orfe filmini unutmamışsınızdır, eğer bir kez görmüşseniz. Benim iki kez gördüğüm sayılı filmlerdendir Siyah Orfe... Gecekondu mahallelerinin arkasında kalan sırtlardan gitar melodileriyle güneşi doğdurur genç Orfe. Film biterken çocuklar bile bu melodilerle güneşi doğdurmaya çalışırlar. Onlara göre güneşi kim gitar çalarak doğdurabilirse o gerçek sanatçı olmaya hak kazanmıştır. Her eline gitar alan güneşi doğduracak güçte değildir. Önce sanatçı vardır, sonra güneşin doğuşu!

Kentsoylu şiiri hemen tümüyle güneşin batışı üzerine düzenlenmiştir. Burjuva şairlerine bakarsanız, güneşin batışı, güneşin, doğuşundan daha güzel, daha etkili, daha dokunaklıdır. Hele güneş battıktan sonra onun yerine ay geçerse tadına doyum olmaz. «Biz Heybeli'de her gece mehtaba çıkardık.» diye böbürlenen beyzadeler, Türk Edebiyatı'nı akşamcılarının edebiyatı haline getirmişlerdir. Gül ve bülbül hayranlığı nedeniyle fecirle şafakla ilgilenen Divan Edebiyatı, kasideyi, gazeli bir yana bırakarak tam bir günbatışı edebiyatının etkisiyle akşamcı olmaya başlar. Güneşin doğuşundan çok batışını, gündüzden çok geceyi konu olarak alır. Simgecilerin şiirlerinin sisli puslu oluşunun bir nedeni yaşayışlarının, beğenilerinin de karmaşık ve karanlık oluşundandır.

Köylü, güneşi üzerine doğdurmayan çalışkan kişidir. İlk işi üretim araçlarının en önemli gücü olan öküzlerinin, atlarının altlarını temizlemektir. Günün ilk ağartılarını, ilk kızartılarını izleyecektir. Bu işin üstesinden gelemezse kendini doğaya da, topluma da borçlu görecektir. Hiç bir zaman bağışlamayacaktır kendini. Sabahleyin erken kalkarlar şair de olsalar, öykücü de olsalar işten güçten güneşin doğuşu üzerine dizeler düzemeyecekler, öyküler yazamayacaklardır. Yazılarını, konu olarak aldıkları kişilerin yaşayışlarını, ya günün ağarması, ya da tanın atmasıyla

başlatacaklardır. Ortaya çıkan edebiyatsa pırıl pırıl gerçekçi, toplumcu bir edebiyat olacaktır. Oysa burjuva sanatının romantizmini gurup edebiyatı besliyecek, onların yaşayışlarıyla birlikte, edebiyatı da, güneşin son ışıklarıyla sönüp gidecektir.

Hacı Bektaş Veli, Sıyrtmaç Kayasından sırtını Çilehane tepesine dayayarak güneşin ilk ışıklarını izlerken, her halk şairi, düşünürü kadar doğa adamı ve halktan yanadır. O, sabahları güneşi üstüne doğdurmayan halkın sanatçısıdır. Güneşin doğuşundaki gücü, onun doğaya vereceği olanakları, insanın güneşle birlikte yeniden dirilişini, güçlenişini sanatının, şiirinin, dünya görüşünün temeli saymıştır. Doğayla birlikte açılıp gelişen insan anlayışından toplumcu senteze geçmesini bilmiştir.

16 Ağustos günü başlayan Hacı Bektaş Veli'nin 700. kutlama yılı törenleri, geceleri sürüp giderken bir günün de tam güneşin doğmasıyla başlatılmasını çok isterdik. Hiç olmazsa Sıyrtmaç Kalesinde güneşin doğmasıyla birlikte başlansaydı, halk edebiyatıyla gerçekçi Türk Edebiyatının halkın yaşayışı ile uyuşan en sağlam yanı ifadelendirilmiş olurdu. Böylece de Hacı Bektaş Veli'nin anılmasının anlamını belirtmiş olurlardı onu sevenler.

Türk diline saygının, halkımıza kadınlı erkekli eşit hak tanımanın ilk öncülerinden, Halk Şiirinin ilk temsilcilerinden ve özgür düşüncenin ilk lâiklerinden olan Bektaş Veli'yi sevgi ile andığımız şu günlerde isterdik ki adı, seçim kampanyasının karmaşıklığı, değerbilmezliğin alaca karanlılığı içinde çarşafılanıp gün ışığından yoksun edilmesin! Halk şiiri, halk öyküsü, halk romanı, halk edebiyatı bugün güneşin batışına övgüler yazanların elinden kurtulmuşsa güneşi doğdurmayan, çarıklarını çekip güneşin ilk ışıklarının doğaya neler kattığını izleyenlerin öncülüğüyle kurtulmuştur. Bu vesileyle bu gerçeği bir kez daha anımsayalım.

BİR TEMMUZUMUZ VAR BİR AĞUSTOSUMUZ!

Bu ayların adı, —Aman tüyleriniz diken diken olmasın— «mort sezon»dur. Türkçesi ölü mevsim!

Sorarsın bir kitapçıya:

«Yaprak kıpırdamıyor Aaabi!..» diyecektir.

Gazeteciden, kırtasiyeciden alacağın yanıt da budur:

«Yaprak kıpırdamıyor!»

Sanki millet üç mevsim okumuş, yazmış, çizmiştir de kitabı, defteri, gazeteyi, dergiyi fırlatıp atmak için böyle güzel bir mevsimi seçmiştir. Züppenin biri de, Yahudilerin kötü Fransızcasıyla bu hortlakları, mezarlıkları göz önüne getirten iki sözcüğü ad olarak seçmiştir: Mort sezon!

Boğaz'da sandalını kiraya veren kayıkçı yüz lira zam yapmıştır saat başına, durup dururken.

«İkiyüz lira alıyordun. Neden iki katına çıkardın?» diye sordun mu da:

«Bir Temmuzumuz var, bir Ağustosumuz Aaabi!» diyecektir, sırtarak.

Karamürsel'de otelin girişinde Amasra'da pansiyonun eşliğinde önüne geçeceklerdir bu aylarda:

«Boş yer yok!»

«Aman deme! Kalktık geldik Ankara'lardan!»

«Var amma kapattılar... Onlar gelince çıkarsanız...»

«Zaten şurda kalacağımız bir hafta...»

İkibinden dört bin lira geceliği!..»

«Neden böyle?»

«Bu aylarda böyle veriyoruz! Bir Temmuzumuz var, bir Ağustosumuz!»

Lokantaya girersiniz, Abdullah Efendi'nin fiyatları halt etmiştir, gelen listede.

«Neden böyle?» diye soracak oldunuz mu garson saflığınızla gülecektir:

«Eee bu aylarda hep böyle beyim! Bir Temmuzumuz var, bir Ağustosumuz!..»

Nereye gitseniz öyledir. Plajlara, yalı kahvelerine, gazinolara, otellere, motellere. Bir Temmuzları vardır, bir Ağustosları... Bizim ölü mevsimin Temmuzunu, Ağustosunu buralarda hortlamış... Hortlamış değil, yeniden doğmuş, yeşermiş, boy atmış, gülbüzleşmiştir. Elini uzatırsın, nazlanır; gözünü kırparsın, yüzüne bakmaz; peşinden yürürsün kaçıp gider.

Bize gelince mort sezon! Otelcilere, motelcilere, pansiyonculara, lokantacılar, plajcılara diri mevsim!. Vergi dairesinde, tapuda, belediyede, bilmem ne müdürlüğünde işin mi var, bir dosya mı açtıracaksın, masalar bomboştur. Diplerden uykulu bir bayan esneyerek kalkar, gelir. Elinizdeki makbuzu uzatırsınız:

«İki defa para istiyorlar benden!» dersiniz, «Şu tarih, şu numarayla, ödemiştin ben! Bakın!»

«O işlere bakan arkadaş izinde! Dip koçanlar da mahzende?»

«Şef de izinde, müdür de...»

Acırsınız bu bayancığın buralarda sürünmesine, herkes izin yaparken...

Cumartesileri koskoca kentte, açık bir toptancı ma-

ğazası bulamazsınız. Özel arabalarla, caddeleri yayalara bırakıp kaçmışlardır kentin sıcağından, tozundan.

Ne çok da ithalatçı, toptancı tüccar var şu memlekette, ne kadar çok da Yahudi vatandaş var... Geçenlerde Silivri Askerlik Şubesi Yahudi vatandaşların adlarını çıkarmış, yoklamaya çağırıyordu onları! Nerelerdeydiler acaba, bu yirmiyle otuz yaş arası gençler? Babaları, anneleriyle mi çıkmışlardı sınır dışına, yoksa tek başlarına, çift başlarına mı dolaşıyorlardı?

Ölü mevsimin mezarçıları, tozlu kitaplarla gazete tomarlarını bekleyedursunlar... İç turizmin dış turizmle kucak kucağa geliştiğini saptayan yazılar, haberler de memleketin kıyılarından dağlarına, tepelerine doğru yükseliyor. Peşinden turizmle kalkınma masalları... Turizmle kalkınmak için bile önce tarımda, endüstride, kalkınmamızın gerektiğini yazacaklardır. Yanlış da değil! Uygarlıkta yol almamız gerektiğini de söyleyenler çıkacaktır, turizmle kalkınmamız için. Yolcu döküntüleriyle beslenip gelişenler, ancak hancı tavuklarıdır, bu da bir gerçek!

Bu sıcaklarda dairelerde, işiniz varsa aman canınızı sıkmayın. Elektriğiniz, suyunuz, havagazınız, iflahınız mı kesildi? Aman başkalarını rahatsız ederek kendiniz de rahatsız olmayın!

Şöyle bir gezintiye çıktığınızda otelci, lokantacı, plajcı, kahveci size ufaktan bir kazık ucu mu gösterdi, dişinizi sıkıverin de sorumluları uyarmaya kalkışmayın! Bir Temmuz, bir Ağustosları vardır onların! Senenin on ayında göz açtırmazlar esnafa... Esnaf da bu aylarda biraz rahatlasın!.. Seçimlere kadar böyle gitse de aldırma-
yin! Temmuz, Ağustos, Eylül... Derken Ekim! Bu kadar kanun, yıldırım gibi nasıl çıktı Meclisten? Kimin için? Hep bu memleketin iyiliği, kalkınması düzeni, disiplini için, değil mi? Şimdi biraz şey mi var... Kör tuttuğunu mu çimdik-

liyor? Dolaşmayın efendim, ortalarda!.. Hem ölü mevsimde ne işiniz var sizin ayak altında... Atlayın arabanıza... Şöyle, çıkın deniz kıyılarına... Memleket güneş memleketi, deniz memleketi... Bırakın kitapları, dergileri, gazeteleri, Ne var ki, sayfalarında? Hep iç karartıcı haberler... Güneydoğuda kıtlık... Doğuda açlık! Çarşı pazarda pahalılık, resmi işlerde yolsuzluk, piyasada darlık, olanda varlık... Hep lık lık ...Luk luk... Bizimki de lak lak!...

Atatürk'ün bir sözü var, biliyoruz hepimiz. Yurtta barış, cihanda barış. Sağlığında böyle konuşmamış ama, bizim öztürkçeciler sonradan sulhleri barış yaparak bu sözcük dizisini şu biçime sokmuşlar: Yurtta barış, Cihan'da barış!... Ben bu sözü, son toplumsal, biraz da yazınsal olguların üzerine basmak için şöylece değiştireceğim müsaadenizle:

«Yurtta yarış, Cihan'da yarış!»

Alın elinize bir gazete ...Sayfalarını hızla açın... Çevirin radyonun, televizyonun düğmelerini!.. İlk gözünüze kulağınıza çarpan şey, yarışma olayları, yarışma haberleri olacak... Ama ne biçim yarışmalar... Güzellik yarışmaları... Bilgi yarışmaları... Ses yarışmaları... Gövde yarışmaları... Atlama, sıçrama, dalma, yüzme, koşma yarışmaları... Müzik, şiir, roman, hikâye yarışmaları... At, eşek, köpek kaplumbağa yarışlarına kadar...

Yarışmalar, ne denli türlü çeşitli olursa olsunlar, değişmeyen bir nitelikleri var: Yargıcılar... Diyelim ki müzik jürisine üye olan bir yargıcı bu işin üstesinden gelen biridir. Pekii, bu yargıcının Altın Hıyar jürisinde işi ne! Diyelim ki bu jüri üyesi hiyardan da anlar.

Gümüş Kabak jürisinde işi ne!...

Mahkemelerdeki bilir kişi kadrosunu, eğer biraz okur yazarsanız, incelemiştinizdir. Rıfki Sönmezler diye bir

Adam memleketin genel güvenliği ile yakından ilgilidir. Bir şiirdeki dizgi yanlışından ötürü açılan davada yargıcıdır. Güzel!... Demek bu zat baskıdan, baskından, dizgiden dizginden anlıyor!.. Peki bu zatın muhallebi yerken dışı kırılan bir yurttaşın davasında jüri üyesi olarak işi ne? Hadi diyelim yirmi yıl önce bu işleri ondan başka kıvıran yoktu. Yirmi yıldır bu memleket halkının, aydınının, emekçisinin yararlarını savunan hiç mi yetenekli bilir kişi yetişmedi?...

Gazetelerde bir haber gördüm, gene yarışmalarla ilgili... Diyanet İşleri çocuklar için «edebi eser» yarışması açmış... Ne güzel bir haber değil mi? Diyanet İşleri, biraz da yeryüzüyle ilgili olan edebi olaylarla da uğraşmaya başladı demek. Olamaz mı? Din uluları ne demişlerdi? Yarın ölecekmişsiniz gibi ahiret işleriyle, yani ibadetle uğraşacaksınız, hiç ölmeyecekmişsiniz gibi de dünya işlerine eğileceksiniz. Demek artık bu tür ilkeleri benimseyecek din uluları da yetişiyor diye sevineceksiniz ister istemez. İşe jüri konusu girince gelin, sevinin bakalım.

Çocuklar için yazılmış yazınsal ürünleri, yani müslümancası edebi eserleri, Diyanet İşleri Reisi seçmiyeceği gibi Nasrullah Camisi imamıyla Süleymaniye'nin baş müezzini de seçmiyecek... Ya kim seçecek?

Maarife sıkı sıkıya bağlı bir muallimin bulunması mutlaka çok lâzım olduğuna göre, rahatça hepimizin bildiği köşe yazarı bir muallim üstünde durabiliriz. Öyle bir jüri üyesi ki hem orta çağ zihniyetinde hem gençliğin, çocukların karşısında.. Hem içinde bulunduğu çağa arkasını dönmüş olsun, hem de ilerici devrimci, eylemci görünmesi için, ilericilerin, devrimcilerin, eylemcilerin yöntemlerini ters yüz ederek onlara karşı çıkmış görünebilsin... Hem garp medeniyeti seviyesinde, hem muhafazakâr, hem de lâıyk. Hem de yüzde yüz milliyetçi ve mukaddesatçı...

Sonra mı kim seçilecek jüriye... Kendisine yan tutmaz, dedirtirebilecek, dilden anlar, yeni şiirin biçimsel geometrik yüzölçümlerini bulabilmek için enini boyuna çarparak yarısını alabilecek, öbür yarısını da çevirilere saklayabilecek bir sözcük ustası girecektir jüriye. Kısaca seçkin ve seçenekli bir yarış uzmanı...

Üçüncü jüri üyesinin edebiyattan anlamamasına ayrıca dikkat edilecek, verilecek ödüllerin kaynaklarıyla ilgili sermaye çevrelerince otorite sayılacak kişilerden olmasına önem verilecektir. Edebiyattan, en az diyanetten anladığı kadar anlaması bununla birlikte din ve edebiyat politikasını geçerli biçimde yürütüp particiliğe uygulayabilmesi aranan nitelikleri arasında olacaktır.

Dördüncü kişi mi? Jürinin dördüncü kişisi ise, Sait Faik, Orhan Kemal, Dil Kurumu jürilerinde, Nesin vakfında adı geçen bir kişi olması ayrıca tanınmış gazetelerden birinde kitapçıların ve yayınevlerinden birinin veya birkaçının çaktırmadan reklamını yapması gerekir. Böyle az bulunur bir kişi, daha önceki üç jüri arasından çıkmışsa jüriye dördüncü kişi alınmaz. Beşinciye geçilir. Gelelim beşinci jüri üyesine!.. İslamın şartlarından dördünü kesin olarak eda etmesi şarttır. Farzlardan biri olan zekâtı eda etmesi zorunluğu yoktur. Böyle bir zatın ödül veren bir jüride bulunması zekât farizesini eda edip etmemekte o zati «muhtar» kılacaktır.

Piyas türündeki eserlerin oynanması söz konusu olmadığı için, nerde oynanacağı, nasıl oynanacağı diye bir sorun yoktur, tanzimat yazarlarının eserleri gibi oynanmayacak cinsten oyunlar olmaları tercih edilir. Bununla birlikte bu konuda geniş yetkisi olan jüri, kendi oynayabileceği bir oyunu seçmekte «muhtar»dır.

Altıncı jüri üyesi maarifteki kıyıcılardan, yedinci üye iktidar partisinin ileri gidenlerinden, sekizinci üyenin ise

onun gerisinden gelenlerden olması şarttır. Başkan, en azından on kere milli olacak, Kırkpınar güreşlerinde halen hakem bulunacaktır.

Diyanet İşlerinin açtığı bu yarışma muharrir ve Edebiyat Muallimi muhterem Ahmet Kabaklı'nın bu hususta kaleme alacağı hususi makaleden sonra «mer'iyet»e gireceğine göre şimdilik beklemek zorunluğuydur.

Biz acizane yarışmada kazanan eserlerin 1000 Temel Eserler arasında «tercihan» basılıp bol miktarda ve ehven fiyatla dağıtılmasını tavsiye etmekle yetineceğiz. Müsabakanın Vatan ve Millet için hayırlı olmasını dileriz.

Gazetelerde görürüz, falan falan falan... Filan filan filan hikâyecilerin hikâyeleri Fransızcaya çevrildi. Filan filan filan ...Falan falan falanların da şiirleri Almancaya... Bakıyorsunuz, içlerinde yazılarını hiç görüp okumadığınız, ozan mı, kız mı, kızan mı, belli olmayan, duyulmamış adlar. Bu derlemenin adı Türk Şiir Antolojisi... Gözümden kaçmış da olabilir bu genç sanatçılar diyorsunuz, soruşturuyorsunuz genç arkadaşlardan. Onlar sizden de yabancı bu adlara. Başka bir gün gene bir liste daha. Bu sefer Caponcaya çevrilenler... Kurcalıyorsunuz, bunların hepsinin arkasında, her jüride, her ödülde, her dergide, her edebiyat töreninde, şöleninde görmeye alıştığımız ve her davadada bilirkşi olarak görülen değişmez bilinen kişiler...

Nasıl bulurlar birbirlerini, nerden tanırırlar? Biri Hanyalıdır, biri Konyalı, ama hemen kucaklaşıp dost olmuşlar, geçmişlerdir hep birlikte baş köşeye... Meslerini, lastiklerini çıkarıp oturmuşlardır. Bunlar kitap seçerler, adam seçerler, güzel seçerler, oyuncu seçerler, yazar seçerler... Çarşı seçerler, pazar seçerler... Koyun önlerine bir sepet yumurta, yumurtanın sağlamını, çürüğünü seçerken, Nobel'e aday mı istersiniz, bunlar bulur çıkarırlar. Sahaflar çarşısına kitapçı, gazeteciler sitesine muhtar mı gerek? Bunlar gösterirler adayı. Dergilerde amca, törenlerde sağdıç, edebiyatda dayı... Köprü başında akraba, bayramlar-

da elleri öpülecek babadırlar. Kimisi sınır içinde, kimisi sınır dışındadır ama nasıl tanışırlar, nasıl anlaşır kaynaşırlar şaşarsınız. Yerine göre sağcı, yerine göre solcu, gününe ayına göre en sivri uçlara kadar giderler. Zamanı gelince de ortanın ortasında sarmaş dolaş... Yurtsever de onlardır, halk sever de, hak sever de onlar, ülkü sever, bilgi sever de...

Bir Paris yolculuğundan dönüyordum. Elime bir mizah antolojisi geçmişti o günlerde. O kadar maksatlı, bu kadar ayak üstü derlenmiş antoloji nasıl yapılır derken, düzenleyicisi çıkmaz mı karşıma, Sofya'da! Ekber Babayef adında. Azeri olduğu için Türkçe'yi kolay öğrenmiş bir türkolog, gayetten gülec, düğmesine basılmış gibi çabuk dost oluveren bir adam...

«Beni de almışsınız lütfedip antolojinize!» dedim. «Çok teşekkürler... Yalnız şu var ki iyi bir hikâyemi koymamışsınız!»

«Onu bile bulamayacaktım» dedi, «Bereket Aziz Nenin verdi de...»

«Ona da teşekkürler. Ama Adnan Veli'den üç hikâyeyi çok kolay bulmuş olacaksınız. Neden benimkini bulmakta güçlük çektiniz de Aziz Bey'i yordunuz?»

Mizah romanlarımın adlarını saydım. Mizah hikâyelerimi derlediğim kitaplardan söz ettim. Ne görmüş, ne adlarını duymuş. Konuşmayı genişletince mizahla hiç mi hiç uğraşmadığını anlayıvermiştim. Kitap çıkarıp telif ücreti alabilmek için Aziz'in yardımıyla derleyivermiş mizah ürünlerimizi. Ne çağ bölümü, ne kuşak anlayışı, ne de yaş sırası, Mizah hikâyeciliğini mizahtan bile ayıramayan bir anlayışta... Kitabın adı, Türk Mizah Antolojisi olduğuna göre, Hoca Nasrettin de alınırdı buraya, İncili Çavuş, Borazan Tevfik, Bal Mahmut da... Türk mizahı başka. Türk mizah hikâyeciliği gene başka... Bu, düpedüz yetersizlik, yete-

neksizlik... Aziz Nesin kuşkusuz büyük mizahcımız. Böyle bir antolojide ona 75 sayfa ayrılıyor da Hababam Sınıfı'yla halkımızın mizahçı olarak tanıdığı bir yazara bir buçuk sayfa ayrılırsa işin içinde ya kötü niyet vardır, ya bilgisizlik, ya da akıl almaz başka nedenler!

Bana gelince bu mizah antolojisinde kötü bir hikâyemle ilkin Türk mizahçısı olarak tanıtıldığım için üzüldümse de, sonradan aldırmadım. Çünkü bu antoloji mizah antolojisiydi. Oysa ben Mizah Hikâyeleri, Mizah Romanları yazıyorum. Borazan Tevfiğin girmesi gereken bir antolojiye en kötü hikâyemin konması beni neden ilgilendirsin!

Gene yolculuklarımdan birinde bir kaç Türk Şiir Antolojisi elime geçti. Neye göre sıralanmış şairler, anlayamadığım gibi içindeki adlar nerden bulunup çıkarılmış, bunu da çözümleyemedim. Hele dergilerde bir iki şiiri yayınlanıp da tiyatroculukta karar kılmış, eskiden sosyalist olup da eski arkadaşlarını yermek için kitaplar çıkarmış, birini şairler arasında görünce şaşkınlığım büsbütün arttı. Bir göçmenin dediği gibi :

«Kim düzenleyiri bunları?» demekten kendimi alamadım.

Bütün bunları neden mi yazdım. Muallim Rauf Bey'in yeniden elden geçirdiği, daha doğrusu torbayı bozup yeniden heybe yapmaya çalıştığı bir kitabını gördüm. Adı da Çağdaş Türk Edebiyatı. Kişisel öfkelerini belirtmek için sanatçılarımızı bölük bölük bölmüş, yepyeni bir kuşak anlayışı içinde dosya tutar gibi bir biyografi düzenlemiş. Okullara sokabilmek için karalanması gerekenleri karalamış, unutturulması gerekenleri unutturmuş. Dostlarını bir yana ayırmış, düşmanlarını bir yana... Dostlarının dostları, düşmanlarının yakınları da unutulmamış!

Sanatçıların doğumlarına göre, onar yıllık, onar yıllık kuşaklar... Sen misin, 1940 kuşağı diye direten! Bu ku-

şaktakilerin çoğu doğumlarına bakılarak, olmuş 1910 kuşağı, 1920 kuşağı!.. Hep ön planda sağlam yere oturan eşler, dostlar, özel arkadaşlar... Kitabın adına Çağdaş Türk Edebiyatı yerine «Arkadaş Türk Edebiyatı» demek aklına gelmemiş olacak! Bununla birlikte böyle de kötü olmamış hani!. Çağ, dayanışma çağı olduğuna göre Çağdaş Edebiyatı oluşu isabetli olmuş bir bakıma! Kürsü onun, mektep onun... Okusun sabi sübyan, mektepliler medreseliler «Muallim»imizin kitabını! (*)

(*) Tam on iki yıl oluyor bu yazıyı yazalı. Bunu kitabıma koymasam da olurdu. Ya Rafu Mutluay değişti o zamandan beri, ya da ben... Okunlarımdan nasıl saklıyayım bu gerçekleri? Biz günü geldikçe tüm yazdıklarımızın hesabını verecek değil miyiz?

Bugünlerde kime rastlasam, kimisi «Abi» diye başlıyor, kimi «Rıfat!» diye.. «Rıfat Bey» diyenler olduğu gibi biraz da şakaya getirerek, «Babacım» diyenler de var. «Yaz» diyorlar, «Anılarını yaz!»

Nedenmiş bu anı yazmamı istemeleri. Onu da öğrendim. Türk Edebiyatında yer tutanların, yaşıma göre, hemen hepsiyle tanışıklığım varmış, onların yazılarından anlaşılmış bu arkadaşlıklar..

Doğru! Demek benden sözedенleri de benim anılarımdan öğrenecekler. Bilgilerinin dışında kalan eksik yanları bu yazılardan tamamlayıp eksiksiz bir Sait Faik, Sabahattin Ali, Ahmet Kutsi, Orhan Kemal, Cahit Irgat, Ziya Osman, Muzaffer Tayip, Orhan Veli, Fahir Onger, Kemal Tahir, hatta sağ olduğu halde bir köşede avukatlık yapan, Hukuk Fakültesinde okuduğu sürece tek gününü benden ayrı geçirmeyen tam bir Niyazi Akıncıoğlu,* Suphi Taşan, Esat Adil, Sabri Saran, Rüştü Onur bulup çıkaracaklar. Daha daha bir çoklarını.

Kemal Tahir uzmanları hemen kaşlarını çatmasınlar, daha şimdiden. Nerden tanıyormuşum ben Kemal Tahir'i?. Bu uzmanların hiçbirisi bilmez, 1933'lerde Kemal Tahir'le

(*) Bu yazının çıktığı günlerde Niyazi sağlamış demek... Bu adlar listesine Faruk Toprak'ı da geçirebiliriz artık.

Geçit dergisinde şiir yayınladığımızı. O da birçok arkadaşlar gibi şiirle girmişti yola. Bu arada şunu da belirtiyim, Yaşar Kemal'in, Memet Fuat'ın ilk şiirini de ben yayınladım. Gün dergisinde yazarlığa şiirsiz başlanmaz diye bir kural çıkaracağım nerdeyse. Gel gelelim Afet İlgaz tek dize karalamadan geçmiş öykü'ye, şiir yerine makale ile başlamış işe... Demek böyleleri de var!

Anı yazmamı isteyenler bir bakıma haklı... Beni öğretmenlikten ayırdıkları yıl, sözcüğün tam anlamıyla «Babıali»ye düştüm. Gazeteciliğin uzun süre geri hizmetinde çalıştım. Önsaflarda çarpıştığım yıllar da olmadı değil ama, hep adsız, ya da uydurma adlarla... Nelerle karşılaşmadım, ayak kaydırmalar, çekememezlikler, çekişmeler, çekiştirmeler, sürtmeler, sürtüşmeler, olumlu olumsuz türlü olaylar, koğulmalar, yerdeğiştirmeler, paralı, parasız al baştanlar güçlenmeler, tutunmalar, dayanışmalı dayanışlar... Evet, her şeye karşın direnmeler...

En kötüsü bir baltaya sap olmuşken alınıp götürülmeler... Nereye? Ara sıra, nereye olduğunu bilmeden, neden olduğunu bulup çıkaramadan postalanmalar...

Hemen her olayda, ürküntüyle ellerin cebe girmesi! Düş kırıklığıyla ellerin boş çıkması, girdiği cepten! Yani parasızlık!.

Ne olursa olsun direneceksin, yaşayacaksın. Ama nasıl, nereden güç alarak, kimden yardım isteyerek! Bunu da yapacaksın yerine göre. Hemen her seferinde karşılığında neyin gittiğini hesaplayarak... Satılmadan, köpekleşmeden, altta kalmadan, ilerde bir yerine, beş vererek... Cepten, yürekten, emekten mutlaka ödeyerek...

Elli yaşın üstüne çıkmak, hapisanelerde, hastanelerde, basımevlerinde, kurşun kokuları içinde, havasız, ışıksız, yerine göre susuz, ekmezsiz, selâmsız...

Demek bütün bunların yazılması, anlatılması gerekli öyle mi? Yalnız kendim için değil, selamlaştığım, seviştığım, tartıştığım dostlarım için... Ölüp giden, yaşamakta olan, çok yaşaması gereken kişiler, yakınlar, uzaklar için...

«Abi!» dedi, bir yazar öğretmen, «Sen anlat ben yazayım!»

Olur mu? Bir deneyelim bakalım. Yaşadığım günleri telefon kılavuzu gibi tırrrt bir çeviriyorum. Parmağım bir yerde takılıyor. Başlıyorum ordan anlatmaya. Yazıyor genç arkadaş.

«Beni okumaya zorlayan Ağabeyimdir.» diye söze giriyorum. «Ağabeyim. Posta - telgraf müdürlüğünden emekli, Faruk Öztekin...»

«Neden soyadı Ilgaz değil?»

«İkimiz de memuruz... Birimiz Kastamonu'da, birimiz Akaçakoca'da... Aybaşına birkaç gün var. Sıkıştırıyorlar bizi. Soyadı kanunu çıkmış, herkes bir soyadı bulacak. Aylık bordrosuna geçecek! Karşılıklı birer soyadı buluyor, birbirimize bildiriyoruz. Cevaplar gecikince yeni soyadlarına göre çıkarıyoruz imzaları... Bir daha da değiştirmiyoruz.»

Lâf lâfı açıyor... Zorluyor beni Ağabeyim, yüksek okul için ille de sınava gireceksin diye. Altı yıl olmuş okuldan çıkmalı, öğretmenim. Ders adına ne varsa unutmuş olmalıyım. «Giremem sınava diyorum!» Ağabeyim, «Ben bütün formaliteyi yaptırdım!» diyor. O mu öyle söylüyor, ben mi böyle anımsadığımdan, anımsadığım gibi anlatıyorum. Nerde gerçekçiyiz, nerde düşçü belli değil! Yalan bile katmak istiyoruz, yerine göre. Böyle anı olmaz. Acıysa acı, tatlıysa tatlı. Ne tuz katmalı içine, ne biber.. Yeter ki gerçeğin tam kendisi olsun.

Çok anılar okudum. Beni de içine olan... Naim Tirali anlatıyor, Yenilik Dergisinde... Aşağı yukarı şöyle:

«Necati Cumalı Ankara'dan geldi, dediler. Tanışmak istiyordum onunla. Lambo'nun meyhanesinde öğrenim ertesini gün Çamlıca'ya bir gezi yapılacağını. Behçet Necati de gelecekti. Ertesi gün geçtim karşıya buluştuk. Cumalı da gelmişti gerçekten. Böyle tanıştık onunla, Çamlıca sırtlarında...»

Bu anı 1950 döneminde yazılmıştı. Tanışma olayı ise 1947'lerde geçmişti. Nerden mi biliyorum? Tanışma benim başucumda oldu da ondan. Valide Bağı'ndaki Maarif Sanatoryumu'nda yatıyordum. Üç dört ay önce Cumalı ile Ankara'daydık. Çok iyiydi aramız. Sağlam bir yanı vardır Necati Cumalı'nın. Ben Sanatoryum'a düşünce, Galatasaray'da o günlerde beni görmeğe geleceğini söylemiş orda burda. Bunu haber alan Naim Tirali, onunla tanışmak için güzel bir vesile diye düşünmüş. Sağ olsun herkesten önce o gelmişti Sanatoryum'a. Elinde yeni çıkan kitabı, Park... Sevindim. Çok geçmeden, Behçet Necatigil de geldi. Cumalı da... Hava güzeldi, çıktım yatağımdan, hastanenin bahçesinde gezindik. Bir ağaç altında oturup konuştuk. Fahri Önger de vardı sanıyorum o gün, gelenler arasında...

Naim Tirali'nin anılarındaki Çamlıca, işte bu bahçe oluyor. Biliyorum, hastaneden çıkınca Çamlıca'ya çıktıklarını. Ama tanışma işi orada olup bitmişti, yatağımın başında.

Anılar sonradan yazılırsa çok yanlışlıklar oluyor. Akbal da böyle diyordu, bir fıkrasında. Güncel yazmayı salık veriyordu.

Naim Tirali günlüğünü Akbal'ın salık verdiği gibi yazmış olsaydı acaba «Ben Necati Cumalı'yı Rıfat'ın yattığı sanatoryum'da tanımıştım diye yazabilir miydi? 1950'lerde birçokları gibi Rıfat da yasak kişilerdendi! Hak veriyorum okuyunca, aklımdan Tirali'ye, beni atladığı için, 1950'lerde Yenilik dergisinde nelerin geçtiğini siz düşünün! Oy-

sa dergiyi adresime gönderen de Tiralı... Ne bunalımlı günler yaşatmışlar bize.

Şu anlattığım anıda birkaç yanlış yok değildir. Düşünüyorum, Hüsamettin Bozok da varmışdı o gün diye. Eğer onun adını atlamışsam hiçbir ard niyetim yok. Ona bir kızgınlığım varsa hemen oracıkta belirtir, anının anılık niteliğini yitirmemesi için gerçeği yerli yerine oturturdum. Bunu yapmazsam anı, anılıktan çıkardı.

Akbal, anı yazanlara günü gününe yazmalarını salık veriyor, Cumhuriyet'te. Şu memleket aydınının durumunu yakından bilmesi gereken kişi bunu nasıl rahatça söyleyebilir. Bir aydın kişi, bir sanatçı, günce yazacak, ertesi gün bir görevli alıp gidecek defteri. Bu deftere göre sorguya çekilecek, başkaları da... Altı kere evi aranan kişi olarak düşünüyorum, anı başka nasıl yazılabilir diye.

Dinamo İkinci Dünya Savaşı yıllarındaki anılarını yazıyor. Eksikleri yok mu, var elbet. Bellek, defterin yerini tutarmı hiç? Bellek yanılabilir diye hiç mi anı yazmayalım. Unutmalar, yanlışlar, olabilir. Elverir ki anının anılığına saygı göstermesini bilelim. Değer verdiğimiz, sığındığımız, avunduğumuz anıları, sıkıştığımız zaman, yalancı tanık olarak kullanmıyalım, halkın, okurun önünde. Anılar bir yazarın, yazdıklarına dayanak olacak en yakın arşividir. Düzenini karıştırır, canımızın çektiği gibi kullanmaya kalkışsak, arşivini derli toplu tutan başka bir yazar çıkar karşımıza, utandırır en azından.

Dinle kardeş, bu işe senden tam 35 yıl önce başlamış biri olarak konuşacağım. Yani sizlerden biri. 43 yıl önce de diyebilirdim!.. Birinde ilk öğretime gidecektik öğretmen olarak, birinde orta öğretime! Hiç değişmez? Neden mi değişmez? Millî Eğitim Bakanlığı Basın ve Enformasyon Bürosunun bugünlerde yaptığı açıklamaya göre:

«Parasız yatılı ve burslu okuyarak mecburi hizmetle yükümlü mezunlardan...» olduğumuzdan değişmez.

Senin anlayacağın, ya da benim anlatabileceğim, ilk «Muallim Mektebi»nden çıkarken de meccanni idim, Gazi Terbiye Enstitüsü'nden çıkıp orta öğretime Türkçe öğretmeni olarak giderken de meccanni...

Hep böyle yüzümüze vururlar parasız okuduğumuzu. Sanki paramızı ceplerinden ödemişler gibi... Ama bu arada şunu unutmayalım. Biz parasız yatılı okuduk! Paramızı bu halk, bu millet ödedi. Borçluysak, enformasyon bürosuna değil, millete borçluyuz!

Bunları durup dururken yazmıyorum. Gazetelerden birinde şu haberi okudum da sizlerle birlikte 43 yıl öncelere, 35 yıl öncelere döndüm, sizin havanıza girip sizin coşunuza karıştım. Haber şöyle başlıyor:

«Yüksek Öğretmen Okulları ve Eğitim Enstitülerinin çeşitli bölümlerinden parasız yatılı ve burslu okuyarak mecburi hizmetle yükümlü olan mezunlar...» Kura ile atanacaklarmış! Kuralar da 20 Ağustos'da çekiliyormuş! Pazartesi günü saat 10'da...

Bu haberi okuyunca ben de sizinle birlikte o gün kuranın çekileceği Namık Kemal Ortaokuluna gidip de kuraya katılacakmış gibi oldum.

Şimdi siz 926 öğretmen, milletvekili aday adaylarının, merkezden koydurmak isteyenlerin kapattığı otellerde yer arıyorsunuzdur. Borç olarak aldığınız paraları kuruşuna kadar denk getirmek için en ucuzu arayıp bulma peşinde-sinizdir. Kiminiz otel parası vermemek için geceyi otobüs-te geçirmeyi düşünerek henüz çıkmamışsınızdır yola. Yo-la çıkmayanların, bildirinin şu bölümü ile ilgileri olmasa gerek:

«Karşılıklı yer değiştirme dileğinde bulunacak olan-lar, 48 saat içinde ilgili genel müdürlüklere başvuracak-lardır.» Kiminiz de başvurmayacak, neresi çıkarsa kurada oraya gideceksinizdir.

Sen bu 926'den biri olan genç arkadaşım. Kurasını çekip de gideceğin yerde seni neler bekliyor biliyor mu-sun? Bunları eski bir öğretmen değil de, bu yılların ya-zarı olarak daha «etrafılı» bilmekteyim.

Önce şunu belirteyim ...Halkımız Cumhuriyetten ön-ce de, Cumhuriyetten, hatta demokrasiden sonra da öğ-retmeni sevmiştir. Öğretmene kıyan, onu tedirgin eden halk değildir. Öğretmenle, Türkiye'nin neresine gidersek gidelim, hep kendini aydın sananlar kıyar, halkımız her yerde kendi işinde gücünde, geçiminde, ekmek parasının peşindedir. Ama kötü politikacılar, din kılığıyla siyaset yap-mak isteyenler, bu kendi halinde yaşayan halkı rahat bı-rakmazlar. Onun sağlam yanını özünü bozmak için elle-rinden geleni yaparlar. Gene de bu işi başaramazlar ama, bir süre için kendi çıkarlarına işletirler.

Genç arkadaşım, sen ilk günlerde hep bu araçlarla karşılaşacaksın işte «Halkla temas» ediyorum sanacaksın ama, parmağının ucuyla bile değinmediğini çok geçmeden

anlayacaksın. Halkımız öyle kolay kolay kendini açığa vurmaz çünkü. Birçok yazarlarımız bile, kendilerinin halkın yazarı olduklarını sanmışlardır. Hüseyin Rahmi'den Kemal Tahir'e kadar. Ama aldanmışlardır. Kim mi aldanmamıştır? Orhan Kemal, Yaşar Kemal aldanmamıştır mesela, (Orneğin sözcüğüne inat).

Nereye verirlerse versinler, Milli Eğitim Bakanlığının politikaya dönük adamlarının denetiminde olan arkadaşım, yalnız ulusuna karşı borçlu olduğunu unutmayacaksın. Onların, boyuna yediğin fasulye pilavı başına kakmalarının sebebi hikmeti vardır. Seni kendi hizmetlerinde çalıştırmak! Çoğu eyyamcı, kötü politikacıdır, seni denetleyenlerin. İyileri hiç yok mudur. Olmaz olur mu? İlk işin bunları bulup çıkarmak olacak!

Senin başındakiler de Amerika'ya, Almanya'ya, Fransa'ya gidenler de halkın parasıyla okumuşlardır. Ama onları hiç söz konusu etmezler. Sorarsan senin gibi millet değil devlet parası ile okumuşlardır ve devlete borçludurlar. Sana verdikleri pabucun parasını sordurma sakın bu adamlara... Sana kıyacaklarmış diye de aydın, ilerici niteliğinden hiç bir özgeçide bulunma.

Sana ısmarlanan kahvenin, çayın altında neler yatığını düşünerek iç! Halkımız öğretmene karşı saygılıdır, unutmama, eğer saygısızlık ediyorsa nedenlerini arayıp bulmak zorundasın. Bulacağın nedenler bir çok sosyologun, romancının, aydının, gazetecinin, politikacının, yöneticinin, hemen bulamadığı gerçeklerdir.

Öğrencilerini kusurludur diye sevmelik yapma! Onların arkasında kimlerin bulunabileceğini düşün. Kusurlu gibi görünen yanları belki en sağlam yanlarıdır. Bir de şuna dikkatini çekmek isterim. Yobazlarla karşılaşacaksın. Onların dilinden anlamaya çalışırsan hemen hepsinin batıya karşı olduğunu göreceksin! Biraz kurcalarsan bu gavur

düşmanlığının sömürgeci düşmanlığı olduğunu anlayacak, şaşıracaksın! Kim olursa olsunlar, düpedüz sağcı değillerdir. Toplumcuların karşısında, emperyalizmin işbirlikçi sermayenin, tefecinin, yanında hatta içindedirler. Çoğu zaman da «bizzat» kendileridirler, farkında olmadan!

Memlekette gözü bağlı dolaşma, uyanık ol, akıllı ol, yürekli ol! Bilgili ol demiyeceğim sana, öğretilenlerin bir çoğunun yanlış olduğunu bil yeter!

Bol şanslar dilemiyeceğim. Ha sen gitmişsin, gideceğin yere, ha sınıf arkadaşın. Başarılar dileyceğim, işte o kadar!

«DÜNYAYI TANIYIP DEĞERLENDİRMEK»

Sanatçının görevinin ne olduğu, hemen her dönemde, her çağda söz konusu olmuştur. Söz konusu olmadığı çağlarda bile sanat, görevini yapar sayılmış, getirdiği gerçekler toplumca da geçerli sayılmıştır. Oysa toplum; sanat diye sunulan, yeni yorumlamalar, yeni görüşler, yeni öneriler, hatta eylemler atılımlar getirmesi gereken dondurulmuş kalıplara karşı, en etkili davranışı göstermiş, onun yanlış tutumuna karşı ilgisini kesmekle onu protesto etmesini bilmiştir. Toplum, kendi dışında kalan her olaya, her tutuma ustaca ilgisizliğini korken, kendine gerekli olanı oluşturup geliştirmesini de bilmiştir. Son yıllarda halk şairlerinin tutulup sevilmelerinin nedenini bunda aramalıdır. Şiir, amacından saptırılırken, hatta halk şiiri bile kendi bünyesi içinde soysuzlaştırılmaya doğru itilirken, gerçek halk ozanları pıtır pıtır yerden bitercesine köyleri kasabaları doldurmuş, büyük kentleri bile banliyölerinden sarmaya başlamıştır.

Şiirde başarılı olan bu protesto olayı, edebiyatın öbür dallarında başarılı olamadıysa, bu türlerin halk toplulukları arasında geleneği kurulmamış olmasından çok, nedenini kültürel yetersizlik ve olanaksızlık yüzünden uygulamayışlarında aramalıdır. Diyelim ki eleştiri şiir kadar halka inme, halka mal olma niteliğine sahip midir? Oysa

eleştiri, saptırılan sanatın rayına oturması, topluma yutturulmaya çalışılan değer yargılarının sarsılanması bakımından yeniden ele alınması gereken önemli bir edebiyat dalıdır. Bu durumda eleştiriye, onu ortaya koyan eleştirmeni sarsalamak zorunluğu ile karşı karşıya kalmışızdır. Bu çoğu zaman kişisel bir davranış gibi görünme tehlikesini taşısa da sanatçı bu tehlikeyi de göze alıp toplumu, topluma egemen olan yanlışları, yutturulmaya çalışılan kof değerler gerisinde, unutturulmaya, gözden kaçırılmaya çalışılan gerçek değerleri de bulup çıkaracaktır. Bu işi yapanlar ürün vermeğe çalıştığı da ne olursa olsun kalemi bir başka türde de kullanarak sık sık ele alınan Fischer'in sözünü de yerine getirmiş olacaklar, yani dünyayı tanıyıp değiştireceklerdir. Sanatçı kendi varlığını tanıyıp, tanıtmak zorunda bırakılmışsa önce burdan başlamalıdır işe. Ona, «canım sen ürününü ver, gerisine karışma!» dediğimiz dönemler çok olmuştur. Ürünler verilmiş, ama araya girenlerin saptırmalarıyla yapıtı da, kendisi de halkından, ortamından gizlenmiş, onun yerine sanatın da, sanatçının da kalpları, sahteleri sürülmüştür piyasaya. Ya da daha kendilerine yakın olanlar, halkın zararına, olmasa bile yararına olmayanlar tanıtılmıştır. Hem de paha biçilmez değer yargılarıyla...

Bunları yapanlar kim, yani ortamını, yeni yetişen kuşakları, uğraşları bakımından sanatın biraz ötesinde kalmış aydınları, yeni yetişmekte olan gençleri, dergi okuyucularını, sanat severleri yanıltan, şaşırtan, onların yerine kendi yakınlarını süren, sınıfsal nedenlerle olmasa bile derneksel, zümresel nedenlerle bu işi sürdürenler kim acaba?

Bu yanlış yolda olanlar ne yazık ki gene bizim safımızda olması gerekenler... Eğer karşı safta olsalar, ortamımız, okuyucumuz onları bizden önce bulur çıkarır, yazı-

larını, ürünlerini ele almamakla onları kısa zamanda cezalandırırdı. Ama bizden olması gerekenleri, okuduğumuz dergilerde yazıp belli kitabevlerinde kitap çıkaranlar... Ağzını açtığı zaman dostluktan insanlıktan laf edip de bunun gerisinde piyasa çıkarıcılarından daha da tutkulu, daha da aç gözlü dayanışma yapanları nasıl bilsin, nasıl tanısin da yerini alsın!

Yook arkadaş, bunlar yok mu bunlar... Adım adım sinsi sinsi bütün köşebaşlarını tutup yeni gelenlerin üstlerini arayanlar, hep bunlar işte! Ahmet Arif'leri, Niyazi'leri, Sabri Soranları, Muzaffer Arabulları, A. Kadirleri, Dinamoları, İlhami Bekirleri, Korkmazgilleri, Enver Gökçeleri, Faruk Toprak'ları, daha niceleri... Hep bu bizden olanları, bize yakın olanları, en azdan hümanistleri, ilericileri gözden kaçırmışlar, unutturmaya çalışmışlardır.

Bir yanlarıyla ürün veren sanatçılar, bir yanlarıyla hinoğlu hince kulis yapan, dayanışma yapan, ödül bölüştüren, armağan yağmalayan, dış geziler planlayan takım papar gibi antoloji düzenleyenler, bugün sana, yarın bana, öbürgün bizim oğlana deyip de öbür yıl bu programı yeniden uygulayanlar hiçbir zaman bağışlanmamalı... Suçları görmezlikten gelinmemeli!

Bunlarla nasıl uğraşacağız? Hele şimdi sırası değil, biz temel sorunlarımızı çözümleyelim mi diyeceğiz?

Onlar, geriden gelenleri çıkarlarına göre tanıtırlarsa, yetişmiş olanların üstüne, işlerine gelmediği için battal çarpısı vururlarsa, yetişmesi gerekenler bu ortamda umudunu kesip kalp değerleri şakşaklamak zorunda bırakılırlarsa, hangi saf kurulacak da kime karşı savaşılacak?

Bütün bunları beğeniyle okuduğum Yansıma dergisinde M. Sadık Aslankara'nın, «Sanatçı kavramı ve günümüz koşullarında sanatçıya düşen görevler» adlı yazısından sonra yazdım. Eğer «günümüz koşullarında» deme-

seydi, okuyup geçecektim. Günümüz koşulları söz konusu olduğuna göre hiç durmayalım, toplumumuzu yanıltanları, gerçek sanatçıyı toplumundan kaçıranları, kötülenmiş kitapları, yanlış tanıtılan akımları bulup çıkaralım, bunları gizleyenlerle birlikte, olayın altında yatan nedenleri açıklayalım. Halkımızın sağduyusunu geliştirip güçlendirim ki sapık sunucular yüzünden yanılgıya düşerlerse, bir gün onlardan bekledikleri gerçek görevi kendileri yapabilsinler. Bu tür işler, ne çare ki kişisel çıkışlarla oluyor, çoğu zaman da kendimizi yıpratma pahasına! Ama yıprananın yerine yenilerinin gelmesi sağlanabiliyorsa yıpratana fazla acımamak gerekir. Son bir yıllık edebiyat olaylarını inceleyecek olursak bu bireysel davranışların değer yargıları üzerindeki sarsıcı etkilerini görüp de başarıyı yadsıyamayız. Yola giren hizaya gelen tek tek kişiler olduğu gibi klikçe, takımca şaşkınlık geçirenlere bile rastlayabiliriz.

Halktan yana olduğu ileri sürülenler, eğer gerçekten halktan yanaysalar denseler haksızlıklar gün ışığına çıkarırken onların da bizimle birlikte sevinmeleri gerekmez mi? İşte Enver Gökçe olayı! Bunun suçluları yok muydu? Bugün kimi yazar biraz olumlu olmaya doğru gidiyorsa bunda uyarıların hiç mi etkisi olmadı? Bu değişmeye herkesten önce sevinmesi gereken ilkin kendileri olmalı.

Ömer Seyfettin'in hikâyelerinden biri şöyle başlar:

«Ben Gönen'de doğdum!»

Gönen'i gördüm, kaplıcalarını gezdim, Şeftali Bayramına İstanbul'da çıkan Vatan gazetesi adına katıldım. Pazaryerinde kümelenen altın sarısı kavunlarını açılıp açılıp seyrettim uzaktan, «Gönen'in nesi meşhur» adlı bir öykücük de yazdım. Bu öyküyü Akbaba için Yusuf Ziya'ya verdim. Okur okumaz, «Eline sağlık Rıfatcım!» dedikten sonra sormuştu:

«Sen de Gönenli misin?»

«Hayır!» dedim, «Ben Gönen'de değil Cide'de doğdum.»

«Cidelisin haaa? Cide, Cide...»

«İnebolu'nun oralarda...»

Yüzü karmakarışık olmuştu. Mustafa Kemal Paşa, Yusuf Ziya'yı Kurtuluş Savaşı'nın ilk yıllarında İnebolu'dan öteye geçirmemişti.

«Canım!» dedi. «Cide'nin nerde olduğunu biliyorum. Senin Cide'li olduğuna şaşıtım!»

Ne var şaşacak!

Ama, biliyordum onun neden şaştığını. Cide çok fakir bir memleketti. Halkı kadınlı erkekli çalışmak zorundaydı. Çok çalışkandır Cideli'ler. Hele kadınlara alın teri dökecek bir karış toprak gösterilse, canlarını dişlerine, tırnaklarına

takar da çalışırlar. Toprak, erkeklerin çalışmasına bile yetmiyordu. İstanbul'a gidilecek Maçka'larda, Şişli'lerde, Beşiktaş'larda hizmetçilik yapılacaktır. Kızlarını kadınlarını zengin kapılarına hizmetçi olarak göndermek erkeklere ağır geliyordu ama, gelenek böyleydi.

Yusuf Ziya da biliyordu bütün bunları. Ordu'dan «mebus» çıkmıştı, İnönü zamanında... Karadeniz'i bu vesileyle seçimden seçime olsun görmüş, tanımış olmalıydı. Karadeniz aşağı yukarı aynı koşullar içinde geçim savaşı veriyordu. Cide'si de birdi, Gerze'si, Boyabatı da... Boyabatlılar da göğsünü gere gere «Boyabatlıyız» diyemezler, «Sinopluyuz!» der geçerlerdi. Memleket, eski memleket değildi. Halkımız, doğduğu yerin adını göğsünü gere gere söyleyebiliyordu artık.

Eskiden böyle miydi? Büyük kentlerin adını söylemek, oralı görünmek bir şerefti. Kastamonu Öğretmen Okulu'nda birlikte okuduğumuz bir arkadaş vardı. Fuat! Son sınıfı İstanbul'da, İzmir'de bitirmek için müfettiş olan babasının forsunan yararlanmış, son sınıfın sonlarında İzmir'e gönderilmiş, Kastamonu Öğretmen Okulundan «mezun» olma talihsizliğini yenmişti. Şu rastlantıya bakın ki Karadeniz'in bir kasabacığında dört yıl birlikte öğretmenlik yapmıştık. Sorsunlar, sormasınlar İzmir Öğretmen Okulu'ndan çıktığını belirttikten sonra, benim de Kastamonu Öğretmen Okulu'ndan çıktığımı söyler İzmir'den «mezun» olmanın tadını çıkarırdı.

Ben de Cideliydim, hem de Kastamonu Öğretmen Okulundan yetişme...

Tutunacak yerim yoktu hayatta!.. Askerlik durumumsa içler acısıydı. Eminönü «yabancı» askerlik şubesinde kayıtlıydım. Yedek subay okulundan bile çavuş çıkmıştım. Öyle zaman geldi, bütün bunları da çok gördüler bana, ne öğretmenlik, ne de övünerek yaptığımı ağır ma-

kınalı tüfek çavuşluğu... Bir Cideliliğim kalmıştı elimde... Benden söz etmek lütfunda bulunan antoloji düzenleyiciler:

«Cide'de 1911'de doğmuştur!» diye başlıyorlardı işe.

Bundan birkaç yıl önce tam 12 yaşında ayrıldığım ilkokulunda, yeniden çocukluk günlerimi yaşamak istedim. Öğretmenlerle birlikte, okullu arkadaşlarım da kolaylık gösterdiler bana. Onlarla koşup oynayamadım, ama, benimle arkadaşça konuşmaktan çekinmediler.

İlköğretim Müfettişleri anlattılar. Yüzyirmi kadar köyde 114 ilkokul varmış. Aşağı yukarı okul çağındaki çocukların pek azı okulsuzmuş. Kurtuluş Savaşı günlerinde sadece bir tek okul için üç saat gelirken, üç saat giderken altı saatini yolda geçiren okul arkadaşlarım çoktu. Çarık-larını kapının önünde sıyırıp sınıflara çıplak ayaklarla çıkarlardı. Bu arkadaşların torunları, şimdi en çok yarım saat yürümekle okullarına varabiliyorlardı. Oğlunu kızını okutmayan hemen hemen hiç kimse kalmamıştı.

At köprüsünden geçerken düğün için bir yazıda toplanan sarı yazmalı kırmızı paçalıklı yüzlerce genç kadını bir arada gördüm. İçlerinde bu giyinişi bozan tek kişi yoktu. Gelin almaya gelecek olan erkek taraflıları bekliyorlardı. Yemyeşil bir alanda kümeleşmişlerdi. Hemen hepsinin kırmızı paçalığının altından beyaz çorapları, pırıl pırıl iskar-pinleri görünüyordu.

Değişmez bir gelenekleri vardır. Bu giyinişlerini nereye giderlerse gitsinler, yanlarında götürürlerdi. İstanbul'a Ankara'ya çalışmaya gitseler bile... Dönerlerken otobüsü durdurup bavullarındaki giysilerini çekerler üzerlerine, ister varlıklı olsun, ister yoksul, hep bu giysilerle dönerler evlerine.

Bir çocuk romanı yazdım, geçen yıl... Halime Kaptan... Çocukluğumda bir Rahime Kaptan vardı, Kurtuluş

Savaşı yıllarında. Karadeniz'i duman etmişti. Bir roman rahatlığı olsun diye Rahime'yi Halime yapmışım. Dağıtım evine uğradığım bir gün bir mektup verdiler. Rahime Kaptan'ın torunlarındandı. Neden Büyükanne'lerinin adını değiştirmişim? Kuvayı Milliye'cilerin safında çalışan bu yürekli kadının, romanda da olsa adını değiştirmeye hakkım olmamalıydı. O anda karar vermişim. Bu konuyu daha da geliştirecek, büyük bir roman haline getirecektim. Adı da Rahime Kaptan olacaktı bu kez.

Bir pansiyonum vardı Beyoğlu'nun ara sokaklarında... Alt kattaki terziye verirdim elbiselerimi ütü için. Çekingen bir gençti. Nüfus Cüzdanımı istemişti ev sahibi. Vermesi için bu terziye bırakmışım.

Bir hafta sonra geri almak için girince saygıyla buyur etmişti:

«Cideliymişsiniz siz de?» dedi içtenlikle.

«Sen de mi Cidelisin yoksa?» dedim.

Yanında çalışanlardan utanırcasına:

«Evet!» dedi yavaştan.

«Demek hemşeriyiz!»

Yüreklenmişti birden:

«Sorma abi!» dedi, «kötü görüyorlar Cidelileri İstanbul'da... Kadınlarımız hizmetçilik ediyorlar ya...»

«Haltetmişler onlar!» dedim, dilenmeğe gelen Cideliye rastlamışlar mı? Ben İstanbul'lulardan dilenen de gördüm, hizmetçilik eden de... Heryerde kendini bilmezlere rastlanır, aldırma sen! Suç ne hizmetçilik eden de ne de dilenende... Göğsünü gere gere söyleyeceksin Cideli olduğunu. Bak kadınlarımızı hor gören züppeleri adam içine çıkarıyorsun dikdiklerin elbiselerle!»

Cide'den göç etmek zorunda kalanları memleketlerine bağlamak için fazla külfete hiç gerek yok! Sahil yolu en kısa zamanda asfaltlansın yeter! Diplerinde çürüyen

kokulu Amasya elmaları, kilosu üç beş liradan zor alıcı bulan al menevişli barbunyalar, günü gününe gerçek alıcısına erişsin! Bir de fabrikacık... Ama böyle bir yandan en güzel kumsalına, bir yandan da yemyeşil bir fidanlığa oturtulmuş yararından çok zararı olan kereste fabrikası gibisi değil... «Alın size bir fabrika, çalışın!...» der gibi başa kakılırcasına olmasın!

BAYRAMIMIZ YOK!

Bir geziden dönüyordum. İstanbul'dan tanıdığım bir kültür ataşesi Sofya'da şairler bayramına katılmaya çağırıyordu. Şiirle yakından ilgili bir yolculuğa çıkmıştım, böyle bir çağrıya hayır demek yaptığım gezinin amacına aykırı düşecekti. Teşekkür ettim. Sofya'dan kalkan otobüslerden biri ile Türkçeyi güzel konuşan Madam Pervonova'nın klavuzluğunda yola çıktım.

Ekimin ilk haftalarıydı. Köstendil Sancağı'nın henüz yeşilliğini yitirmeyen yollarından geçerek iki dağ arasına sıkışmış bir manastır önünde durduk. Dövine dövine akan bir ırmağın çağılısında bir süre yürüdükten sonra girdik manastırdan içeri. Rila Manastırıydı burası... Şairler Bayramı burada kutlanacaktı. Manastırın dayalı döşeli odalarına dağıttılar konukları. Rejimden önce papazların yatıp kalktığı özel odalarda bugün dinle yakından ilgisi olmayan yüzlerce şair konaklayacaktı.

Akşam üstü uzun masaların kesiştiği büyük bir salona buyur edildik. Beni aralarına alan kalabalık bir şair grubu, kendime bir yer seçmemi önermişti. «T» biçiminde bir masanın en uzakta kalan bir yerini seçtim, ayakaltı olmasın diye. Konukçu Bayan biraz sarsıntı geçirdiyse de çevremizdekilerden güç alarak «Hay hay!» dedi, «Buyrun!»

Önce erik rakısından başladık ahududu vermutuna geçmiştik ki, hemen yanımdaki zat ayağa kalktı bir «hoş

«geldiniz» konuşmasına geçti. Konukların onuruna kadehini kaldırdı. Meğer ben oturmak için en uygun yer olarak «Sancak beyi»nin yanını seçmişim! İster istemez kendimi gecenin baş konuğu olarak seçtirmişim sayın valiye...

O gece bütün içtiklerimiz Köstendil bahçelerinin seçme eriklerinden, Köstendil bostanlarının nefis frenk üzüm-
lerinden özenilerek yapılmış özel içkilermiş.

Ertesi gün bütün çağrılı ozanlar, biraz da yaş sırası-na göre şiirlerini okudular. Biz dışarıdan katılmış ozanla-
rı yalnız topluluğa tanıtmakla yetindiler o gün için. Mik-
rofon, çağrıya teşekkür etmemiz için bize açıldı. Bir ara
sıra bana gelmişti. Bundan yararlanarak şairin ve şiirin ne
anlama geldiğini açıklayacak bir vesile bulmuş oldum.

Sofya'dan önce Taşkent'ten geçmiştim. Orada bütün
Asya, Afrika memleketlerini içine alan keşimlerin ozanları
ile tanışmıştım. Vietnam'dan tek şair yoktu toplantıda. Bu
anılarımı mikrofonda özetlerken şunları da söyledim : «Vi-
etnamlı Şairleri de aramızda görmek istedik Taşkent'te.
Savaşta dediler!»

Ve sonra şunları da ekledim: «Şair yurdunun sosyal,
siyasal ya da toplumsal bütün davalarının savaşçısıdır.
Şiirimi yazar geçerim demek yok artık!»

Ertesi gün yazarlar birliğinin konuğu olarak, yazarlar
birliğine çağrıldık Sofya'da. Dışarıdan gelen konuk şairle-
re başkanın sordukları arasında şöyle bir soru da vardı :

«Sizde de şairlerin bayramı var mı?»

Bütün konuk şairler, Hint Şairi de dahil olumlu ce-
vap verdiler. Ben geçiştirmek istiyordum. Başkan çevirici
bayandan özel olarak cevap vermemi isteyince, ister
istemez konuşmaya katıldım :

«Bizde şairlerin hiçbir zaman bayramı olmadı. Tam
tersine şairlerimiz için yas günleri oldu, hemen her çağ-
da!..»

Bunu söylerken çok mu mutluydum? Bir gerçeği belirttiğim için başım göklere mi ermişti? Yalan mı söylemeliydim şiirimizi yüceltmek, şairlerimizi değerlendirmek için! Nasıl tersini söyleyebilirdim, bir şiir kitabımdan ötürü altı aya çarpılmıştım... Yalnız altı ay yatmakla kalmamış çok sevdiğim öğretmenliğimi de yitirmiştım. Ben orda konuşurken bir aydır içeride yatan en genç şairimiz Metin Demirtaş geliyordu gözümün önüne...

Bugün 24 Temmuz... Gazetecilerin bayramı. Ve ben üçbin lira avukat parası vererek basın sabıkalısı olmaktan da ancak 60 yaşından sonra kurtulabilmiş şu kadar yılın yazarı, gazetecisiyim. Yazacak bir gazetem ve sütunum var artık... Bir de basın kartım! Gel de bayram yap bakalım arkadaşlarım içeride yatarken!.. Memleketin eli kalem tutan en usta yazarlarından tutun röportajcılarına, habercilerine yazışları müdürlerine kadar içeride yatarken... Daha bir çoğunun da dosyaları karar sırası beklerken... Basının toptan yediği ceza süresinin, hapislik yıllarını bir hesaplayacak olsak cinayetden yol bağından yatanların bile tüyleri diken diken olur...

Basın bayramı öyle mi? İçerdeki yazar çıkacağı günü bilmezken dışardaki yazar bugün mü, yarın mı ne zaman içeri gireceğini kestiremezken bayram haaa!..

«Siz de basın bayramı var mı?» diye de bir gün sorarlarsa ne cevap vereceğiz?

«... Bizde basın bayram değil, basın için yas günleri var!..» mı diyeceğiz!..

Yoksa bu tür sorularla karşılaşmamak için hiç mi sınır dışına çıkmayacağız?.. Ne Belçika, ne Fransa, ne Almanya!.. Muharrem ayınlarına katılanlar gibi dövünüp yas mı tutacağız basın bayramı günlerinde?..

50 yıl içinde gelişen sanat, edebiyat türlerimizi inceleyen sanatçılarımızı tanıtan antolojilerle karşılaşılıyor gün geçtikçe. 50 Yılın Türk Tiyatrosu... 50 Yılın Türk Edebiyatı... 50 Yılın Türk Mimarlığı, Türk Resmi, Türk Heykeli, Türk Mizahı gibi... Bu 50. Yıl vesilesiyle derleyeciler ellerinden geldiği kadar yan tutmaz görünüyorlar, kendi beğenilerini bile bir yana bırakarak ele aldıkları sanat alanında her düzeydeki okurun göstereceği ilgiyi, beğeniyi ölçü olarak benimsemeğe çalışıyorlar, daha çok antolojileri ısmarlayan kurulun ya da yayınevinin amacını ön plana geçirmek istiyorlar. Her okuyucu, aradığını bulursa mutlu olacağı düşüncesi başta geldiği için ele alınan sanat dallarını belli bir açıdan incelemek gibi bir soruna da kulak asmadan hababam kalın kalın kitaplar hazırlıyorlar.

Cumhuriyetin 50. Yılı, şiirde, romanda, öyküde ve mizahta hiç de boş geçmemiş. Tiyatro biraz da yatırım işi olduğundan, pek gelişmiş görünmüyor. Sahnelemek umudundan yoksun tiyatro yazarı 1935'lerden bu yana 1960'lara kadar kalemi eline almamış gibi... İktidara yakın, halleri vakitleri yerinde birkaç yazarın ötesinde denemeye girişenler bile çıkmamış. Nazım Hikmet on üç yıl süren hapisane hayatına başlamadan önce yazıp oynattıklarından başka, hiçbir toplumcu yazar taaa 1960'lara kadar olumlu olumsuz bir denemeye girişmemiş. 27 Mayıs, bu alanda etkisini göstermiş. Hemen her roman ve öykü yazarı hiçbir denemede bulunmasa bile, çok tutulan kitaplarını oyun-

laştırmaya çalışmış hiç olmazsa. Bu arada eskiden yazılmış olan ünlü romanlar da yeniden elden geçirilmiş.

Özel tiyatroların bu alanda ilk zamanlardaki çalışmaları sürüp gitseydi bugün elimizde çok daha zengin tiyatro kitaplığı olabilirdi. Bu tür tiyatrolar, yavrusunu boğan kediler gibi tiyatro yazarlarını küstürmekle Türk tiyatrosuna zararlı bile olmuşlardır. Bütün sanat dallarına dolaylı yollardan yararlı olmaya çalışan Devlet Baba, türlü nedenlerle tiyatrocunun da tiyatro yazarının da karşısında olmuş, onu bu olumlu işten alıkoymak için bahaneler yaratmıştır. Belediyenin görevlerinden biri de sergi açmak gibi, tiyatro açmak olduğu halde, yüzde onbeş dolaylarında vergiler alarak yazarla, işletmeci ile ortak olmaya kalkışmıştır. Televizyon kötü programlarla bile tiyatronun karşısında yerini almış görünüyor, daha şimdiden.

50 yılın antolojileri arasında henüz çocuk edebiyatı kendini göstermiş değil. Bir iki yazarın çocuk hikâyeleri üzerinde derleme hazırlıklarından haberli bulunuyoruz.

Paralı kurulların hemen her yazardan çocuk romanları, çocuk öyküleri, istemeleri piyasada çok sayıda kitapların görünmesine yol açtı ise de çocukların birbirlerine överek salık verecekleri hemen tek kitabın bulunmaması bugün üzerinde durulacak tek sorun olsa gerek. Çocuk Edebiyatımız, henüz kalıcı ürünlerini vermemiştir, dersek durumu abartmamış oluruz.

Gelelim çocuk Şiirlerine... Bu alan çocuk romanı çocuk öyküsü alanından daha da verimsiz. Çocuk şiirlerinde aranan nitelik dar anlamda kaldıkça, eğitim ilkeleri, yanlış yorumlandıkça 142'nci madde taaa ilkokullara, kadar götürüldükçe çocuk şiiri biraz zor gelişir! Çocuk şiirlerinde basma kalıpcılık geleneği, onun yozlaşma nedenlerinin en başında sayılmalı. Bu basmakalıp şiirlere göre her çocuğun anası, babası her zaman yanında olduğu

gibi bayram günlerinde de yanındadır. Yeni giysiler almıştır çocuğuna. Buzdolaplarında baklavalar, börekler, çikolatalar, bonbonlar eksik değildir. Her çocuğun kumbarası vardır, bankada hesabı açılmıştır. Anneler hiçbir zaman işe gitmez, fabrikada, büroda, tarlada çalışmaz. Çocuğun okuldan gelmesini bekler pencerede.

O çocuk şiirlerini yazan ozanlara desem ki:

«Çocuk anlattığınız, mavi melek biçimli anneyi evinde, köyünde göremezse, onun yerine elleri işten çatlamış, nasırlaşmış, üstü başı toz toprak içinde bir «ana»yla karşılaşırsa onu sever sayar, anne yerine kor mu? Anne sevgisi, baba sevgisi böyle mi uyandırılır, çocukta... Bu bolluk, bu bereket çocuğu aldatmak değil mi?..

Anadolumuzu, Türkiyemizi olduğundan başka türlü tanıtırsak çocuk bir gün gerçek Türkiye'yle karşılaştığı zaman ne yapar? Bu memleketten kaçmak istemez mi?

En gerçekçi, en toplumcu edebiyatı çocuklarımız için yapmamız gerekir. Kral, prens, prenses masallarıyla onun düş gücünü gereğinden çok geliştirmişiz zaten...

Bu arada şunu da anlatmadan edemeyeceğim.

Tarık Dursun'un başkanlık ettiği bir yayıncılık kurulmuştu Milliyet'te Ümit Yaşara'a da çocuk şiirleri antolojisi görevi verilmişti bu arada. Başarılı bir antolojiyi her zaman derleyip düzenleyecek güçte Ümit Yaşar. Ama rahat bırakırlarsa. Ümit Yaşar ve derlediği antolojiye benden de şiir almak gereğini duymuş, sağ olsun! Ama gelgelelim, yayını yöneten kişi tutup şiirimi çıkarmış! Neden mi çıkarmış? Belirttiğim nitelikte ve gerçekten çocuk şiiri olduğu için! Eğer benim şiirim o antolojide kalırsa çocuk da, öğretmen de ölçüyü tutturamayacaktı! Ya benimkine şiir demeyecek, ya benimkine benzemeyenlere... En iyisi şiirimi çıkarmak! Şiiri çıkarmış ama, kitabın sonunda içerde şiirleri yayınlananların yaşamlarını veren çizelgeden:

veren fihristten çıkarmayı unutmuş! Fihristte adı olup da kitabın içinde şiiri olmayan yalnız ben varım! Bu anlayışla nasıl antoloji düzenlenir?

Bu tür antolojiler hazırlanırken nelerin, ne gibi esintilerin, akımların, etkenlerin hesaplandığını gösteren en canlı örnek değil mi bu? Kaç yıldır Babîâli'ye egemen olan «zihniyet»ten bir parmak!

Olumlu bir çocuk şiirleri antolojisinin başarı kertesini öğrenmek istiyorsanız Memet Fuat'ın antolojisini şöyle bir alın elinize, çocuğunuza, kardeşinize bir okuyun! Demek, istenirse bu antolojilerin namuslusu da çıkarılabilirmiş!

Çok isterdik, elli yıl içinde çocuklarımıza şiir diye neler ezberlettiğimizi, kalın bir antolojide izlemek olanağını elde etmiş olsaydık da, çocuklarımıza mı, edebiyatımıza mı kıyıldığını anlasaydık!

Arkadaşına sormuş aylaklardan biri:
«Nerelerdesin, ne iş görüyorsun?» diye.
«Babama yardım ediyorum!»
«Baban ne iş görüyor?»
«Babam mı? Boşta geziyor!»

O günlerde Can Yücel'e sorsaydım, herhalde böyle bir konuşma geçerdi aramızda. Elinde olmayan nedenlerden ötürü önce beni boşta gezdirmişti Hasan Ali... Sonra da kendisi bana benzemişti. Can Yücel'se İngiltere'den dönüp de Beyoğlu'nda pansiyona yerleşince her ikimiz birden yardım etmeye başlamıştık babasına. Hem de geceli gündüzlü... Lambo'nun meyhanesinde şarap kürleri yapıyor, Metin Eloğlu'nun deyimi ile Lambo'nun sulu şaraplarıyla taş düşürmeye çalışıyorduk. Bardak hesabıyla altıyı yediyi sekizi buldurduğumuz halde, meyhaneye geldiğimiz gibi de kalkıyorduk. Metin'in sesi yükselirdi arada bir:

«Mösyö Lambo? Taş düşürmeye mi geldik buraya! Tuzla içmeleri mi burası?»

Dişardan bir iki şişe Nutuk şarabını kaptığımız gibi doğru Can Yücel'in pansiyonuna. Hiç olmazsa bu şişelere suyu, şaraptan anlayanlar katılıyorlardı mahzenlerde. Lambo'nun uzmanlığı şarapçılık değil, şişe mantarcılığıydı. Boş Mutuk şişelerine, sulandırılmış açık şarabı doldu-

rup tıpasını ustaca mumlamasını bilirdi o kadar. Kolayca açılabilir olan bu şişeleri, burguyla güya zorlana zorlana açar, bardaklarımıza yirmibeş kuruştan doldururdu. Üstelik de yutturduğunu sanırdı, ihtiyar tilki! Oysa biz oraya onun şarabından çok birbirimizin yüzünü görmek için gelirdik. Gönül ne şarap isterdi, ne şaraphane... Gönül ahbap isterdi, şarap bahane!.. Canımız gerçekten de şarap istedi mi, komşu şarapçıdan şişeleri kaptığımız gibi soluğu Can'ın pansiyonunda almasını da bilirdik arada bir.

Biz rakıya, votkaya çok sonraları geçebilmiştik. Doğma büyüme şarapçıydık. Acem'in dediği gibi «Öle ki, kurtula» soyundan tutkuluyduk şaraba. Ben açıklamam bile olaylar açığa vuruyor bu tutkumuzu. Bakın gazeteler neler yazıyor bu ortaklaşa tutku için:

«Adana Asri Cezaevinde siyasal suçlular bölümünde bulunan ozan ve çevirmen Can Yücel'e cezaevinde üzüm-den şarap yaptığı iddiasıyla 15 gün hücre cezası verilmiştir.

Cezaevi Müdürü Celâdet Özel, Can Yücel'in kendisine verilen üzümleri toplayarak şişilerde tahammür ettirdiğini, bu suretle şarap imal ettiğini, alkol ihtiyacını böylece giderdiğini söylemiştir.

Cezaevi Müdürü gerek şarap imal etmek gerekse olayı teşvik suçlarından Disiplin Kuruluna verilen Can Yücel'in 15 gün süreyle hücreye konulduğunu, bu arada kimseyle görüştürülemeyeceğini bildirmiştir.»

Can'ın şaraba su katılıp katılmadığını anladığını, şaraptan çıktığını bilirdim ama, şarap yapacak kadar bu işte ustalaştığını bilmezdim! Bravo!.. İyi bir şair, eninde sonunda ya şarap tiryakisi olacak, ya üzümü sıkıp sıkıp şarap yapacak, ya da şarap yapanları övecektir. Birinciye örnek Hayyam, İkinciye örnek de Paul Elouard... «İnsanlarda tek sıcak kanun, üzüm-den şarap yapmak» dememiş miy-

di, İkinci Dünya Savaşı sıralarında... Bizim kuşak, yani 1940'ların gerçek kuşağı, bu şiiri de, Elouard'ı da, Elouard'ın şiirlerini de sayfa sayfa bilir... Ama benim gibi belleği yorulmuş olanlar, Can Yücel'in başından geçenleri gazetede okur okumaz bu şiiri anımsar ama, bütün dizelerini bulup çıkaramaz. Hemen telefona koşar, şiiri ustaca Türkçeleştiren A. Kadir'i bulur ve böylece şu dizeleri şuracığa otur-tuverir, çevirmen şairin ağzından!

«İnsanlarda tek sıcak kanun
Üzümden şarap yapmaları
Kömürden ateş yapmaları
Öpücüklerden insan yapmalarıdır.»

Şiirin adı da, kitabın adı da «Asıl Adalet»... Çok mu anlamlı buldunuz? Paul Elouard üzümden şarap yapmanın asıl adalet olduğunu bildiriyor ama, üzümden şarap yapanların hücreye kapatılması gerektiğine hiç değinmiyor şiirde. Bu olsa olsa «perensip sahibi» bir Cezaevi Müdürü-nün disiplin uygulamasıdır! Şair olmak çok önemli bir olaydır doğrusu! Bakın birbirlerini nasıl da anlıyorlar! Paul Elouard öleli şu kadar yıl oluyor ama, şair Can Yücel üzümden şarap yaparak onun «Asıl Adalet»ini yaşayacak tam on beş gün hücresinde. Üzümden şarap yapmak önemli, kömürden ateş yapmak da öyle... Ama öpücüklerden insan yapmak hepsinden daha önemli. Büyük şairmiş doğrusu şu Paul Elouard!..

AMAN ACILI OLMASIN!

«Bir şiş koy usta, acılı olsun!»

Önümdeki masadan şiş köfte istemişlerdi. Sonra bana yaklaştı garson:

«Sen ne istersin abi?» diye sordu. «Adana mı, Bursa mı?»

«Ne getirirsen getir ama acısız olsun!» dedim.

«Acısız! bir işe yaramaz ki...»

Doğruydu bu, acıdan hoşlanıyorlardı. Acısız ne köfte yiyorlar, ne film seyrediyorlar, ne müzik dinliyorlardı.

İstanbul'dan Ankara'ya gelene kadar müzik tabldotuna buyur edilmiştik. Otobüste «Doydum, bıktım!» dedikçe tabak tabak sürüyorlardı önümüze. Kabadan bir ses durmadan yanıp yakılıyor, kaderinden, felekten talihsizliğinden, sevgilisinden yakınıyor, genç yaşında ölmekten ve vefasızlıktan, pis bir duygusallıkla söz ediyor ve iç çekiyor, ahlayıp ofluyordu.

«Ne sevenim var

Öyle yalnızım ki

Dert ararsan çok

Çilesiz günüm yok

Öyle dertliyim ki... Aaaah!...»

Sonra cırlak bir ses. Az önce kaderinden dert yanını çileden çıkarırcasına yeni bir sevgili bulduğunu, artık

kendisini terk edeceğini, dünyaya glmek için geldiğini, hayatın gözyaşlarına değmediğini, ona nispet verir gibi direk direk haykırırken, birden umutsuzluğa düşüyor, tam tersine hayatın yaşanmaya değmediğini, ölmekten başka çıkar yol olmadığını, genç yaşında kendine kıyacağını, burnuna kan kokuğunu, bitik bir sesle hıçkırıklarla söylüyor, birden can verir gibi susuyordu. Sonra gene avuçlarda kan, kadehlerde şarap, içmek içmek ayılmamak!

Kulağımın dibinden garson sesleniyor:

«Usta bir şiş daha acısı bol olsun!»

Tepem atıyor birden:

«Bak oğlum!» diyorum. «Ne acılı, ne acısız... Ben vazgeçtim köfteden!»

Bu şarkıcılar, neden böyle arap bozması, Hint azmanı tımbırtılarla, söylediklerini daha da karamsarlaştırarak dinleyenleri yaşamaktan, insandan, sevgiden nefrete zorlarlar? Onlara bakarsan insanlar, vefasız, kalleş, düzenbazdır. Kader de felek de hep oyun eder insanlara. En iyisi genç yaşında ölmek! İçmek, içmek, ayılmamak! Öf be!

Kim doldurur bu plakları, kim yapar, kim satar, afyonun ekilmesinin, biçilmesinin, satılmasının yasak edilmesini zorlayan dostlarımız, yasak edilmesinde çıkar gören işbirlikçilerimiz bu uyuşturucu maddelerden de mi sınıfsal bir yarar bekliyorlar yoksa?

Sözümün geçeceğine inandığım bir şoföre sormuştum, «Ne anlıyorsun bunlardan?» diye. «Ne yapayım abi» demişti, «bu plaklar olmasa uykum geliyor, bu uzun yollarda!»

Zehiri zehirle iyileştirme... Bu müzikle uyanacak insanları düşünün. Yazık değil mi bu insanlara!

Garson taa diplerden sesleniyor:

«Usta! Koy altı şiş daha! Acılı olsun!»

Yanımdan geçerken yakalıyorum garsonu:

«Bana bir salata yap!» diyorum. «Neşeli olsun! Bir şişe de rakı. Koy bir Karacaoğlan! yoksa bir Ruhi koy, olmaz sa bir Rahmi, o da yoksa koy bir Mahzuni! Mahzunı olsun ama acılı olmasın!»

Mehmed Kemal'in kitabına göre Acılı Kuşacağız biz. Yeterince acı, yeterince çile çekmişiz. Daha çoğunu da çekeriz gerekirse, ama böyle haybeye acı istemiyoruz. Müziğin de, köftenin de, güftenin de acısını yutturamazlar bizlere!..

Kerim Korcan'ı Sinop Hapishanesinden döndükten sonra tanıdım ben. Önce marangoz olarak tanımıştım. Öykücü olarak tanıyıp buluşmaya zaman ayırma fırsatı bulamadan tiyatro yazarı olarak karşılaştık Ankara'da. Şunu önce açıklamadan rahat edemeyeceğim. Kerim'le karşılaşmalarımız üç beş yıllık zaman bölümlerine ayrıldığı için yüz yüze gelince birden irkilirdim:

«Sakın Kerim'e benzetmiş olmayayım!..» diye.

Çünkü çoklarını Kerim'e benzetmişimdir. Çok rastlanır bir tip olduğundan mıdır, zaman dilimleri içinde kilo alıp değiştiğinden midir ilk beş dakika Kerim'i yerli yerine oturtmakla geçecektir. Onu gerçek kimliği ile karşımda bulunca birden rahatlarım. Ama ne rahatlama... Yirmi yıldır böyle bu!.. Ne olursa olsun az karşılaşıp çok sevdiğim arkadaşlarımdandır Kerim... Bana bir dost da tanıttı son günlerde üstelik. Hapisaneci Tatar Tamazan! Orhan Kemal'in Murtaza'sını sarı defterinden ilk okuduğu günlerde çok sevmiştim.

«Farkında mısın?» demiştim, «büyük bir tip romanı yazıyorsun?»

Sanıyorum ki, çok sonraları farkına varmıştı yaptığı işin. Farkına varmıştı da ne olmuştu? Yeni uğraşlar içinde önemliyi önemsizden ayırmanın boş vermişliği içinde çekip gitti aramızdan.

Tatar Ramazan da Murtaza gibi akılda kalacak tiplerden. Hapisanelerde Abdurrahman Çavuş'lar çoktur ama pek Tatar Ramazan gibilerini barındırmazlar... Her kovuşun bir Abdurrahman Çavuşu olması hem gardiyanların işine gelir, hem üstündekilerin. Düzen bunu gerektirir. Hele bizim yattığımız yıllarda, Hapisane müdürü benim de başıma bir Çerkez İsmaili musallat etmişti Sultanahmette... Karantina bölümünün dayısıydı Çerkez İsmail. Bereket karantina süresi yedi gündü. Ben sekiz günde kurtulabildim elinden. Sultanahmet'ten ilk çıkışımda cezaevi anılarımı yazıyordum Marko Paşa'da. Esrar eroin dalgalarını da boş geçmiyordum. Bir gün o saltanatlı Müdür kalıp gelmişti basımevine. Kesmemi istemişti bu yazı dizisini. Ekmek parasından söz ederek kesemeyeceğimi söyleyince:

«Gene karşılaşırsınız içerde! Karışmam sonra!» diye çekip gitmişti.

Su testisiydik biz. Çeşmeye gitmeden edemezdik o zamanlar.

Ve Çerkez İsmail'e teslim edilmiştik sizin anlayacağınız. Karantina süresi içinde Tatar Ramazan olamamanın üzüntüsünü çok çekmiş olacağım ki Kerim onu tanıştırdığı gün sarılmışım ellerine. Onun büyük bir romanda kahraman olmasını çok isterdim. Öykü olarak her bakımdan büyük bir eser de olsa yetmezdi. Romanı severim öyküye bakarak. Bir iki tek atıp meyhaneden çıkan ayakçılardan olamıyorum. Oturdum mu kalkmamalıyım masadan. Aradığımı bulana kadar içmeliyim. Bulamazsam hiç olmazsa suçu kadehin sayısında aramamalıyım!

Ama gene de Tatar Ramazan'la yetinmesini bilirim... Nerde onun üzerine lâf edilirse kulak kabartırım içtenlikle. Son defa Yansıma'da bir eleştiri gözüme ilişti. Kısa buldum

yazıyı Tatar Ramazan'a olan sevgimden ötürü. Oysa ortalama bir eleştiri boyutundaydı.

Yer yer sağlam değinmeler vardı içinde. Can alacak yerlerinden kesitler de vermesini bilmişti eleştirmen. Yaşar Yörük'ün öykü için feodalite - bürokrasi işbirliği vurgulaması deyişini yerinde buldum. Kanısını daha da geliştirerek bu ikili işbirliğini bütün cumhuriyet dönemince sürdürmesi de doğru bir saptamadır. Bu işbirliği demokrasiye tek yanlı oturtma, particilikle daha doğrusu partizanlıkla halâ da sürdürülmektedir. Eleştirmenin dediği gibi her toplumsal kurumda da vardır bu işbirliği hem yeni hükümet programlarına girecek kadar yaygın.

Bu feodal kalıntılar Tatar Ramazanları içerde de dışarda da tanılırlar. Ramazanların, gizlileri kapaklıları yoktur çünkü «Bana Tatar Ramazan derler!» diye ortaya çıkıp açık açık övünürler. «Namuzsuzlarla uğraşmaktan zevk duyarım. Horoz gibi dövüşürüm, kumru gibi sevişirim!»

Çoğu zaman derebeyi kalıntıları Tatar Ramazanların karşısına «uşaklar» «maşa»lar çıkarılırlar. Çerkez İsmail de bir uşak bir maşaydı. Onunla uğraşacak, bir Tatar Ramazan gerekti. Ben karantinadan ayrıldıktan sonra, Çerkez İsmail'in karşısına başka bir «maşa» çıkarılmış. Bürokrasi böyle oyunlar da yapardı o zamanlar... Maşadan maşaya bir fark olduğu anlaşılırsa maşalardan biri atıldı çöplüğe. Her mangalın bir maşası vardır. İki maşalı mangala hiç rastlanmamıştır. Çerkez İsmail'i uzatıvermişler Paşakapısında... Ya Kürt İbo temişlemiştir onu, ya Köylü Rifat...

Ama Tatar Ramazan ne Kürt İbo'dur ne Köylü Rifat...

Onun ne kumar postuyla ilgisi vardır ne eroin dalgası ile... Temiz hapisanecidir o... Halktan, haktan, doğruluktan yana...

«Tatar Ramazan»a cezaevi anıları gözü ile bakanlar, sıradan hapisane hikâyeleri deyip geçenler yanılırlar. Eleştirmenin de belirttiği gibi sosyal çelişkiler öyküsüdür bu kitap. Ramazansa bütünü ile düzene ters düşen bir kahraman, kişiliğiyle çelişkinin bir kanadıdır o, hem de kapı gibi...

Yenigün'ün turizme ayrılan sayfasında şu satırları okuyorum:

«Deniz ve güneş iştah açan metabolizmayı hızlandıran vücudun gelişmesiyle (D) vitamini teşekkülünde önemli rol oynayan iki büyük etkindir.»

Çocukluğumu düşünüyorum... Kendi çocukluğumla birlikte 1920'lerin çocukluğunu da... Bir uçtan bir uca güneş altında bir yalı boyu düşünün... Alabildiğine kum... Kumların arasına serpilmiş irili ufaklı çakıl taşları... Kayalara çarpıla çarpıla sedeflenmiş pırıl pırıl midye kabukları...

Hiç bir şey istemezdik annelerimizden, babalarımızdan ne ayaklarımızda tokyo ne kışımızda mayo... Aramıza utanacak kişiler girdi mi donlarımızla girmesini de bilirdik... Öğle olur, ikindi sıcağı bastırırdı. Acıkırdık. Evi, yalıya en yakın olanımız gider annesinden, teyzesinden, halasından bir iki dilim dura dura takır takır olmuş ev ekmeği alır getirirdi. Ne tatlı gelirdi bu dilimlerden koparılmış lokmalar... Akşam olur dut ağaçlarının eriklerin kirazların altından geçer evlerimize dönerdik. Kazınan miğdelerimize herkes kendi becerisine göre bir şeyler atıştırırdı. Sofraya oturduğumuz zaman aç değildik artık. Yorgunduk, uykusuzduk. Annelerimiz, babalarımız ancak bu saatlerde annelerimiz, babalarımızdı. İşe giden ağabeylerimiz varsa ancak bu ak-

şam saatlerinde sahip çıkarlardı bize. Yasaktı genel olarak denizle güneş! Çocukluktu gündüzləri kaçıp gidişlerimiz. Kimse sormazdı aç karnına yazın tadını nasıl çıkarmaya çalıştığımızı. Kaçıp gitme suçtu ve biz cezalıydık. Her aile özel ceza kanununun en ağır maddesini uygulayacaktı. Öylesine bir ceza vermeliydi ki Ahmed'in babası Mehmed'inkinden aşağı kalmış olmasın!

Ceza kesmeliydi, hem de en ağır biçimde uygulamaya geçmeliydi. Öylesine bir «infaz» bulmalıydı ki şan olmalıydı memleketel! Cezaların en hafifi azarla kulak çekmeydi.

Geçen akşam Avusturalya çocuklarına daha okula gitmeden nasıl yüzme öğretildiğini izledim televizyonda. Binlerce çocuk sevinçle neşeyle öğreticilerin öğütlerine uyarak atılıyor, kulaç atıyor, dalıyor, yarışıyordu. Herşey önceden düşünülmüştü. Yüzme havuzları, trampelenler, yol yol çekilmiş yarış şeritleri, çalışma programları... Kendilerine kendi gücüne inanarak yetiştiriliyordu çocuklar... Yüzme dersinden not alamayan sınıfını geçemiyordu okullarında. Umutla, inançla, güvenle yetişiyorlardı. Disiplinli çalışmalarla bir amaç için çalışıyorlardı. Sonra okul şampiyonlukları, kırılan Avustralya rekorları... Ve onyediyasında fidan gibi dünya rekortmenleri... Boyunlarında mavi kordelâlı altın madalyalar...

Cide kıyılarına haftada bir demirleyen küçük vapurlar geldi gözlerimin önüne... Kıyıdan en az bir saat vapurun demirlediği yere yarışarak giden dokuz on yaşındaki yüzücü arkadaşlarım geldi. Sonra bu vapurların iyi yürekli kaptanları... Ödül olarak kilerde dura dura takır takır kurumuş bir iki İstanbul ekmeği atarlardı bize, vapurların bordalarından. Denizin ortasında köpek balıkları gibi kapışırđık kıyasıyla... Sonra kardeşçe bölüşür güle oynaya verdik. Bizim yarışımız da buydu, ödölümüz de...

Biz neden Avustralya'da doğmadık diye yerinmiyorum. Cide Cide cimayıp da Sidney olsaydı, Melbroun olsaydı... Tevfiklerden, Şabanlardan Mustafalardan Osmanlardan ne rekortmenler çıkardı kim bilir...

Karadeniz kıyılarının sıtmasıyla vereminden başka bir ödül düşmezdi payımıza... Güneş ve deniz memleketi Karadeniz boylarında edindiğim arkadaşların çoğu defterden silindi son yıllarda. Oysa uygar ülkelerde ömür ortalaması yetmişin çok üstlerinde bugün.

Bırakın yaşlılığı... Gençliğimiz nasıl geçti? Güneşsiz denizsiz çekip gitti. Verlain gibi sormak geliyor içimden: «One'a tu fait ma Jeunesse?»

Ama kime sorayım? Kime «Ne yaptın gençliğini?» diyeyim!

Bugünün gençliği bir bakıma bizden de talihsiz. Liseyi bitirenler, bir zamanlar beğenip beğenip girerlerdi Üniversitelere... Bilim dallarını düşünce taşına seçerlerdi... Fakültelerin önünde düşünüp kalırlardı seçemedikleri için. Şimdi üstelik bir de gençlik düşmanlığı. Babam evden kaçıp da yalı boyuna gittiğim günler bir azarla yetinirdi. Bugünün yaşlıları hiç bir yanlarını beğenmiyorlar yeni yetmelerin. Meclis'e adaylığını koyan daha seçim nutuklarında başlıyor gençlere çullanmaya. Profesör bile üniversitenin özerk olmasını istemiyor. Sırf okuttuğu gençlere karşı olmak için.

Televizyonda Adanalı yüzücü çocukları gençleri de gördüm. Denizi olmayan gölü olmayan bir memleketten yetişen yüzücüler yerli rekortmenler, Türkiye birincileri... Sayın senatörler, var mı bir diyeceğiniz Adanalı gençlere?.. Emek verirsiniz yetişiyorlar işte... Hangi dalda olursa olsun hiçbir memleketin gencinden aşağı kalmıyorlar. Ne var ki yalnız onların yumruktaki, top oyunundaki başarılarından hoşlanıyorsunuz. Aldıkları madalyalar gözlerinizi

yaşartıyor. Sorbonne'dan Sosyal Bilimler üzerine uzman yetişmiş doktora yapmış birini gördünüz mü tüyleriniz kir-pileşiyor nedense!

Yenileceksiniz sayın senatörler, gençlere ergeç yenileyecekiniz! Her alanda sizleri geçecekler! Elleri ütüsüz pantolonlarını ceplerinde, gelip oturacaklar yerlerinize!

Düşünün ki Çan-Kay-Şek'in Çin'den Formoza gđasına getirdiği askerler değil onlar, Çan-Kay-Şek'le birlikte ihtiyarlayan!... Boyuna yenisi, tazesı daha genci gelecek geriden. Ve siz sayın politika kurtları, mutlaka ihtiyarlayacak, gitmek için trafik kazası beklemiyeceksiniz!...

Namık Kemal, söylenenlere bakılırsa vatanını iyi bilirmiş de milleti bilmezmiş! Milletten anladığı da ümmet kapsamının dar sınırları içinde kalırmış. Eğer Namık Kemal, ümmeti sözlükteki anlamında ülküleştirilmişse, doğrusu çok daraltmış demektir kapsamını. Bir peygamber inanların tümü olarak tanımlanır ümmet, sözlüklerde... Muhammet ümmetinden olmanın bir toplumu kaynaştırmaya yetip yetmeyeceğini düşünelim bir kez! Eğer yetseydi biz Araplara, Araplar bize yapışıp kalırdık bugüne kadar... Kimi ulusçularımız onları ne hikmetse Musa ümmeti, İsa ümmeti kadar da sevmezler... Biraz daha ileri giderek Namık Kemal'in benimsediği anlamdaki ümmetçilerimiz bile daha çok sevmişe benzemiyorlar Arapları. Hakçası şu yollarını da belirtmekten kaçınmıyalım Arapları sevmiyenlerin hiçbirisi de, Amerikalıların çoğunda görülen bir zenci ırkçılığına bir deri düşmanlığına dönüşmemiştir.

Çocuklarımız masallarımızdan gelen bir alıştırmayla zencilere bayılırlar üstelik... Daha çok araplara kızan kişilerin karşısında olanlar, ümmetçilerden çok, bağnazlar, açıkçası yobazlardır. Bu düşmanlığın nedenlerini bir kuralarsak, Laurence'in petrole batırılmış kaygan parmağından tutun, o ünlü örgütün Bond'ları çıkar altından. İşte Namık Kemal'in ümmeti Muhammeti de türlü çeşitli uluslardan seçilme müslüman yiğitlerdir.

«Arş yiğitler vatan imdadına» dedi mi son rütbe olan «mevt»in kucağına atıliverceklerdir bir emirle. Çünkü:

«Altı da bir, üstü de birdir yerin». Arada hiç fark yoktur.

Namık Kemal'den çok sonra ortaya çıkan Türkçü Ziya Gökalp bile vatan şairi Namık Kemal'den farklı düşünmemiştir bu tür bir ülkücülüğü... «Sen öl ki o yaşasın!» diyerek o da ulustaşlarına sadece görevinin ölmek olduğunu söylemekle yetinmiştir.

Oysa Fikret bu önerilerin akıllıca bir yorumlamasını yapmıştı, tam zamanında. Biraz kitap karıştırmasaydı o bile geç kalıyordu.

«Vatan için ölmek de var.

Fakat hakkın yaşamaktır.»

Demekle hiç olmazsa çocukları olsun uyarmasını bilmiştir.

Ziya Gökalp'ler, Namık Kemal'ler ve başkaları, nedense vatani tek katlı gecekondular olarak düşünmüşlerdir. Zemin katla yetinmişler, bir bodrum katı bulunabileceğini bile akıllarının köşesinden geçirmemişlerdir.

Namık Kemal vatani böyle yalın kat düşünmesi onlaşıyor ki yerin altıyla üstü arasında ki ayrıcalığa inanmayışından ileri gelmektedir. Boşuna: «Altı da bir, üstü de birdir yerin» dememiş! Altı da üstü de bir olur mu hiç! Ümmetçi aklı! Ama Ümmetçilerin en akıllısı en inanmışı gene de Akif'tir. O da, «Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda!» demiş ama, karşıdan düşmanın niçin geldiğinin bilincine de varmıştır, cenneti cehennemi bilen bir şair olarak, Kurtuluş Savaşında saldırganlar için şöyle gürlemişti çağında:

«Cehennem olsa gelen göğsümüzde söndürürüz.»

Bugün bunu hangi milliyetçi geçinen söyleyebilir. böyle kendine, halkına, ulusuna güvenerek?

M. Akif'e göre de toprağın üstünde hep vatan için sa-
vaşan müslümanlar vardı, altında da vatan için ölen «şü-
heda»...

Nazım Hikmet'e kadar bir şair çıkıp da toprağın altı-
nın da üstünün de yaşayanların, refahları için işletilmesi
gerekten üretim kaynakları olduğunu saptayamadı. Bakır-
dan kömürden, gümüşten, altından, çiniden kimse söz et-
medi. Dal dal Bursa ipeklisi bu topraklardaydı. Kütahyalı
çiniler de... Şarap dolu gümüş ibrikler onda... Kızarmış ku-
zular, bakır lengerlerde... Onun şiirlerindeydi, topraksız
insanla, insansız topraklar... Altı üstü ile bütün bir memle-
ket, bütün bir vatan onun şiirlerinde soluk alıyordu... «Du-
varsız ve sınırsız bir kardeş sofrası...» gibiydi vatan.

«En yumuşak, en sert
En tutumlu en cömert
En büyük, en güzel kadın:
Toprak.»

Bugün memleketi, Nazım gibi anlayan ozanlarımız, öy-
küçülerimiz, yazarlarımız, sanatçılarımız eksik değil artık.
Hepsi biliyor vatan için neler yapılacağını... Ölünceliğini
de, nutuk söyleneceğini de biliyorlar.

İhsani, Zonguldak dolaylarında yaptığı gezide güzelli-
ğiyle de ün yapmış olan halk ozanı Engin Bacı'ya güzel ol-
duğunu belirtince şu cevabı alıyor ondan:

«Yurdum, yurdumu seven insanlar çok daha güzel!»

Ozandır, yurdunu da övecek, yurdunu sevenleri de...
Bugün ulusçuluk, eski şairlerin bize anlatmak istediği gibi
'altı da bir üstü de' diye, gözü kapalı ölüme gitmek anla-
mına gelmiyor artık. Bilerek savaşmak, bilinçle ölmek...
Niçin savaştığını bile bile... Bu gerçeği artık politika adam-
larımız da böyle biliyor. 50. Yıl Sanayi Kongresinde konu-
şan bir lider, gerçek milliyetçiliğin, ırkçılık, ümmetçilik ol-

madığını, durmadan ölüm önerileri yapan boş bir kalıp niteliğini taşımadığını şöyle açıklıyor :

«Çağımızda milliyetçilik, romantik bir kavram olmaktan çıkmış, bir takım gerçek ve somut değerlere dayan-
dırılmıştır. Bugün gerçek milliyetçi, toprağının üstüne ol-
duğu kadar toprağının altına sahip çıkmalıdır.»

Ölü olarak değil, diri olarak! Çünkü toprak, en yumu-
şak, en sert, en tutumlu, en cömert... En seven, en bü-
yük, en güzel kadındır... Böyle bir kadına sahip olmanın
mutluluğunu düşünelim bir!..

Açık da olur arttırmalar kapalı da... Taahhüt dediğin kapalı zarf yöntemi eksiltmelerle de olur, arttırmalarla da... Zarflar dağılmadan önce tüm gireceklere dağıtırsın yüz bin liralari ...Onlar geri çekilir. Sen verdiklerini hesaplar ona göre bir sayı yazar, kazanırsın! Eksiltme kalır senin üzerine! En iyisi eksiltmeye girenlerle anlaşmak!

Yetkili bir müdür anlatıyordu gazine:

«Çektim ihaleyi kazananı bir köşeye.» diyordu. «Yüzbini, ikiyüz bini dağıttın, kazandın eksiltmeyi! İhaleye katılanların canı can da benim memurlarımın patlıcan mı? On bin de yanar, beşyüz bin de! Onbiner lira da para mı senin için be! Herif ister istemez boyun eğdi. Açıktan açığa koydu masanın üstüne onbinleri! Bölüşün dedim bizimkilere! Dinsizin hakkından imansız gelir. Çoluğuyla çocuğuyla bayram ettiler.»

masanın üstüne onbinleri! Bölüşün dedim bizimkilere! Dinsizin hakkından imansız gelir. Çoluğuyla çocuğuyla bayram ettiler.»

Böylece anlamıştım kapalı zarfla yapılan açık eksiltmelerin, arttırmaların ne olduğunu. Muhammen bedeli 180 bin lira teminatlı eksiltmelerin iç yüzünü dış yüzünü...

Yukarda yazılı menkul malların 20.6.1972'de saat 15'-de Milli Felâket Müdürlüğündeki komisyonda dosyalarındaki şartnameleri gereğince ayrı ayrı kapalı zarf usulüyle

satılığa çıkarılacağından... dan... dan... da... dan dan?.. İsteklilerin... (Aman ağızlarının suyu akmasın!) 2490 sayılı kanunun (şu numara da bir türlü değişmez) tarifati daire-sinde (ille de daire olacak, kare olursa kimsenin işine gelmez) hazırlanmış teklif mektuplarını (kafa kafaya verip hazırlanmış demek istiyor). İhale günü en geç saat 14'e kadar Komisyon Başkanlığına vermeleri... (Fazlası Canlıbalık'ta öğrenilir...) Adı geçen Müdürlüğe müracaatları... Zahmet edilmesin, Müdür bey de gelecek. Her türlü ihale masrafları müteahhide ait olup (evlere teker teker bırakma masrafları ve dış kirası) Postadaki gecikmeler evdeki-lerce nazarı itibara alınmaz. Karakola ve ilkyardıma telefon edilmemesi... Geceki ziyafetten memnun kalınmazsa komisyon ihaleyi yapıp yapmamakta ve dilediğinin uhdesi-ne vermekte serbesttir. Çünkü sermayemiz döner sermaye, gayemiz özel teşebbüsü himayedir.»

Biz eksiltmelerle arttırmalarla Türkiyemizde kendi ya-ğımızla kavrulup giderken devlet kesesinden özel girişim-cilerimizi zengin ederken bu işin yani rüşvet işinin örnek bir memlekette de kendi çapında sürüp gitmekte olduğunu övünerek öğrenmiş bulunuyoruz. Bakın şu habere:

«Washington — Amerika Cumhurbaşkanı Yardımcısı Spiro Agnew'in gerek Maryland Valisi ve gerekse Başkan Yardımcısı olduğu sıralarda bazı ihale yolsuzluklarına «bi-lerek ve isteyerek göz yumduğu, karşılığında her hafta yüklü bir para aldığı ileri sürülmektedir.»

Spiro, demek böyle haaa!.. Bu yüklü paranın kamyon yükü mü eşek yükü mü olduğu bu haberden pek anlaşıl-mıyor ama, kimi kaynaklar bunu da açıklıyor. Knight gaze-tesi sağ olsun:

«Amerika'nın birçok şehrinde yayın yapan «Knight» gazeteleri, Agnew'in Baltimore şehrinde belediye görevli-siyken ve daha sonra Maryland valisiyken bazı ihaleleri

kendisine yakın inşaat firmalarına kazandırttığını ve karşılığında her hafta 1.000 dolar aldığını yazmışlardır. Agnew Başkan yardımcısı olduktan sonra Federal hükümetin ihale kurumu olan «Genel hizmetler idaresinin» ihalelerinde yolsuzluklara göz yumarken de fiyatını 50.000 dolara çıkarmıştır.»

50.000 dolar yani eğer bizim para işe yararsa, yerli parayla 750 bin lira... Eh, bir milyon lira bile değil! Kısa günün kârı az olur. Taş atıp da kolun mu yoruldu. Her göz yumuş 750 bin lira... Gözünün yumulma yeteneğine bağlı bir kazanç. Eğer büsbütün kapatır da iki gözünü birden açmazsan, yıllık kazancın bizim Koç'un kazancını da geçer. Üstelik Koç gibi yılda 20 milyon liralık gelir vergisi de yok! Rüşvet bul..

Şimdi nasıl kalkacak Bay Spiro bu suçlamanın altından! Üstelik sorgu da başlamış. Ustası gibi «bandları vermiyorum!» demekle bakalım yakasını kurtarabilecek mi? Müteahhitlere fena kaptırmış yakasını. Suçun başlangıç tarihi 1962. Tam 11 yıldır dünyayı yüklenip götürmüş Kirye Spiro! İlerde yapacağı iyiliklere, göstereceği kolaylıklara karşılık da açıktan elli bin dolar almış!..

Gırtlığına kadar bulaşmış bir adamı aklayıp pakla-maktansa, yeni bir Başkan Yardımcısı bulup getirmek daha kolay olacak gibi geliyor bize. Biz daha da fazla karışamayız Amerika'nın içişlerine. Bakalım bizim gibi olgunluk gösterecek durumdalar mı? Bir de içişlerimize karıştı-yorsunuz diye alınırlar da bizi yardım esever işbilir dost-lardan yoksun bırakırlar sonra... Varsın ne halleri varsa görsünler. Ne var ki şu karışık zamanda açıkçası tüy dik-ti Bay Spiro! Yardımcı dediğin böyle olur işte! Okey!..

«HER SİNEĞİ BİR ALICI KURT OLUR»

Yarım şişe şarabın içilen bölümüne üzülmektense, şişede kalanına bakıp iyimserliğimizi pekiştirmesini bilsek, son günlerde her olayın bizden bir şeyler götürdüğünü gördükçe kahrolmamak işten bile olmazdı. Bereket kötümser kişiler değiliz!..

Yaz geliyor! Yazın gelişi de bir olay kuşkusuz. Her olay gibi bu da bizden bir şeyler götürecek diye karamsar mı olalım! Teyfik Fikret'in«Molla Surat» diye takıldığı Mehmet Akif bile:

«Cehennem olsa gelen göğsümüzde söndürürüz» demesini bilmiş, yurt saldırganlarına bakıp bakıp da... Gelen yazdır, cehennem değil!

Hiç bir fırsatı kaçırdıkları yok kışkırtıcıların. Yakacaklarına bir serçe kuşu pislerse, yukardan gülle düştü diye basıyorlar yaygarayı. Fırsat çıkmazsa, onlar yaratıyorlar fırsatı... Çıkardıkları fırsatla birlikte dilleri de bir karış çıkıyor. Neler de söylüyorlar ağızları bir açıldı mı!

Dur dinle biraz! Serçe kuşu bir halt işlediyse çaylağın biri kovaladığı içindir dediniz mi iki elleri yakanızdadır. Doğru radyo mikrofonlarına koşarlar. Söylerler de söylerler... Sanki herkes serçenin dalgınlıkla yaptığını bile bile gevezelik yapmakla görevli sayıyor kendini. Verip veriştiri-

yorlar karşısındakilere. Deli kim, devletli kim belli değil! Her ne kadar, deliyle devletli aklından geçeni yaparmış ama, ya ikisi de değilseee?.. Deliye devletliden, devletliyi deliden ayıracak kişileriz biz.

Yaz geliyor; nazlana nazlana gelse de geliyor işte! Kentlerde kalorifer dumanlarını son rûzgarlar aldı götürdü. Yağmur bulutları geçti zehirli dumanların yerine... Havalar serin gitse de ciğerlerimiz de bir mevsim ferahlığı... Ama bırakmazlar ki göğsümüzü gere gere şöyle bir soluk alalım! Kalkıyor delinin biri, minareye taş atıyor! düşeni yapalım diye.

«Vaaay!..» diyor «Sen kışkırttın da attı!»

Biliyorlar benim sözümle kimsenin erik bile taşlamıyacağını ama komşulara kepaze edip iki paralık itibarımızı da sarsamazlar mı?

Bizim caminin önünde ne işimiz var ki... Gitsek gitsek dostları uğurlamak için yolumuz düşüyor arada bir.

Sayın Mustafa Nihat'ın çok kullandığı bir atasözü vardır. Böyle durumlarda hemen başvururdu bu atasözüne:

«Deli olmak bir şey değil, insan saçma bilmeli» derdi.

Bu son yarımklamalara bakıyorum atalarımız da, Sayın Hoca'mız da yerden göğe haklı diyorum. Saçmanın bilimselinden tutunda delimseline kadar kıvırıyorlar doğrusu mikrofon hastaları... ,

Ben yaz geldiğini havaların ısınmasından çok domatesin bolluğundan anlarım. Nerdeyse Mayıs çıkacak, bizim buralarda domatesin kilosu onbeş lira... İkiyüz sayfalık bir kitap fiyatına... Kitaba pahalı diyenler, bir kilo domates karşısında kitabın yazarıyla aynı şeyleri düşünebilseler, domatesi yetiştirenler, çoktan aracıları silkeleyip atarlardı. Belki o zaman yaz daha çabuk gelirdi. Halk manavların önünden elleri cebinde geçit resmi yaparsa bu

memlekete yaz ne zaman gelecek! Meysimler bile halkımıza sırt çeviriyor, böyle bir düzende Bizlere sadece havaların ısınmasını beklemek kalıyor! Bir de yoncaların yeshermesi!

Televizyonda Şanlı Urfa köylülerini izledinizmi? Topraksız köylüler nasıl dert yanıyordu. Çukurova'nın yazından! Bir zamanlar Yedikule Hastanesin'de yatarken yanımda Adanalı bir hasta yatıyordu. Çukurova'dan söz açtı mı Kecebağ'ın sineklerini anlatıyordu; «Öldüremediğin ırgatı bana gönder» dermiş Toprakkale'ye bu Kecebağ. Çukurova'nın sinekleri için söylenmiş olacak şu dizeler:

«Çukurova yanar yanar örd olur

Her sineği bir alıcı kurt olur.»»

Memleketin her köşe bucağı Toprakkale sanki... Gazeteyi sabahları elinize aldınız mı hemen her sütunda alıcı kurt haline gelmiş kara sinekler...

Vızır vızır uçuşuyor karasinekler... Politik havanın kızışmasıyla yumurtalar çatlıyor, ön ayaklarıyla kafalarını kaşır kaşımaz uçuşa geçiyorlar. Canları nereye konmak isterse konuyorlar. Kimsenin onlara karıştığı yok! Okulların yurtların, üniversitelerin, akademilerin önleri pekmez dökülmüş sanki... Filo halinde konuyorlar, çekirge sürüleri gibi, hayır gelmiyor kondukları yerden...

Her türden küme küme sinekler... Mavi kanatlı leş sinekleri, sivri sinekler... At sinekleri, it sinekleri... Isırdıkları yerden hayır gelmiyor zehirli mi zehirli...Eşek arısı gibi sokuyorlar kondukları yeri.

Bu sinekler hangi bataklığa, hangi çöplüğe bırakmış yumurtalarını? Dağ taş her köşe, her bucak karasineklerle doluverdi, ortalık ısınır ısınmaz.

Ne yapmalı da kökünü kurutmalı bunların? Ankara, İstanbul, İzmir... Kentler büyüdükçe sinek sürüleri de a

ölçümde artıyor... Kentlerden kasabalara indikçe azala azala yok oluyorlar...

Çukurova'da, Güney Anadolu'da İzmir, Aydın taraflarında kara sineklerle birlikte ak sineklerin de görünmeğe başladığı bildiriliyor. Daha çok pamuk tarlalarında... Pamuklar ısınan havalarla boy atarken ak sinekler sarmış bitkileri... Tehlike öylesine büyükmüş ki milyonlarca liralık pamuk yok olmak üzereymiş!

Kara sinek tehlikesine karşı kılı kıpırdamayanlar telaşlanmışlar birden. Ak sineklerle kim uğraşır? Uğraşsa uğraşsa... Pek doğal ki karasinekleri üretip memleketin üzerine musallat edenler uğraşır.

«Ak sineklerin immasına ayrılan 300 milyon liradan benim karasineklerim de nasiplenecek!»

Planlama Müsteşarı, Ziraat Bankası Genel Müdürü, Tarım Bakanlığı uzmanları kafa kafaya vererek bir tür sineği yok edip, bir tür sineği üretecek tedbirleri almışlar memn.

Nasıl sevindim yazın geldiğine... Bir bütçe ki sinek işlevine 3000 milyon lira ayırtmak zorunda kalınırsa, bu hazineden hayır mı gelir?. İster istemez ek bütçeler düzenlenecektir bu gidişle... Devlet yardımı söz konusu olunca özel sektör bütçesi de karışacak demektir bu hayırlı işe!.. Bir yandan ak sineklerin kökü kazınırken, bir yandan kara sinekler üretilip göreve girecek!. Özel sektör mutad yardımını kestimi iş genel bütçeye kalacak! Sonra ne olacak? Sonrası... Maliye Bakanına düşecek sinek işleri... Şu kadar milyonla sinek bile avlanmaz ki avlasın! Gelsin Amerikan yardımı! Gelsin boş kutusu bile köy çocuklarını zehirlemeye yeten tarım ilaçları!.. Gelsin Vietnam formülü pasifizm ilaçları. Daha da tehlikelisi gelsin dışardan bütün işlerin denenmiş uzmanları!..

YATIRIM MI KALDIRIM MI

Hani ne demişti komiser karakolda sarhoşa:

«Lafı dolaştırıp durma!..» demişti. «Biz biliriz içine tükürülecek hükümeti!..»

1952'lerde Adembaba adında bir mizah dergisi çıkarmıştık. Yazı işleri müdürü ve sorumlu müdürü bugün Çalışma bakanlığında müfettiş olan Necati Sözen'di. Bir tek satır yazı yazmadan benimle birlikte yüklendiği beş altı dosyanın üstesinden geldik, beraat ettik. Edebiyat incelemeleri yapan arkadaşlardan illallah! Beni bir türlü yazardan, mizah yazarından saymazlar. Ah basın savcıları, yargıçlar da öyle düşünselerdi de yarı ömrüm mahkemelerde geçmeseydi!..

Ne diyordum, ilk sayısında yazdığım fıkrada, karakol komiserine «Biz biliriz hangi hükümetin içine tükürülür!» gibilerden bir söz ettirmiştim yazımda. Demokrat Parti iktidara yeni geçmişti, 1950'nin 14 Mayıs'ında. Menderes 29 Mayıs'ta hükümet programını okumuştı. Okurken bizim mizah dergilerinin de canına okumak için şöyle vaatlerde bulunmuştu Meclis'te :

«Fikir ve vicdan hürriyeti perdesi altında hürriyetleri kan ve ateşle yok etmekten başka bir maksat gütmeyen bu ajanları Adalet pençesine çarptırmak için icap eden kıstasları vuzuh ve katiyetle tesbit etmek zaruretine ina-

nıyoruz. (Alkışlar..) Ancak bu suretledir ki, mizah ve siyasi tenkit kisvesi altında düpedüz aşırı sol ceryanların eseri olan neşriyatın tahribatından memleketi korumak kabil olabilecektir.»

Menderes bunları söylerken A. Nesin Meded'i çıkarıyordu, ben de Hür Markopaşa'yı...

Meclis konuşmasından tam iki yıl sonra çıkardığım Adembaba'nın ilk sayısı hemen o gün toplatıldı. Ben öbür sayıları hazırlaya durayım, bu ilk sayıdan beş - altı dosya açıldı. Yukarıda adı geçen yazının dosyası da, hükümeti tahkirden Birinci ağır ceza'ya verildi. Ben önceleri bu yazıda hakaret olmadığını fıkra da geçen sarhoşun herhangi bir hükümet için bu sözleri söylediğini savundum. Sayın Yargıç Nef'i Demircioğlu sanıyorum cezaevinden tecilli çıktığım için, vereceği cezanın üzerine beş sene beş ay yirmi beş günün yeniden ekleneceğini düşünerek savunmamı yerinde buldu, beraat ettirdi. Savcı dosyayı Danıştay'a gönderdi, esastan bozulan davaya yeniden bakıldı. Danıştay, yazıda hakaret görüyor ve hakaretin hükümete müteveccih olduğunu işaret ederek savcıyı haklı görüyordu. Nef'i bey üzülerek sordu ilk oturumda:

«Ne dersin hareket olduğunu ileri sürüyorlar!»

«Hakaret olsa bile hükümete müteveccih değil,» dedim.

«Sürebilirler ama, hükümete müteveccih değil bu hakaret. Hem efendim hükümete müteveccih bile olsa neden alınsın hükümet?»

Birden kalın kaşları çatıldı Nef'i Bey'in:

«Hükümete hakaret edersen neden alınmasın?»

«Onlara hakaret etmedim ki.. Yazının başında bir not var, dikkatinizi çekerim. Bu olay yirminci yüzyılın ilk yarısında geçmiştir, diyorum notta!»

«Yani iktidardaki hükümete hakaret etmediğini söylüyorsun, öyle mi?»

«Öyle bir niyetim olsaydı yazının başındaki parantez içindeki sözlere hiç gerek görmezdim!»

«Hımmmm!..»

«Sanıyorum ki ceza yasasının bu özel maddesi, iktidardaki hükümetin otoritesini ayakta tutabilmek için konmuştur. Geçmiş hükümetlere hakaret bile edilse, iktidardaki hükümetin otoritesi, manevi kişiliği bu hakareten neden sarsılsın?»

Yüzü gözü birden ışıyivermişti Sayın Yargıcın. Gene de kuşkuyla savcıya döndü:

«Siz ne dersiniz?»

Savcıdan yeni bir çıkış beklerken:

«Evet!» dedi, «Yazıda varit olan hakaret iktidardaki hükümete müteveccih değildir. Bu durum, yazıda bir cümle ile tasrih edilmiştir.»

Geriye hakaretin yasadaki özel maddenin kapsamına girip girmeme sorunu kalıyordu. O da yargıçlar kurulunun göreviydi. Yani her oturum dosyadan Adembaba'yı çıkarıp oturum boyunca okuyan güldürü sever yargıçlara... Bu kez Danıştay'sız beraat ettirdiler beni, sağ olsunlar.

Nereden, nereye?..

Yeni hükümeti kuranlar durmadan tekrarlıyorlar bu hükümet seçim hükümeti değil, icraat hükümeti, yatırım hükümeti olacak diye! Anladık! Yatırım hükümeti olması için döviz bulmak, gelir kaynakları sağlamak gerekmez mi? Bu işler hangi bakanın işi? Maliye Bakanının! Yatırımlara ayrılan para nereden çıkacak? En sonunda devlet hazinesinden! Hazine kimin elinde? Maliye Bakanının. Kim bu Maliye Bakanı? Gerçekten anlar mı yatırımdan? Yatırım yapanlara bugüne kadar kolaylık göstermiş mi? Bir karıştıralım cemaziyülevvelini, ahirini, Recep'ini, Şaban'ını.. Anhasını minberini? Var mı geçmişinde yatırımcılık, kaldırmacılık?..

Hem de üstün başarıyla. Sanki bütün gazeteler söz-birliği etmişler bu başarıda. Onu yere göğe sığdıramıyorlar övmekten Yalnız teşvik yatırımıyla kalmamış, yatırım indirimi de sağlanmış yatırımcı dostlarına, eli de yüreğinden geniş mi geniş.. Teşvik Uygulama Dairesi Başkanlığı zamanından başlamış bu kolaylık göstermeler...

Ama çekemeyen mi ararsın sen!.. Biri çıkıyor, daha makam koltuğunu ısıtmadan soru önergesi sunuyor. Bu da mı soru? Hükümetin başındaki onun yatırım işlerindeki becerisini yakından bilmese onu, bu koltuğa oturtur muydu?..

Bu hükümete yatırım hükümeti, diyebilir miydi? Hem yatırımı teşvik etmek de mi suç? Yatırımcılık suç! Kaldırımcılık suç! Nerde kaldı hükümetin icraat hükümeti oluşu! Seçim hükümeti değil, yatırım hükümeti bu!..

İsterseniz bizim Adembaba'daki sarhoşa çıkışan komisere sorun, «Bırakın uzun lafı» derdi size, «Biz biliriz bunun, ne hükümeti olduğunu!..»

En sağlam işlerimizi pamuk ipliğine bağlamaktan çok hoşlanırsınız. Oysa memleketimizde keten de çıkar, kendir de... İplikte, urgancılıkta çok ileri gittiğimiz halde, ipe sapa gelmez işler yapmakta, ipe, urgana boşverip önemli işlerimizi sıkı sıkı pamuk ipliğine bağlamakta ün yapmışsınız. Fiyat artışı mı var? Nedenlerini araştırır, bulur bulmaz önlemlerini alır, hemen hemen pamuk ipliğiyle bağlarız. Sanayide enerji kıtlığı mı var? Şipşak önlemlerini alır, pamuk ipliğiyle bağlarız. İşçi sorunları mı var, hemen bir önlem, gelsin pamuk ipliği!.. Meclis, üniversite, tarım... Hep pamuk ipliği...

Sonra günlük işlerimiz... Kısa sözleşme mi yapılacak, bütün maddeler pamuk ipliğiyle bağlanır. Kalorifer yansa da veririz kirayı, yanmasa da... Neden mi veririz? Çünkü anlaşma maddeleri hep pamuk ipliğiyle bağlıdır. Elektrikler kesilir. Televizyon bozulur. Sular akmaz. Havagazı tencereyi kaynatmaz. Hep zarara giren bizizdir. Ama kimse-den bir şey isteyemeyiz. Sözleşmeler, anlaşmalar, andlaşmalar hep pamuk ipliğiyle bağlı. Parayı biraz aksatacak olsak, elektrik de kesilir, su da, havagazı da... Bir hafta sonra da icra kapımızdadır. Güçlü olan, güçsüzü sıkı sıkıya pamuk ipliğiyle bağlamıştır. Biz güçsüz olduğumuz için bu pamuk ipliğini koparamayız ama, güçlü, eğer isterse değer değmez, üfler üflemez koparabilir. Ne anlaşma kalır ortada, ne sözleşme!...

Bu yüzden pamuk ipliği çok kullanılır memleketimizde. Noterler pamuk ipliği kullanır, avukatlar pamuk ipliği kullanır, parti ileri gelenleri, hükümet adamları, müdürler, genel müdürler, patronlar, tüzel ve özel kişiler bol bol pamuk ipliği kullanırlar.

Eskiden dışardan gelirdi pamuk ipliği, döviz karşılığı... Şimdi yerlisini yapıyormuşuz. Neden m? Ha deyince elimizin altında bulundurabilmek için. Bol bol kullanmalıyız ki, işler yüzüstü kalsın! Sonra dışsatım durur, içalım durur, gümrük işleri durur, tapu işleri durur. Geliş durur, gidiş durur. Alış durur, veriş durur. Giriş durur, çıkış durur. İşlerin tıkr tıkr yürümesi için kurallar, yasalar, tüzükler yapmışız, bunları sıkı sıkı da bağlamışız pamuk ipliğiyle...

Milliyet Gazetesinin Tekstil ilavesini inceleyince bu pamuk ipliği işinin önemini hemen anlayıverdim. 500-600 bin tonluk pamuk üretimimizin 180 bin tonuyla pamuk ipliği ürettiyormuşuz. Hükümet de teşvik yardımları yapıyormuş pamuk ipliği üretmi için. Neden mi teşvik ediyor? Neden olacak, hükümetin de çok işine yarıyormuş pamuk ipliği! O kadar ki, pamuk ipliği üretimi hızla artmış. Üçüncü Beş Yıllık Plan döneminde tam 40 milyon dolarlık pamuk ipliği bile satmışız dışarı. Demek dış piyasaya da öğretmiş bulunuyoruz pamuk ipliğinin kullanılacağı yerleri. Bu yüzden iplik fabrikası yatırımları başlamış, yeni yeni makineler getirtilmiş. Durmadan artan tüketim karşısında, pamuk ipliği üreticileri bütün stoklarını hızla eritmekte imişler. Bazı açıkgöz üreticiler depolarındaki malı satmakla kalmayıp, annelerinin kötü günler için sakladıkları ipliklerini bile pazara çıkarmışlar. Anasının ipliğini satan bu gibi açıkgözlerin Türk Tekstiline ne kerte yararlı olacağı, sanayi odalarıyla birlikte Sanayi Bakanımızı da kara kara düşündürmekte, bu gibilerin ipliğini resmen pazara çıkarma girişimlerine geçileceği söylenmekte imiş. İpliğin pazara çıkarıl-

masının, Lonca devrinden kalma bir cezalandırma yöntemi olduğu da söylentiler arasında... Kendisine «tahsis» edilen pamuk ipliğini yerinde, zamanında kullanmayanların iplikleri Lonca ileri gelenlerince törenle geri alınır, gene törenle pazara çıkarılıp satılmış! Bu geleneğin diriltilmesinin ticaret dünyasında büyük skandallara yol açacağı hatırlanmakta, seçim öncesi bu gibi önlemler çok sakıncalı görülmektedir. Bu önlemler de şimdilik pamuk ipliğiyle bağlı önlemler arasına girecek, seçimlerden sonra iktidara geçecek hükümet tarafından yeniden ele alınacakmış!..

Bize kalırsa, böyle seçim öncesi pamuk ipliğiyle bağlanıp askıya alınan sorunların artması gene pamuk ipliği üretiminde büyük gedikler açacaktır. Resmi ve özel bütün kesimlerde tüketimin böyle birden artması, bunalım içinde bunalımlar yaratabilir. Dış piyasalara pamuk ipliği göndermek isteyen ihracatçılarımız prim zararına uğradıkları ticaret odası aracılığı ile durumu protesto ettikleri öğrenilince, Bakanlığın olayı gündeme alıp pamuk ipliğiyle bağlaması da yapılan söylentiler arasındadır. Endüstri uzmanları pamuk ipliği üretimiyle tüketimi arasındaki bu kısır döngüden yaka silkmekte, alınan geçici önlemlerle durumu pamuk ipliğine bağlamakla yetinmektedirler.

Pamuk ipliği üretimiyle tüketimi arasındaki dengesizlik, anlaşıldığına göre, ekonomik alanda olduğu kadar, politik alanda da olaylara yol açacağı anlaşılmaktadır. Bakalım, önümüzdeki günlerde «seçim sathı maili»ne girerken pamuk ipliğine bağlı sorunlarımız kendiliğinden mi çözülecek, yoksa İskender'in kılıcıyla çözülebilecek «kördüğüm» haline mi gelecek?

HEPİNİZE İYİ TATİLLER

Okulların tatile geçtiği şu günlerde öğretmenliğimi anımsadım gene...

Milli Eğitim Bakanlarının içinde, mesleğe olumlu etkisi olan iki bakan vardır unutulmaması gereken: Mustafa Necati bir, Hasan Ali Yücel iki... Ben her ikisini de görmüş, konuşmuş mutlu kişilerdenim, öğretmen olarak...

Mustafa Necati'nin karşısına, Faruk Nafiz Çamlıbel elimden tutarak çıkarmıştı beni, 1928'lerde, Kastamonu'dan geçerlerken... Okullar gene böyle tatile girmişti. Açıksöz Gazetesinde Sazını Çalana adlı şiirimi görmüşler; beni mahallede oynarken arayıp bulmuşlardı. Çamlıbel:

«İşte bu!» demişti. «Dün gece şiirini okuyup beğendiğimiz şair!»

Necati Bey:

«Bu mu?» diye boyuma şaşkınlıkla bakmış, gülmüştü.

«Hangi mekteptesin?» diye laf olsun diye sorunca, «Lisedeyim ama, öğretmen olmak istiyorum!» demiştim.

Gözlerinin içi parlamıştı birden:

«Hemen!» demişti. «Alın bunu öğretmen okuluna yazdırın!»

Hani bugün lafı edilip de ortada pek görünmeyen ve altıok'un en sivrilerinden biri olan devrimcilik var ya, Mustafa Necati bu devrimcilerden ilkiydi ve en güçlüsüydü. Devrimcilerden en güçlülerinin öğretmenler arasından çı-

kacağına inanıyor, onları «manen» de, «maddeten» de güçlendirmek istiyordu. Öğretmen ordusuna katılıp da ilk aylığımlı, 12 kuruş pul parası karşılığı almış, 52 lira olduğunu anlamıştım. O günlerde bir Reşat altını yedi liraydı. Aylığının tutarı 7,4 altın demektir. Bugün bir altın «475» lira olduğuna göre, tam «3515» Türk lirası. (*) Okuldan yeni çıkan bir öğretmen üç bin beşyüz lira aylık alıyor, düşünün! İki buçuk liraya ısmarlama ayakkabı, 18 liraya ısmarlama elbise... «Maddeten» bu kadar desteklenebilirdi bir öğretmen, değer verilen bir mesleğin adamı. ancak. Bütün valilere emir verilmişti, okulunu bitiren genç öğretmene her türlü kolaylık gösterilsin diye. Atandığım il merkezine gelip de, henüz verildiğim ilçeye adım atmadan önce «teçhizat bedeli» olan 80 lirayı hemen almıştım. Bugünkü parayla beşbin dörtyüz lira... Üç gün sonra da aylık...

Gündüzleri okulda çalışıyordum, geceleri halk dershanelerinde, daha sonraları da Halkevlerinde... Bu arada bir kıdem aldım. Aylığım artacak yerde azaldı. Buhran vergileri, muvazene vergileri çıkmıştı. Altı yıl sonun da 43 liraya düşmüştü elime geçen para... Ama bir meslek adamına gösterilen her türlü desteği görüyordum ilçede. Halk dershanelerine okul çağını aşmış olanlar akın akın geliyordu. Kimse öğretmeni lekelemiyor, suçlamıyordu. Hele öğretmen kıyımı diye bir olaydan henüz haberimiz yoktu. Sadece öğretmen olarak birbirimizle geçinemiyor, sürtüşüyorduk. Yaşlı hocalar sevmiyorlardı bizi, nedense. Hepimiz aynı kaynaklardan yetişmemiştik. Başöğretmenler, müfettişler durmadan kusur arıyorlardı, genç öğretmenlerde. Dördüncü, beşinci sınıfları esirgerlerdi bizlerden ««tecrübesiz» diye. Ben iki yıl birinci sınıfları okutmak zorunda kalmıştım bu sürtüşmeler sonucunda.. Oysa öğretmenlerin en tec-

(*) Bugün ortalama 30 bin lira olduğuna göre de 222 bin lira...

rübelilerinin birinci sınıflara verilmesi gerektiğini «müfredat programı» yazıyordu.

Mustafa Necati ölmüştü ama, Atatürk henüz sağdı. «Müttegallibe» hem doyurulmuştu, hem de baskıdaydı. Giden Rumların, Ermenilerin ve Hazinesinin toprakları el altından tapu değiştiriyordu. Her ne kadar Kubilay olayı patlak verdiyse de birkaç esrarkeşin bilinçsiz, örgütsüz davranışydı bu! Atatürk'ün tepkisi müthiş olmuştu bu başkaldırıya...

Köylü efendimizdi bir bakıma ama, biliyorduk, çok sıkıntı çekiyordu. Tefeciler, ağalar, tek parti ileri gelenleri, çoğu ezdikçe eziyorlardı köylüyü... Öğretmen ezenden yana görüldüğü sürece gözdeydi. Dini bayramlarda, Ramazanlarda ağanın, eşrafın sofrasındaydı. Milli bayramlarda yeri, kaymakamın, parti başkanının yanındaydı, ya da onlar adına nutuk kürsüsünde... İmtiyazsız, sınıfsız bir kitleyiz, derken bir yandan da köylü efendimiz diye bölünüyorduk. Sınıftan söz eden, ya da toplumun iki sınıftan oluştuğunu ileri süren okkanın altına gidiyordu ama, Ceza Kanunu uygulayıcıları, bir sınıfın, bir sınıf aleyhine hakimiyetinden söz ediyorlardı. Demek toplumda o zaman da sınıf vardı ama «Sınıf» adlı şiir kitabımla bu maddenin hışmına uğrayan, ilk öğretmenlerden, ilk şairlerden biri de ben olmuşum.

İkinci Dünya Savaşının kasırgasından uzak,ta kalsak da, toplumsal zıtlıkları, sınıfsal çıkar ve sömürü odaklarını, siyasal tutkuları, fikir ayrılıklarını açığa vuran olaylar oluşup geliyordu. Atatürk'le birlikte devrimcilik, hatta laiklik de ölmüştü politikacılar arasında. Devrimlere sarılan aydınlar, öğretmenler yok değildi ama, devrimcilik ve laiklik anlayışı anlam değiştiriyordu durmadan. İşte Hasan Ali böyle günlerde çıkmıştı ortaya. Köy Enstitüleri açılmış, köylüyü efendilikten kurtarıp tam köylü yapma olanakları aranmaya başlanmıştı. Ama gene de iki sı-

nıftan söz edilemiyordu. Hâlâ «Çıktık açık alınla...»dan başka marş bilmiyorduk. Hasan Ali, çok sonraları, bana kendi evinde, oğlunun yanında:

«İyi politikacılar yok değildi, ama idealist hemen hiç yoktu!» demişti. Bunu söylediği zaman, kendisi de Tonguç da kızağa çekilmiş bulunuyordu.

Sonraları o idealistler göründükçe kıyımlar başladı. Öğretmen «manen» de, «maddeten» de desteğini yitirdi. Büyük kentlerde yaşamak zorunda kalan öğretmenler, tutumsal bunalımlar ve türlü zorluklarla karşılaştılar. Bugün bir öğretmenin barınabileceği evin kirası tam alacağı aylığa denk... Ne yapsın öğretmen. Bir çözüm yolu arayacaktı elbette... Ya gecekondularda oturup, taşıtlara yatıracak elinde kalanı... Ya da... Bir çıkar yol bulacak... Milli Eğitim Bakanlığınca yasak edilen yollara başvurarak!..

Çocuklar, bütünlemeli, bütünlemesiz, karnelerini alırlarken, eski meslektaşlarımı, çocuklarımı, torunlarımı düşünüyorum, bu yaz mevsimini nerede, nasıl geçirecekler diye. Özel ders mi alacaklar, ders mi verecekler, kurslarda hocalık mı edecekler, kurslara mı yazılacaklar?.. Ya da bu gibi yorucu işlere başvurmadan işin kolayına mı gidecekler?.. Mesleğini bırakıp Almanya'lara giden, ya da lokantalarda, gazinolarda garsonluk eden meslektaşlarım da geliyor gözlerimin önüne. Üç yıllık, beş yıllık giysiler içinde, yamalı pabuçlarla çocuklarını okutmaya çalışan inamış, mesleğine candan bağlı öğretmenleri de çok yakından tanıyorum. Boyacılık, badanacılık eden, gazete satan, çıraklığa giren öğrencileri de... Bir de durmadan baskısını arttıran öğretmen kıyımı...

Hepinize iyi tatiller, yorgun meslektaşlarım!..

Mustafa Ekmekçi'nin yazılarını nerede görsem seve seve okurum. Şu günlerde kendisini yakından tanıdıktan sonra daha da sever oldum. İlk işim «Ankara Notları»nı okumak oluyor. Gençlik Bayramı için yazdıklarını tam gününde ve saatinde gözden geçirirken bana Türkçe-Edebiyat öğretmenliği belgesi veren Gazi Eğitim Enstitüsü'nün gençlerine de değinen satırları okudum dikkatle. Konya'dan yakası rozetli öğrenciler getirilmiş okula, «biz burayı adam etmeğe geldik!» diyorlarmış. Okulda disiplin cezası verilen öğrenciler tam sınav odalarının kapılarından yüzgeri ediliyormuş. Hele okul müdürünün davranışları daha da bir eğlenceli! Okul sorunlarını Bakanlığa yansıtacak yerde:

«Aman durun, önce Gazi Eğitim'in şerefini kurtaralım!» diye bildiğini okuyor ve okutuyormuş!..»

Çok şükür ki biz böylelerinden okumadık ama, bu gibilerin çağlarına ters düşen davranışlarından ders almamalık da edemiyoruz bugün bile.

Bizim Yenigün'deki yazar arkadaşları düşünürken ben den başka daha iki üç yazarın bu okuldan hem de okuduğum bölümden diploma aldıklarını anladım. Ben, 1938'de çıkmıştım, Hasan Hüseyin 1950'de, Fakir Baykurt da tam 10 yıl sonra. Dursun Akçam'ın Türkçe öğretmeni olduğunu biliyorum ama, nereden çıkışlı olduğunu sorma-

dım kendisine. Sanıyorum o da bizlerden. Belki Talip Apaydın da.

Hocalarım arasında Mustafa Nihad da vardı. Şu rastlantıya bakın ki Hasan Hüseyin de, Fakir Baykurt da onun öğrencileri... Bir iki gün önce Fakir'den öğrendim. Değerli hocamız o günlerde çıkan «Hababam Sınıfı» adlı romanımı getirip, sınıfta okumuş günlerce. Çok duygulandım. Daha önceki yıllarda «Yarenlik» adlı şiir kitabımı da derste okuduğunu öğrenmiştim. Okulda pek tanışamamıştık hocamla ama, öğretmen olduktan sonra ondan öğrendiklerimin sanat anlayışıma ışık tuttuğunu övünerek söyleyebilirim. Bu durumu sonraları:

**«Seng-i musallada olmasa da
Hayli geç öğrendik kadrini!»**

diye başlayan bir mektupla gafletimi duyurmuştum kendisine. Bu mektubu, Orhan Veli'den öğrenmiştim, çıkarıp çıkarıp okurmuş, neşeli akşamlarında. Ebubekir Hazım'ın «Küçük Paşa»sını getirip günlerce okumuştur sınıfta Neden okuduğunu ve önemini ancak öğrenciliğimi bitirdikten bir-iki yıl sonra anlayabilmişim.

Toplumsal olaylar üzerinde durmakta konuları ayırıp işlemede hocamdan çok yararlandığımı geç de olsa söylemekle onur duyarım.

Mustafa Nihad'ı son oyunlarımdan birine çağırmıştım bir iki yıl önce. Sınıf arkadaşım Baha Dürder'i de yanına alıp gelmişti. Oyun sonunda «nasıl buldunuz?» gibilerden yüzüne bakıyordum. O her zamanki babacan haliyle, «Sen çok daha güzellerini yazarsın bunun!» demişti.

Beni altı-yedi yıl öğretmenlikten sonra ayırdılar işimden. Hasan Hüseyin, benden daha talihsiz. Ancak altı ay öğretmenlik yapabilmiş! Fakir Baykurt, öğretmekten çok öğretenleri denetleme işini üzerine almış, yazı yazmaya bol

zaman ayırabilmek için. Başka türlü de yazılamazdı, sayısını bile tutturamadığım bunca roman. Bugün yalnız yazarlığı kalmış elinde, ne öğretmenlik, ne müfettişlik!..

Ekmekçi'nin yazısından anladığıma göre bizim Gazi Enstitüsü'nde artık edebiyat medebiyat okutulmuyor, yakası rozetliler yetiştiriliyor. Okul, Milli Eğitim Bakanlığı'nın isteği üzerine bunlar tarafından çekip çevriliyor. Okulun müdürü ise yalnız şeref kurtarma çabasıdaymış duyduğumuza göre.

Genç okul arkadaşlarım bizlerden sonra, kimlerle, nelerle uğraşmışlar. Onları daha iyi anlıyorum bugün. Biz kıyımlara okuldan çıktıktan sonra uğramıştık, onlar okul sıralarında... Yitirdikleri değerli öğretmenler de cabası... Müdürlerinin bugün işleri yüz üstü bırakıp şeref kurtarma üzerinde durduğuna bakılırsa bizlerden sonra okulda şerefle ilgili türlü olaylar geçmiş olacak. Okulumuzun adı Gazi Terbiye Enstitüsü'ydü. Gazi sağken daha başka ad da akla gelemezdi. Gazi'nin ölümünden sonra verilen gazalarla Kahraman Maraş, Gazi Antep gibi bizim Enstitü de Gazi Enstitü olmuş. Hocam hâlâ sağ ve dipdiri! Eğer sayın müdür, gerçekten okulun şerefini kurtarmayı düşünüyorsa, bizim gibi yüzlercesini yetiştiren değerli hocamızı, hemen getirsin uzaklaştırıldığı Edebiyat Bölümü'nün başına. Okulumuz yeniden onurlansın!

Vali İstanbulluları koleraya karşı şöyle uyarıyor:

«Sıhhiliği şüpheli açıkta satılan yiyecek ve içeceğe iltifat ve itibar göstermemenizi özellikle rica ederim!»

Hiç endişe etme sayın vali! Kolera gazetelerin yazdığı gibi Batı'nın uygar kentlerini bırakıp senin kentine gelemmez!..

İtalya gibi her şeyi yerli yerinde, dört başı mamur, düzenli tertipli bir belediyesi olan, sağlık kurallarına saygılı, bir memleketi bırakıp da konumu baştan kara, lağımları sokaklardan geçip deniz kıyılarına dökülen, göl kıyılarına akan, çöpleri meydanlara boşaltılan kapıların önünü «eşeklere mahsus» olmaktan kurtarıp kendilerine özel ayak yolu olarak ayıranların yaşadığı bir boşvermişler memleketinde koleranın işi ne!..

Düzene, temizliğe, sağlık kurallarına saygılı olanlar için bile ancak haftada bir çöp kamyonu gönderebilen bir belediyenin sınırları içine yanlışlıkla girecek olan Avrupa görmüş, Avrupalılarla düşüp kalkmış çıt-kırıldım kolera'nın vay haline!

Eğer kolera İtalyadan değil de Hint'den, Yemen'den, Afganistan'dan, Bellucistan'dan gelecek olsaydı korkmakta haklıydı sayın valimiz. Memleketimiz, Batı'da, biraz da kuzeyde kaldığı için koleranın can atacağı kentlerden kesimlerden sayılabılırdik. Mikroplar da insanlar gibi lüks is-

ter, refah ister, rahat huzur, bolluk ister. Sabahları yüzünü yıkayacak, öğle sıcağında hararetini giderecek, akşama yemeğini pişirecek suyu olmayan bir memlekete gelsin de ne yapsın! Nasıl yaşasın! En itibarlı bir mikrop olarak net-sin, neylesin de gözden düşmesin! Otoritesini sürdürsün! Gelsin de itibarını iki paralık mı etsin, darlık, dağınıklık, pislik içinde. Elâleme kepaze mi olsun!..

Eskiden kolera Hindistan'da doğar, Hindistan'da ya-sar, gene Hindistan'da ölmüş. Yüzbinlerce Hintliyle bir-likte. Kolera Hindistan'a alışmış. O zamanlar, Hindistan'da koleranın ne gelişi söz konusu olurmuş, ne gidişi. O yüz-yıllarda radyo da yokmuş, televizyon da. Hele Eurö-Viziyon hiç yokmuş! Muhterem, mütevazi, feragatkâr, fedakâr Ta-un hazretleri, şimdiki kolera kuşakları gibi öyle reklamdan, propagandadan da hoşlanmazmış! Üzerine düşen vazifeyi sessiz sedasız yapar, saltanatını gürültüsüz patırtısız sür-dürür, hükmünü davulsuz, zurnasız yürütür, şehirleri insan-lardan bando mızıkasız temizlermiş. Sonra da Doğu'nun başka ülkelerini, başka beldelerini istila için çeker gider-miş...

Gel zaman-git zaman Avrupalı gemiciler, gezginci hip-piler, Amerikalı soyguncu açgözlüler, bu hazreti kandırıp kendi ülkelerine götürüp batılılaştırmışlar, adını değiştirip koleraya çevirmişler... Vereme tüberküloz, bizim şu kadar bin senelik «sıtmaya» da malarya dedikleri gibi... Bize he-diye ettikleri adı üstünde frengiyi bile beğenmeyip «sifilis»e çevirmişler bu züppeler... Bizde hep böyle devir devir, za-man zaman olur bu garplılaşımlar, bu züppelikler... Batı-dan Doğu'ya hep bu şımarık, gemicilerin, kadın budalası piyerloticilerin bizi kaz gören, tavuk gören zenginlerin, bi-zi bizden uzaklaştırıp sömürme tutkularına oyuncak etme budalalığı içinde ve uygarlık adı altında... Kolerayı da ba-tılılaştıırıp bize sürecekler gene. Ama bilsinler ki Doğu es-

ki doğu değil... Biz onların terbiye edilmiş kolerasını yeriz yutarız da kılımız kıpırdamaz. İşte Vietnam, işte Kore, işte Kamboçya! Hindistan bile eski Hindistan değil! Hele Çin! Biz artık Avrupa'dan, Amerika'dan gelen yaldızlı şeylere şerbetlendik. Bize geçmez bu oyunlar. Her türlü mikrobun aşısı, serumu ile yüzyıllardır aşılana aşılana bağışıklık kazandık. Bize onların ne mikropları işler ne parazitleriyle bakterileri, ne de kurşunlarıyla mermileri... Yüzlerce yüz-yıldır top gibi oynadığımız, vebalar, taunlar kılık değiştirip kökleri dışarda kalmış olanlarımızın kursaklarında, barsaklarında, içkembelerinde içeri sokulsa bile vız gelir bize... Biz bünyemizi bu yıllara kadar hastalıklar, afetler, felâketlerle pekiştirdik, güçlendirdik, muafiyete erıştirdik!..

Sayın vali hiç korkmasın. Telaşları boşuna! Bizi Batı'dan gelen hiçbir şey etkilemez. Uygarlıklarının, kültürlerinin, hümanistliklerinin, masonluklarının altında yatan tut-saklaştırma, köpekleştirme, sömürme, kendi çıkarları adına ezip yozlaştırma amaçları bizi kullanma politikaları gün ışığına çıktı artık. Batı'dan bize kılık değiştirip eski hastalıklar sokulmak istenir ama, biz onu da yutmayız. Yut-sak bile koleralıktan çıkarır, hocanın kuşuna benzetir evirir, çeviririz gene kendilerine yuttururuz.

Sayın vali, eğer valiliği adına bir şey yapmak istiyorsa bize bol et, ucuz sebze, yağı alınmadık süt, taze yumurta sağlasın! İtalya'da limonun teki 35 liraya çıkmış! Turunçgilleri dalında çürütmeden döksün önümüze de yalnız koleraya karşı değil, Batı'dan gemi gemi, uçak uçak gelecek bütün mikroplara karşı hazırlıklı olalım!..

Giremez sayın vali! Hiçbir mikrop giremez sınırlarımızdan içeri! Meğer ki politik yollardan, şeref misafiri, barış gönüllüsü olarak buyur edilmesinler! Kolera değil, Gonekok bile giremez!..

SAMİ KARAYEL

ve

MARDİN VALİSİ

Eski bir «maarifçi»ydi Doğu'da Milli Eğitim Müdürlüğü yapmıştı. Büyüklerden tanımadığı yoktu. Oysa bizim yokuş onu pehlivan tefrikacısı olarak bilirdi. Sami Karayel'i tanıyan kaldı mı bilmem. Otuzbeş yıl önce Karagömrük Ortaokulu'nda öğretmendik. Benim ne okutacağımı söylemem de bilirsiniz. Eğer onu bir kez görmüş olsaydınız ne öğretmeni olacağını altmışa yakın yaşını bir yana iterek bir bakışta anlayıverirdiniz. Bitirim yürüyüşlü, afilli duruşlu, kibar giyinişli, Kırkpınar ağzıyla yazmasını bilen dara geldi mi temiz İstanbul şivesiyle göçmen ağzını ustaca karıştıran bir adamdı... Deli deliden, imam ölüden hoşlanır derler... Belki bir ters yanımız vardı, bizi birbirimize yaklaştıran... Bir gün öğretmenler odasında:

«Çocuklar!» demişti, «İnhisar mallarına zam gelecek, hazırlıklı olun!»

«Matbuat»la pehlivan tefrikaları yazdığı için sıkı ilişkisi olduğundan ötürü, inanmamazlık yapamazdık. Aylığı benim aylığımın üç katını bulan arkadaşlar Karayel'in uyarmasından yararlanmış olabilirlerdi.

Aradan bir hafta geçmeden dediği çıkmıştı. Cebinden «Büyük Kulüp» paketini çıkarırken:

— «He hey!» dedi, «Demedim mi size! Tam otuz paket... Atmışım bir köşeye!»

Sonra kendisine ne kadar inanabileceğimizi denetlemek için:

«Ya sen kaç paket aldın?» diye sordu bana.

«Ben mi?» dedim, «Hiç!»

«Demek inanmadın sözüme ha?»

«İnanmaz olur muyum üstad!»

«İnansen hiç olmazsa on paketçik atardın bir köşeye!»

«On paket sigaranın parasını verip alamadıktan sonra!...»

«Eee?»

«İçmem bu mereti, bıraktım!»

«Ne zaman bıraktın?»

«Ay sonunda... Param bitince!...»

«Yaşşa!» dedi, «Yak bir sigara!»

«Sağ ol!» diye uzandım aldım.

İkinci Dünya Savaşındaydı. Gazetelerden öğreniyorduk. Dürüst bildiğimiz bakanların kimi şeker istifi yapıyordu, kimi kumaş... İş ne namus meselesiydi, ne dürüstlük. Parası olan bir alacağına iki alıyordu. Aldığı şey, ne olursa olsun, ertesi gün ya piyasada kalmıyor, ya iki üç kat fiyatla satılıyordu.

«Üstad!» dedim. «Herkes akılda hiç de senden benden aşağı kalmıyor. Kimi otuz paketlik istif yapıyor, kimi üçyüz paketlik... Birçokları da istif yapamayacak kadar namuslu!»

Sonra gülerek eklemiştim:

«Bana gelince, namuslu olmayı rastlantıya bırakmaktansa, bilinçli namussuzları tercih ederim. Hiç olmazsa kiminle savaştığını bilirsin!..»

«Haklısın!» demişti, «Hem Maarif Müdürü olacaksın, hem mektep açmayacaksın. Niçin Maarif Müdürü olursun

bir vilayette? İlk vazifen, mümkün olduğu kadar çok okul açmak değil mi?»

«Başka ne olabilir?»

«Vilayet Elazığ... Sami Karayel Maarif Müdürü... Ve bana emir ver, açmamam için! Gizli emir!»

«Eee üstad!» demiştim. «Çok uzun sürdü mü bu müdürlük?»

«Bak!» dedi, «Beden terbiyesi hocasıyım! Gazetelerde pehlivan tefrikası yazıyorum.»

«Canım!» dedim, «Sen de Batı illerini isterdin, çok çok okul açmak için!»

«Onlar enayi mi,» dedi. «Batıya gerçekten mektep açmak isteyenleri gönderirler. Ben maarife inanmıyorum ki... Ben onlara inanmıyorum. Hem mektep açacaksın, hem bildiğini okuyacaksın! Neyse... Böylesi daha iyi oldu!»

Bir Maarif Müdürünün ağzından öğrenmiştim, Doğu'ya okul açmamak için gizli emirler verilebileceğini...

Mardin Valisi bu sabah radyoda konuşurken, Sami Karayel'i anımsadım. Şöyle konuşuyordu vali:

«Mardin'in yarım milyona yakın nüfusu var. Yüzde sekseni okuma yazma bilmiyor. Bu nisbet kadınlarda yüzde doksanüç kadar çıkıyor. Birçok köylerde Arapçayla Kürtçe konuşuluyor, Türkçeyi bilen az!»

Bu içler acısı tabloyu çizdikten sonra gerisini getiriyor Sayın Vali:

«Halk işsizlikten, topraksızlıktan kalkıp göç ediyorsa, daha çoğu çocuklarının cahil kalmaması, en azından okuyup yazması için bırakıyor Mardin'i!..»

Ya kalkıp göç etmeyenler? Onlar için de umutsuz görünüyor Vali:

«Okullar açıyoruz. Radyo ne ise ama televizyon çok etkili! Diyarbakır'a TRT geldi geleli halkta bir canlılık var. Arap radyolarını dinleyenler pek kalmadı. Türkçe bilenler,

düzgün konuşanlar gittikçe artıyor. Halk biz okumadık, bari çocuklarımız okusun, diyor. Diyarbakır Üniversitesi büsbütün hızlandırdı öğrenim hevesini!»

Bir parti başkanı çıkıyor şöyle konuşabiliyor:

«Siz Türk değilsiniz ama bal gibi müslümansınız! Millet değil, ümmetsiniz! İster kürt desinler size, ister Arap! Kulak asmayın! İşte hendek, işte deve! Bu anahtar, caminin kapısını da açar, cennetin kapısını da! Önce oylarınızı bize verin de şu devleti bir hale yola koyalım!»

Mardin Valisini radyoda dinlerken Sami Karayel'in bana özel olarak söylediklerini, bir vali ağzından açıklanıyor sandım. 35 yıldır olumlu tek çivi çakılmamış, çakılanlar da kağırtıla kağırtıla sökülmüş.

Mardin Valisinin radyoda içtenlikle belirttiği bir gerçek vardı:

«Halkımız, ne olursa olsun çok uyanık!»

Bütün umudumuz burda işte! Sayın vali çok haklı.

Halkımızı ister sağdan sola okutun, ister soldan sağa yazdırın. İsterse hiç okuyup yazma öğretmeyin! (Hepsini yaptılar) Eğer görülmesi yararlı bir gerçek varsa, ergeç bu gerçeği görüp benimseyecektir. Bunun önüne kimse duramamıştır bugüne kadar. Bu da bir gerçektir. Bu gerçeği çok kişiler söylemiştir. Bir kez de biz söylemiş olalım!..

Gazetelerden birinde çift sütunluk bir başlık :
«Hükümet, TRT’de sansüre başladı!..»

Bir de başlık üstünde iri puntolarla bir satır :
«Prof. Arsel’in konuşması yayınlanmadı.»

Bu başlıkları okur okumaz içim birden ferahlayıverdi. Neden mi ferahladı? Henüz Meclisin onayını bile almadığı halde gazete bir hükümetten söz edebiliyor. Yani demek istiyor ki gazete «Ey millet, artık bizim de bir hükümetimiz var!»

Nasıl sevinmeyelim, son günlerde gazetelerin dış haberlerini okuyamaz olmuştuk. Yunan Hükümeti, (hem de meclisten çıkma. Hem de çoğunlukla meclisten geçmiş bir hükümet) Fransız hükümeti, İtalyan hükümeti dedikçe kara bağrımız cayıp cayıp yanar olmuştı, yerinmekten... Onların hükümeti olsun da, bizim hükümetimiz olmasın haaa!.. Biz ulus değil miyiz, biz halk değil miyiz?...

Bu cici cici hükümetleri gördükçe yutkunmaktan bademciklerimiz şişiyordu. Oh be! Nihayet bizim de düdüklü tenceremiz var hesabı, bizim de bir hükümetimiz oldu en sonunda! (Bu yazı yayınlandığı gün Meclis onayından geçer de sevincimiz, kıvancımız iki kat olur inşallah!) Ne di-yorduk, bizim de bir hükümetimiz olmakla kalmıyor, bir de hükümet çok önemli bir işe başlıyor, yani sansür işine! Boş oturmayan «İcraat»a geçen bir hükümete sahip olmak az

şey mi? «İcraat Hükümeti» olduğunu davul zurnayla ilan edip de, bando mızıkayla kırk milyona duyurduktan sonra sıcağı sıcağına icraata hemen geçmek!.. Sözünün eri (iki bakan hariç) sakalının berberi olmak!..

Daha Meclis'ten onay bile almadan, daha bakanlar maroken koltukları ısıtmadan, dillerinden düşürmedikleri TRT'nin dilini dibinden kesmeğe kalkışmak! Artık Güven Parkı'ndan göğsümüzü gere gere geçer, öğünür, güvenir, gönül huzuruyla da çalışabiliriz!..

Kimmiş ilk «İcraat» olarak konuşması yayınlanmayan kişi? Bir profesör! Hem de Hukuk Fakültesi'nin Anayasa hukuku öğretim üyesi haaa... Böyle bir profesörün televizyonda işi ne? Şu kadar hükümet üyesi sırada beklerken.. Halk merakla, ibretle onları bir an önce görüp alkışlamak isterken. Hele liderlerinin her birini, kendilerine yakışır ünlemlerle yücelterek «Nur ol!», «Sağ ol!», «Çok yaşa!» nidalarıyla alkış tutmak isterken.. Araya karaçalı gibi «Kara cübbe»siyle bir profesörün girmesi de ne oluyor? Hep, «Bu kara cübbeli»ler değil mi 1960'lardan beri yasaları, Anayasaları, altüst edenler! Huzur bozanlar, buhran yaratanlar, üniversiteleri birbirine katanlar.. Ne işleri var televizyonda, radyoda bunların? Otursunlar, derslerini versinler, öğrencilerini yetiştirsinler.

Neymiş bu kara cübbelinin maksadı? Ne yapacaktı televizyonda? Ne mi yapacaktı, «Genel ahlak» konulu bir vaazda bulunacaktı! Ona mı kalmış genel ahlak üzerine vaaz vermek! Ne yazıyor hükümet programında?

«...Ahlak dersleri, gayesine uygun ve milli ahlak esaslarına göre düzenlenecek ve dersleri öncelikle İlahiyat Fakültesi, Yüksek İslâm Enstitüsü ve İmam Hatip Okulları mezunları okutacaklar!»

Kim bu profesör, nerden mezun? Nasıl konuşabilir «Genel ahlak» üzerinde? Önce abdest almış mı, onu söylesin! Biliyor mu almasını?..

Besmeleyle «Özel ahlak»tan başlamadan nasıl geçilir genel ahlaka? Neden mi özel ahlak? Özel ahlak demek, özel kişinin özel kurumların, özel kuruluşların ahlakı demektir. Önce özel kişilerin ahlakından başlamak gerek. Nedir özel ahlak? Kişi ilişkilerine kişilerin birbirleriyle olan ticari içtimai, iktisadi münasebetlerine saygılı olmak! Kişinin piyasadaki yerini hakkaniyet üzerine değerlendirmek, kişi «Ahzu ita»larında rayıcı takdir ederek, yahut da, takdir komisyonlarından geçirerek mağduriyete sebebiyet vermemek! «Deve bir akçe deve bin akçe» hükm-i şer'isini nazarı dikkate almak!..

Özel ahlaktan bibehre olandan birinin kalkıp (ya da oturup) da «genel ahlak» üzerinde genel konuşmalar yapması cübbenin dışına taşmak, çizmeden yukarı çıkmak değil de nedir? Teamüllerin dışına çıkmak şer'an caiz midir? El cevap: Caiz değildir!..

Bu gibi münkirlerin bazı mezheplerde katli bile caiz ise de biz o mezhep saliklerinden, çok şükür ki değiliz! Biz ancak ihrak-ı binnar ile cübbelerini, eğer varsa kitaplarını meydanlarda yakar, küllerini «Hürriyet Tepesi»nden savururuz!..

Bu mezvu böylece biline, mucibince amel oluna!..

HOŞİNDİ YAR HOŞİNDİ

Ful çalışıyor bugünlerde gazeteciler, radyocular, televizyoncular... Harıl harıl iktidar koltuğuna geçecek, geçip de yerleşecek kişiyi arıyorlar. İstiyorlar ki bu koltuğa oturması gereken adamı hemen bulup çıkarsınlar, koluna girip kendi elceğizleriyle yerleştirsinler:

«Güle güle otur,» diyebilsinler. Oturması gereken kişi de oturmak isteyenler de seyirciler de rahat bir soluk alsınlar artık. Çoluk çocuk, hepimiz minder hakemi kesildik kaç aydır. Pehlivanın kaidesi mindere değdi mi, değmedi mi, eğilip eğilip bakıyoruz. Koltuğun asıl sahibiyle eğreti sahibini bulup ayırmak değil maksat. Birini mutlaka çoğunlukla yerleştirmek, içerden dışardan. Ama kim olursa olsun, çoğunlukla olsun da. Kaidesi koltuğu doldurup taşıracak biri var ki, somun pehlivanları gibi elense çekerek dolanıp duruyor ortada. Ama bir türlü hesap tutturamıyor. Aza koyuyor almıyor, çoğa koyuyor dolmuyor. Kendisine gelince Allah için hiçbir eksiği yok doğrusu! Kelle kulak da yerinde. Tam oturacağı sırada:

«Hop, hooop!..» diyorlar, «Hele dur babalık, bu iş biraz da demokrasi işi. Senin koyduğun ağırlıkla iş bitmez. Kırkpınar meydanı değil burası! Hani bir sandık vardı, eskiden içinden çıkmakla öğündüğün sandık... Bu kez o sandıktan daha usturupluca çıkmasını becerirsen koltuk da

senin, sandalye de, masa da!»

«Hayır,» diyor toraman, «Seçim meçim istemem! Bu koltuğa oturmak bana yakışır. Rahatça bir oturayım da görün. Yakışmazsa o zaman söyleyin!..»

Kime güvendiği neyine güvendiği belli ama, olmaz ki! Böyle küt diye de oturulmaz ki!. Ya dört bacadan biri kırılır da kaide üstü giderseen!..

Bunları biz söylüyoruz. Ama öyle düşünmüyor, öyle söylemiyor, Çayırhan'daki kömür işçisi Ali.

«Kırk elli lira kadar prim alıyorum ocakta..» diyor. «Yetmiyor beş nüfusa aldığım para...»

«Eee, ara sıra iş kazaları da oluyor mu ocakta?» diye soruyor radyo programcısı.

«Olmaz olur mu? Hem de sık sık... Daha geçenlerde...»

«Senin de başından geçti mi hiç?»

«Hemen her gün ufak tefek kazalar geçer başımdan. Yaralar bereler...»

«Eee, doktora çıkmaz mısın?»

«Neden çıkayım? Sigorta doktoru taaa Beypazarı'nda. Oraya nasıl gideyim. Geçenlerde arkadaşlar gittiler. Kaç aydır yokmuş sigortanın doktoru. İki yövmiyeden de oldular!»

«Demek yaralansan da gitmezsin, öyle mi?»

«Neden gideyim,» diyor, «Doktor da olsa beş on gün istirahat verecek değil mi? On günde eder dört yüz lira prim. Kesintisi mesintisi... Nasıl geçineceğiz, ocağa girmezsem!..»

Programcı her şeyi soruyor da «hükümeti kim kuracak» diye sormak gelmiyor aklına. Sorsaydı onun yerine şöyle verirdi başpehlivanlardan biri cevabı :

«Biz kimseye cevap verme ihtiyacı içinde değiliz! Biz hiçbir tertip içinde de değiliz. Ne yapıyorsak herkesin gö-

z .  n nde yapıyoruz. Kem söz sahibine aittir. Hiç kimse bizi olmadığımız yerde aramamalıdır. Türkiye hükümet bunalımından çıkmak istiyor mu, istemiyor mu? İstiyorsa istiyor demektir. Biz istemediğine göre hareket etmek zorundayız. Ya istemiyorsa, yani rejimin h k metine kavuşmak istiyorsa... Biz bunalımı sona erdirmek suretiyle yeni bunalımlar yaratmak istiyoruz. Bunalım bunalımdır. Eğer bunalım varsa bunalım var demektir. Bu itibarla herkesin bize yardımcı olması lazımdır. Çok şükür ki yardımcılarımız da yok değil! Mesela Celal Yardımcı Ankara'ya sırf yardım maksadıyla geldi. Neden gelirse gelsin! Nasıl gelirse gelsin. Yardım yardımdır, Yardımcı da yardımcıdır...»

Kömür işçisi Ali'nin kurtuluşu da hep bu koltu a ba lı i te. Bunalımdan memleketi kurtarıp rejimin h k metini kuracak olan becerikli kişinin h k metine. Hükümet kuruldu mu doğru huzuruna çıkar, bunalımına da, kurduğu kuracağı h k metine de a ız dolusu dualar eder.

Ayrıca bir de masa var İstanbul'da. Masa da masadır ha!.. Ne korsan alır içine. İntiharları koy alır, yaralamaları koy alır, tek yanlı saldırıları koy alır, tek yanlı öldürmeleri koy alır, hayali cinayetleri koy, almam demez. Adı  st nde «Cinayet masası». Ama hayali cinayetin hayali makt l  çıkıp masa komserinin karşısına, şöyle konuşuyor :

«Annem de babam da Almanya'da...»

Daha ne konu sun hayali makt l İsmail Can!. O can bu kez çıkmadıysa bir gün çıkabilir bu gidi le. Cinayet masasının hayali cinayeti bir uyarı olamaz mı daha şimdiden? Bugün olmazsa yarın!..

Aynı günün gazetelerine bir göz gezdirelim: Maden ocaklarında doktor bekleyenlerin, doktora çıkmak istemeyen işçilerin, işçilerden kaçan doktorların hikayelerini yazıyor. Yeni haberler buladım:

«Dün Gazı Enstitüsü'nde olay çıkmış, duruma müdahale eden polis, tahrikçilerin yerine devrimci gruba karşı cop kullanmış, yüzden fazla kız öğrenci, erkek arkadaşlarıyla birlikte coplanmıştır.»

Boş oturup hayali cinayetler işletmektense daha olumlu işler bulmalı. Kızları coplamak!

Bir haber daha: «Çiftlik dispanseri doktorlarından Selahattin Hoşrik, sahte reçete tanzim etmekten yargılanmıştır.»

Doktorun doktorluk ettiği yer: Çiftlik...

Doktorun adı: Hoşrik!.

Neye gitsin doktor maden ocağına! Bulmuş para kazanmanın yolunu! Varsın ocaklarda işçiler doktor beklesin! Bir yanda Hoşrikler, bir yanda çiftlikler...

«Hoşindi Hoşrik, Hoşindi!..»

GUGUK GUGUK GUGUK

Sandık açıldı, içinden bir guguk kuşu başını uzatarak üç kez nida eyledi:

«Guguk, guguk, guguk!..»

Tekraren uzattığı başını sandığa soktu ve gaiplere karışıp gözden nihan oldu. Tam bir saat beklediler çıkmasını. Sandığın kapağı tekraren açıldı ve guguk kuşu (Latincesi: Cuculus Conorus) aynı tondaki sadası ile kalabalığa nida eyledi:

«Guguk, guguk, guguk!..»

Sandıktan bir türlü çıkamıyor, yalnız başını uzatıyordu. Ne demekti bu? Bu sesleniş ne anlama geliyordu. Ekseriyet partisinin allâmeleri hemen Türk Dil Kurumunun sözlüğüne elattılar. Guguk hanesindeki malumata vakıf oldular:

... Tırmanıcılardan, başka kuşların yuvasına yumurtlayarak yavrularının bakım işini onlara gördüren böcekçil bir kuş... Birisi ile eğlenmek ve onu kızdırmak için çocukların bu tarzda çıkardıkları ses... «Guguk gibi kalmak» tek başına kalmak... «Guguk gibi oturmak». Tek başına oturmak. (Acıma duygusuyla kullanılır). «Guguk yapmak.» Birine guguk diye bağışmak.»

Demek bu guguk kuşu, tırmananlardan bir kuştur. Tırmana tırmana çok yükseklerle çıkmış, bir sandığın içine girmişti. Şimdi zorlanıyor, zorlanıyor sandıktan çıkamıyor, saatte bir başını uzatıyor, kendisini gözleyenlere, acıma

duygusuyla haykırıyor, çırpınıyordu:

«Guguk, guguk, guguk!..»

Kim kime acıyordu? Kim bilir, belki de zorlandığı halde sandıktan çıkamadığı için kendine acıyordu bu kuş. Kendine acımasa bile onu dinleyenler öyle yorumluyordu.

Ne işi vardı onun sandıkta?

Ne diyordu sözlük? Başka kuşların yuvalarına yumurtlayarak, çıkan yavrularını yuvadaki öbür kuşlara baktırmak için girmişti bu sandığa. Oradaki kuşların analık duygularını sömürmek için! Demek dalgası çakılmış, sandıktan çıkmamaya, sandıkta kalmaya mahkûm edilmişti. Yavrularına kendi bakacaktı bundan sonra. Açıkgözlük yoktu. Eğer ana ise gerçekten ana kalmalıydı. Bir ana muhalefet kuşu olarak! Sandıktan bu kez başka kuşlar çıkmışlar, prrr diye uçup gitmişlerdi. Derede çim biter, kayada bildiricin öterdi. Guguk kuşu da sandıktan başını uzatır, kanat çırpıp, pır pır eder uçamazdı. Böyle her saat başı guguk, guguk, guguk diye kendi çaresizliğini haykırırdı. Onu dinleyenler halkla alay ettiğini, onlara guguk çektiğini sanırlardı ama, ayaklarından sandığa bağlı olan bir kuşun alay edecek hali mi kalmıştı! Bir iftiraydı guguk kuşu için!

Yaaa, işte böyle sayın ana iktidar partisi! Söyle, şimdi biz ne yapacağız? Kendine acımadın diyelim, bizi neden hiç düşünmedin? Hergün şu çarşaf kadar sayfaları nasıl dolduracağız gazeteci olarak? Kimin bildirileri kimin demeçleri, kimin söylevleri, işlevleriyle? Seçimden bir kaç gün önce neler rica etmiştik, eski bir mizah yazarı olarak. Neye çiğneyip geçtin bizi? Yeniden göz gezdirelim:

«... İşte o zaman ne olursa bize olur arada. Ne parti başkansız kalır, ne hükümet... Ama her ağzını açışta bir gazeteciye bol malzeme veren böyle bir insan gelmiş mi bu memlekete? Nihat Bey var, Fərit Bey var, diyeceksin! Yooook, hiçbirini eline su dökemez. Ancak havlu tutabilir onlar.»

«... Muhalefette kalacak değerli bir liderden ne hayır gelir Türk basınına! Biz alıştığımız kişiyi istiyoruz, bir gazeteci olarak... Varsın rejimin söküğü dikilmesin. Otururuz oturduğumuz yerde. Rüzgara karşı gidecek kimde hal kaldı ki zaten...»

Böyle demiştik seçimden önce işte. Korktuğumuz başımıza geldi. Bir gazeteci, hatta bir mizah yazarı olarak. Eğer muhalefette de bize destek olacaksan şimdiden mutluluğumuzu belirtip bildirelim okurlarımıza. Yok eğer feleğe küseceksen, atalım kalemleri elimizden!

Seçimden önce, bu kırılasi kalemimizle neler de dememişiz! Aklımıza gelenleri yalanlarsan içimize soğuk sular serpilmiş olur. Senin için çeker gider demişiz. Sakın haaa!.. Sensiz ne yaparız sonra? Nasıl elimiz varmış da yazmışız şu satırları! Hele bakın:

«Parti olarak bu düzen tartışmasının dışındayız.» dediğine bakılırsa, rejimle uğraşsa bile düzenle uğraşmaz. Yalnız düzen tartışmasının değil, düzenin bile dışında kalmak ister. Seçimlerden sonra hükümetin, hatta partisinin bile dışında kalacaktır. Biz feleğe kahredip de memleketin bile dışında kalmasından korkuyoruz. Diplomasideki beceri değil de diplomasına güvenip bir başına şantiyelere ka-pağı atarsaaaa!..»

Bizi bırakıp gitmeyeceksin değil mi? Eski bir muhalif olarak söylüyoruz. Seni yarı yolda bırakmayacağız, söz! Diplomandan önce bize güvenebilirsin! İster partinin içinde ol, ister dışında! İster başında ol, ister gerisinde! Elbirliğiyle bir muhalefet yapalım ki pes desin cümle âlem! Şu sandık lafını öfkeyle ağzına alma, bir daha! Kim çıkarsa çıksın içinden! Varsın guguklu saat her saat görevini yapsın, aldırma! Belli olmaz, bir gün gene sen çıkarsın da içinden, halkın başka guguklara ihtiyacı kalmaz! Haydi iyi rüyalar!

BELEDİYELERE PARA CEZASI

Mersedesleri tıkırında giden odalara modalara hofdinglere hizmet eden ensesi kalın ticaret erbabına yardım edersin de bizim İstanbul Belediye Başkanını geri çevirirsin, öyle mi? Olur mu yani kör kör parmağını gözüne hesabı bu tutarsızlık! Kimin parasını kimden esirgiyorsun!.. Tüccarlara bol kepçe tarafından sunduğun bu kredi çorbasında hiç mi bizim yani Belediye bölgesi sakinlerinin tuzu, biberi yok. Suçları nedir anlayamadım bu Belediye Başkanlarının? Maliye Bakanlığından krediyi kendileri için mi istiyorlar, yoksa başkalarının çıkarlarına çıkar, ekmek için mi? Olmaz böyle bir davranış bu şehirlerde oturanlara!.. Düşünmeden verilmiş bir karar olduğu belli! Her halde bu bu kararı verenler şöyle düşünmüş alacaklar:

«Bu kentlerde oturanlar bizim adayımıza oy verip başkanlığa geçirmediikleri için bakanlıktan her yıl aldıkları milyonları alamazlar!»

Şimdi birlikte düşünelim:

Bu kentlerde oturanlar silme onların partisinden mi? Hiç mi sizleri tutan yok! Bakanlık para vermezse, belediyeler kamu hizmetlerini yürütmezlerse, sizinkiler hiç mi rahatsız olmayacaklar bu aksaklıktan.

Otobüslerde çalışan sürücüler parasız... Otobüs sürücüsüz, caddeler otobüssüz kalınca hiç mi sıkıntı çekmeyecekler?

Ne diyor bizim başkan: «700 milyon liralık bütçemiz var, bunun 900 milyonu memur, işçi aylıklarına gidiyor.»

Meclis aritmetiğinin içinden çıkanlar bu zimmet mat-lup aritmetiğinin içinden çıkmayı hiç mi düşünmüyorlar? Belediye personelinin tümü başka partili midir ki onları aylıksız, parasız, ekmeksiz bırakmaktan çekinmiyorlar?

Belediye seçimlerinde hiç mi oy vermediler sizlere bu kentlerde oturanlar? Oylar aşağı yukarı yarı yarıya değil miydi? Hadi yarıdan çoğu onlardan diyelim yarıdan azı sizden değil mi? Bunlar hiç mi hastalanıp Belediye Hastanelerine başvurmayacaklar? Hadi karşıdakileri «vatan-daş»tan saymıyorsunuz, sizinkiler bu âsilerle aynı kentler-de oturduklarından «vatandaş»lıktan iskat mı ediliyor?

Çöpçüler parasızlıktan işleri bırakır çalışanlar açlıktan çalışamaz hale gelirlerse?.. Ayakta kalanlar kapı kapı do-laşıp yalnız sizinkilerin çöplerini mi toplayacaklar?.. Ya bu krediyi kesip kentleri Kerbela'ya çevirmek isteyenlere kı-zıp da bütün sizinkilerin kapılarını çalmaya karar verir-lerseee?.. Biz sizden değil miyiz, biz insan değil miyiz di-ye verecekleri hesaplanan oyları da vermezlersee? Ne olup haliniz? Ne diyor Başkan! «Lağımaları, su kanallarını onaran, kapı kapı dolaşıp çöplerimizi alan, parklarımızı sulayan sokaklarımızı süpüren işçiler ücretlerini aylardır alamazken...»

Sözü burada kesip düşünelim. Bu işçiler ücretlerini al-salardı doğru Gar Lokantasına koşup kafayı mı çekecek-lerdi? Yoksa sigara karaborsasından Kent sigarası içki karaborsasından Coni Wolker viskisi alıp dursun bir kö-şede mi diyecekler di? Bakkala, sadece mahalle bakkalı-na, zeytin, peynirden, günde dört ekmekten biriken borcu-nu verecek gene kapatamayacaktı. Ama bütün bunlardan haberi olmayanlar adına, bakın ne söylüyor yardım isteyen yeni başkan:

«30 milyarlık yatırımlardan söz etmekte biraz insafli olmalıdırlar, bundan sonra!»

Lağamlar tikanırsa tıkansın, parklar bakımsızlıktan kurursa kurusun, mahalleleri pislik götürsün, sokaklar tozdan topraktan çöpten çöplükten geçilmesin gene de sallasınlar:

«30 milyarlık yatırım yapacağız!»

«Top, tüfek, tank, uçak fabrikaları açacağız».

Bir barbutçu ağızıyla cevap vereceği geliyor adamın:

«Salla zarını!»

«30 milyara bir çift at!»

«Kesiksin! Salla bi daa!»

«At bir uçağına düşeş!»

Başkan barbuttan anlamadığı için umudunu kesmiş bakkala kasaba şöyle sesleniyor:

«İçinde bulundukları sıkıntılardan kurtulana kadar, gene sizin için çalışan belediye işçilerine, belediye memurlarına hesap açın, yardımcı olun!»

Bir de bakmışız Başkanın bu çağrıdan sonra sizden olan mahalle bakkalları, de bir bildiri yayınlıyorlar şöyle:

«Siyasete karışmamak için veresiye vermekte olduğumuz bütün belediye memurlarına, bütün belediye işçilerine veresiyeyi kesiyoruz! Biz kendi halinde anahtarı belinde küçük sermaye erbabıyız iktidardaki hükümetin, çocuklarını açlıktan öldürmeğe karar verdiği insanlara kredi açamayız. Açtıklarımızı da bugünden itibaren kapatıyoruz! Bugün peşin yarın veresiye.. Kafesteki kuşu salıver gelesiyeyiz. Biz belediye işçisi değiliz ki çalışalım ölesiyeyiz!»

SEYİRCİ KALANLAR

Çanakkale Boğazından Lübnan bandıralı Yusuf Baba Şilebini bir Trans Atlantik ortasından böldü. Şilep büyük baş yaratıklarla dolu... Trans Atlantikteki yaratıklar ise her bakımdan ayrıcalığı olan türden... Besili bakımlı geldikleri toplumun ölçeklerine göre pahalı değerli... Gece yarısına kadar içip eğlendikleri için henüz göz kapaklarını bile aralayamamışlar, çoğu uykularında kamaralarında... Saat henüz sekiz bile değil neden erkenden uyanıyorlar?.. Öğleye doğru bindikleri İtalyan bayraklı Achille Lauro gemisi Tophane'ye bordalarken kalkarlar, duşlarını alırlar, tıka basa doyduktan sonra inerler merdivenlerden rıhtıma... Fotoğraf makinelerini bu kez de camilerimize, kalelerimize, kulelerimize tutarlar...

Aslan Achille birden sarsılıyor... O ne? Önüne yanlışlıkla çıkan bir beygiri mahmuzlar gibi alıyor bir şilebi altına... Öylesine bir mahmuzlayış ki, dayanmıyor yüklü gemi kış üstü gömülüyor Çanakkale sularına, kaynayıp gidiyor. İçindekilerle birlikte... Baş taraf baştan kara...

Besili, bakımlı süper yolcular, birden silkinip gemilerinin bordasına koşuyorlar... Kaçırılır mı böyle fırsat... Şilepteki yaratıklardan sağ kalanlar dökülüyor denize... Hele kasaplık inekler... Can havliyle yüzerek kendilerini kıyıya atarlarken fotoğraf makineleri başlıyor çalışmaya... Çırrtt çırrtt çeken çekene! Ta İtalyalardan beri neden kal-

kıp geldiler buralara... Gülüp eğlenmek, yanlarını yörelerini dikizleyip hoşça vakit geçirmek için değil mi? Sabah sabah önlerine çıkan bu eğlencelik deniz gösterisi, can pazarı numarası kaçırılır mı hiç! Uyuyanlar da uyandırılıyor! Koşun, koşun kaçırmayın bu Hellespon Revüsünü!

Sandalları indirmek, şilebin gemicilerini kurtarmak bile akıllarına gelmiyor ...Otuz altılık fotoğraf makineleri, telemetreler, telefotolar kameralar harıl harıl çalışıyor! Yeni film makaraları geçiriliyor makinalara, bir telâştr gidiyor!

«Oeeh cherie! Merveille... Quelle spectacle revü!..»

Şilep «SOS!» çeke dursun, süper turistler de boyuna resim çekmekte. Renkli renksiz fotoğraflar ...

Böyledir bu iş!.. Hiç değişmez!.. Bir yanda gırtlaklarına kadar yaşayanlar, bir yanda gırtlaklarına kadar sulara gömülüp can çekişenler...

Aynı gün İstanbul'da Tophane Rıhtımına bakan sırtlarda yüksek bir okulun sahanlığında geçen bir olay... Güvenilir bir gazete olayı şöyle anlatıyor bize:

«Galataşaray İşletmecilik Yüksek Okulu, Eli tabanca-
lı, bıçaklı ve sopalı bir grup öğrenci tarafından basılmış,
biri ağır yaralı, olmak üzere beş öğrenci yaralanmıştır.

Görgü tanıkları, olay sırasında polisin dışardan seyirci kaldığını ve eli silâhlıların olay yerinden uzaklaştığını bildirmişlerdir.»

Böyle bir olayda en seyirci kalmaması gereken neden seyirci kalıyor? Bunlar da mı Trans Atlantiklerle memleketimizi görmeğe gelen kişiler? Bunlar da mı can çekişenlerin renkli renksiz kanlı kansız çıktıkları resimleri, «Türkiye Hatırası» albümüne geçirecek olan yabancılar? Bunların da mı Achill Lauro yolcuları gibi tuzları kuru?..

Bir başka görünüm daha...

Bir oyun, bir tragedi oynanıyor Güney Asya kıyılarındada... Orada da var denize dökülenler, helikopterlerden. Denize dökülmeyi de biliriz, denize dökmeyi de... Taaa İzmir kıyılarından biliriz 9 Eylülünde... Amerikan gemilerinin niçin demirli olduğunu kimleri beklediğini Kurtuluş Savaşından çıkmış savaşçıların kardeşleri, çocuklarıyız biz! Bu tür savaşların tertipçisi, dost Amerika gene aynı seyirci locasında... Yüksek ücretlerle yerleştiği koltuklardan denize dökülenleri, yanan elçilik yapılarını, tutuşan talihsiz Vietnamlıların barınaklarını seyrediyor savaş kundakçıları, ellerinde dürbünler... Hadi diyelim ki onlar seyirci kalıyorlar seyirci kalmasını bildikleri için... Ama niçin seyirci kaldığını bilmeyenlere ne diyelim? Acımaktan başka bir şey yapamayan halkımızın sabrından huzur sağlama ya kalkanlara...

Ne, ölen, ne yaralanan çocuklarımız, Yusuf Baba Şilebinden denize dökülen yaratıklardır... Ne de onlar Achille Laura Trans Atlantığının sorumsuz süper turistleri... Biz görevleri hiç bir şeye seyirci kalmamak olan sorumlu kişilerin elleri arkalarında, olayların seyircisi olmalarından yana değiliz. Belki öyleleri de vardır. Bu gibilerin ilerde sahil-i selâmete çıkarken can havliyle debelenmelerini, acemice atılan kulaçlarla her atılımda biraz daha dibe gitmelerini görmekten de hoşlanacak değiliz!

Bırakalım dürbünleri fotoğraf makinelerini Trans Atlantik yolcuları da değiliz biz! Yeryüzü kalabalığı içindeki yerimizi alalım! Kendimizi bilelim!

“YOLDAN Bİ YAAA!..”

Kastamonu Öğretmen Okulunun bahçesinde koşup oynarken yokuşun başına doğru bir kamyonun dengesizce yaklaştığını gördük. Şoför muavini olduğu her halinden belli bir delikanlı direksiyona sıkı sıkı yapışmış, bağıırıyordu:

«Yoldan bi yaaa!..»

Sonradan öğrendiğimize göre, uzak yoldan yeni gelen kamyonu şoför yardımcısı Tekkealtı Köprüsü'nün başındaki çeşmede yıkayıp kuruladıktan sonra geçmiş direksiyona, orasını, burasını kurcalarken yürütmüş, yürüdüğünü görünce de şaşırmıştı. Araba hızlandıkça durduracak yerini arıyor, yanlışlıkla gaz pedalına bastıkça da başını çıkarıp bağıırıyordu:

«Yoldan bi yaaa!..»

Durumu anlamıyanlar yol üzerine dikilip bakıyorlar işin ciddiliğini anlayınca da kendilerini zor atıyorlardı duvar diplerine. Delikanlı yaya kaldırımı falan dinlemiyordu.

«Zapedemeeeyon!.. Yoldan bi yaaa!»

Okulun bahçesi tam yokuşun başındaydı. Kamyon, şoförünün kontrolünden çıkmış, sarsak sarsak ilerleyen araba, yokuşun başına kadar gelmişti, arka yollardan. Yokuş mokuş dinleyeceğe hiç benzemiyordu. Şoför muavini işin ciddiliğini yol üstündekilere belirtmek için bağıırıyordu boynuna:

«Şaka demeeeyon! Valla canınıza okur... Yoldan bi yaaa!...»

Kamyon birden hızlandı, yokuş aşağı yönelmişti artık! Durdurabilene aşk olsun!

Parmaklıklardan eğilip bakıyorduk. Yaşlı bir manavı altına alıp ezmişti.

Başbakanın fiyat artışları karşısındaki tutumu, bana birden bu olayı anımsattı. Şu var ki, Başbakan karşıdan gelen kamyondaki şoför yardımcısından çok daha soğukkanlı. O kadar soğukkanlı ki, kılı bile kıpırdamıyor. Fiyat grafiklerinin yükselip, yükselip halkın üstüne devrildiğini gördükçe:

«Yoldan bi yaaa!» diye de bağıramıyor.

Kamyon almış hızını, geliyor üzerimize doğru.

«Bas frenel!» diye çırpınıyoruz, basan yok. Kuşkuluyor insan. Acaba bu kamyonun freni mi yok diye. Freni var da basacak ayaklar mı kötürüm?

Yüzde on, yüzde onbeş, yirmi derken, iki kat oldu fiyatlar. Fiyatlar iki kat olunca belimiz de iki büklüm!

Geçim için en elverişli olan Nisan, Mayıs ayları bile pahalılık bakımından büyük yüzdeler gösterdi. Bu aylara kadar kendini tutmasını bilen ekmek grafiği de birden sivrilerdi. Sanki bütün bu artışları önceden hesaplayıp da bir kurala bağlamış gibi «8—10»luk bir artışı kabul etmiş görünüyor sayın Başbakan.

Çıkarılmış olan fiyat istikrar kararnamesini halâ yürürlüğe koymak istemiyor. Bizim Kastamonu'lu şoför muavini hiç olmazsa yolunun üstündekileri uyarıyor, işin ciddiliğini duyurmaya çalışıyordu:

«Vallaaa şaka demeeeyon! Durduramaaaayon! Yoldan bi yaaa!» diye bağıırıyordu.

Sayın Başbakana soruyorlar:

«Tedbir olarak mevcut kanunları işletecek misiniz?»

Verdiği yanıt çok ilginç:

«Korkuyorum!»

Kimden, neden diye soramayız ki... Avrupa'da birçok hükümetler sıkışınca bazı tedbirlere başvururlar. Ekonomik nedenlere dayanmayan yasakların geçerli olmayacağını mı sanıyor acaba? Demokratik düzende bazı kısıtlamalara cevaz veren bir hükümet, sömürülen, geçim zorluğu çeken halkın çıkarına bazı tedbirler uygulayamaz mı dersiniz?

Pahalılık frenden kurtulmuş kamyon gibi sürülüyor halkın üstüne. Durmakla sürücüyü kontrol altına alamadığımız gibi, ezileceklerle de hayrımız dokunmuyor.

Başbakan'ca söyleyecek hiçbir sözü yokmuş gibi susuyor. Tedbir almayı Ekim'de seçilecek yeni hükümete mi bırakıyor? Daha dört beş ay bu fiyat artışlarından çekeceğimiz var demektir.

Ama ben onun kadar soğukkanlı değilim. Elimde ne direksiyon var, ne de altımda kamyon ...Gene de bağır-maktan kendimi alamıyorum:

«Yoldan bi yaaa!..»

EL ETEK TRAMPET

Adamın biri durup dururken sormuş arkadaşına:
«Bey peder trampet çalar mıydı?»
«Bilmezdi!» demiş öbürü, «Neden sordun?»
«Benimki de çalamazdı da...»

Bizim zamanımızda izcilik diye bir «defile» vardı. 23 Nisanlarda 19 Mayıslarda, 29 Ekimlerde yaşımıza, başımıza, tenceredeki aşımıza uygun bayram yapardık. Bayram deyince önce benim aklıma hep yeni bir şeyler giymek gelir. Dinî bayramlarda yeni giysilerle donanıp kapı kapı dolaşır el öpersin, büyüklerin elini... Büyükler de sana dua ederler:

«Büyük adam ol!» diye.

Her dua edenin büyüklük tavanı, kendi büyüklüğü kadardır. Eğer ilerde kendi tavanını aşan biri çıkarsa:

«Haaa Ahmet mi?.. Tanırım! Elimi öperdi benim...» diye böbürlenmesine yarar bu elöpme törenleri... Eğer elöpmenin durumu, yani ailece durumu demek istiyorum... Büyük adam olmasını gerektirirse dua mua bi yana ne yapar, ne der, büyük adam olur er geç!..

Alalım bir büyüğümüzü ele... Tanrı ona, servet gibi bir de evlât nasip etseydi, biri ona «öp babanın elini!» deseydi... Babası da:

«Çok yaşa evlâdım! Yaşa da büyük adam ol!» diye sırtını sıvazlardı... İstenilmeden de büyük, çok büyük bir

bir adam olur çıkardı ortaya... Bizim büyüklüğümüz de, servet gibi babadan oğula «intikal» eden «menkul» ve «gayri menkul» bir mülktür. Bırakın «pederşahi»sini, biz doğrudan doğruya «şahi» bir aile düzenine bağlıyız. Dinî bayramlarımızın amacı da, büyük adam olmak için dua alma törenleridir. Bu törenler zaman zaman dinî bayramların dışına da taşırılır. Bu yüzden de durmadan büyük adam yetiştiririz. Ankaralarda, İstanbullarda, Aydınlarda, İzmirlerde...

Gelelim «millî» bayramlara... son zamanlarda bu bayramlarımızın da şansı açıldı. Çok şükür başımız da her türlü bayramı değerlendirecek büyüklerimiz var. Hem dinisini hem millisini... Büyük adam mı olmak istiyorsun her bayram bol bol el öpecek, etek öpecek, çarıklı iskarpinli ayak öpeceksin! Hiç kaçırmayacaksın törenleri, şölenleri... Sarıklı, çarıklı önderleri, şapkalı şapkasız, külahlı, külahsız başkanları... El ayak öpmekle dudak aşınmaz!

Dinî bayramların özelliği teker teker, çiftler çiftler kapı kapı dolaşmaktır Millî bayramların değişmeyen özelliği de uygun adımdır. Eskiden böyleydi, şimdi daha da çok böyle oldu. Meydanlarda, alanlarda, caddelerde, koridorlarda, kordonlarda uygun adımla yürüyeceksin! Taaa bizim zamanımızda bile böyleydi bu! Hocalarımız savaş gördükleri için, bizleri de gelecek savaşlara uygun adım atmakla yetiştireceklerdi. Oysa savaşlarda ne yenen taraf, uygun adım attığı için yenmiştir, ne yenilen taraf uygun adım atmadığı için yenilmiştir! Uygun adımın daniskasını atan, hem dizden değil de kalçadan atmasını başaran Hitler Tosunları bile yenilmekten kurtulamamışlardı.

İlk gençliğimizin millî bayramlarında, hep uygun adım yürütürlerdi bizi... Uygun adım atmak için öğretmen «sol, sağ»sı kalktı, yerine trampet geçti. Okulun en önünde izciler giderdi, izcilerin önünde de boru trampet takımı... Bo-

ru çalan arkadaşlardan alıp denedim bir gün. Öttürecek bende ne soluk vardı, ne körük! Baktım trampet için böyle yetenekler hiç gerekli değildi. Fiyakalı işti trampet çalmak! Hem yürüyor, hem yürütüyordun insanı. İdman odasından giyile, giyile meşine dönmüş izci urbalarını giyiyor, trampetimi boynuma taktığım gibi en öne geçiyordum artık! Böylece hem uygun adım atıyor, hem de uygun adım arttırıyordum. Amacımız neşeli olmak neşe yaratmaktı. Faruk Nafiz Bey, daha çömezi Behçet Kemal'i yanına alıp Kemal Paşa'nın emriyle bizi her savaştan açık alınla çıkartan marşı yazmamıştı daha. Düşsel kızı Perihan için şu dörtlüğü döktürmüştü:

«Neşeli ol neşeli
Varsın desinler deli
Eğlenmeli, gülmeli
Her gün her zaman kızım!»

Ağabeylerimiz babalarımız büyüklerimiz kurtarıcılarımız bizim neşeli olmamızı istiyorlardı. Kırmamalıydık büyüklerimizi. Onlar bizim kurtarıcılarımızdı. Her zaman bizim kurtarıcılarımız olmuştur. Önce bizi düşmandan kurtarırlar, esaretten, cehaletten sefaletten kurtarırlar... Tam kurtulduk derken kendilerine esir ederlerdi. Bunu çok öncelerden sezen şair «Esir-i zülfü'n olduk, gerçi kurtulduk esaretten» demişti. En sonunda bizi de hürriyetin zulfüne esir etmişlerdi. Esir-i zülfiyar olan biri nasıl neşeli olurdu. Bunu hiç düşünmezlerdi büyüklerimiz! Ama biz ne yapar yapar gene de neşeli görünmesini bilirdik. Madem ki onlar bizim neşeli olmamız için hiçbirşey yapacak durumda değildirler işlerinin güçlerinin çokluğundan. Gayret dayıya düşüyordu. Kendimizi zorlayıp neşemizi bulmalıydık. Bana da bir görev düşüyordu. Trampet çalıp arkadaşlarımı neşelendirmek! Bey peder ne zurna çalmıştı, ne trampet çalmıştı ama ben trampet çalma mutluluğuna erişenlerdenim

milli bayramlarda. Bu mutluluk «Neşeli ol neşeli!» dedikleri için ıkına sıkına kazandığımız mutluluktu ama olsun! Şimdi bu kadar bile trampet çalan yok gençlerimizde.

Çocuklarımıza, gençlerimize ve tüm çalışan, çalışmayan delikanlılarımıza:

«Neşeli ol! Mutlu ol!» diyorlar.

Hem onları ustaca ikiye böleceksin... Bir bölümüne yurt vereceksin öbürüne sırt çevireceksin! Bir bölümünün eline muşta geçirtip beline tabanca takacaksın, öbür bölümüne düşmanca bakacaksın! Sonra da bir olun, birlik olun, kaynaşın, oynaşın, neşeli olun, neşenizi bulun, diyeceksin!

Bakıyorum siyasilerimizin neşeleri yerinde keyfleri gerçekten gıcır. Çocuklarımızda gençlerimizde surat bir karış. Siyasilerimizin neleri varsa birbirine denk. Trampeti onlar çalıyorlar bu yıllarda. Çok yaşasınlar!

Belli kitabevlerinin, belli yayınevlerinin, belli yazar dostların kitaplarını tanıtan, reklamını yapan, öven, göklere çıkaran, bu belli kitabevlerinin, yayınevlerinin tam karşısında olanları da en azdan görmezlikten gelen yerine göre batıran, yeren, bir dergi var: KİTAPLAR... Böyle bir yol tuttuğunu da içindeki yazılarla zaten açığa vuran bu dergide ara sıra hamasi yazılar da çıkar. Kahraman, yani kalemşör, göğsünü karton bir kalkanla gizler. Kendini bu karton kalkan'ın arkasında çok güvende görür.

Çocukların patlangıcıyla dahi delinebileceğini düşünmek istemez, korunduğu kalkanın. Herkes gibi ben de bilirim bu derginin ne maksatla yayınlandığını ama, bir göz gezdirmeyi, ticari edebiyatın, ne yeniliklerle sürüp gittiğini öğrenmek için, gene de yararlı bulurum. Bu övmeler, bu yan tutmalar, ya da adamına, kitabına göre de tam tersine davranışlar, unutturmacalar, şaşırtmacalar, görmezlikten gelmeler yöntem bakımından nedense hiç değişmez. Hep eski oyunlardır. Ta Edebiyatı Cedide'den beri sürüp gelmiştir ve benimseyenlerce de sürüp gidecektir. Bozkırda dayanışarak yaşayanların taktiğidir bu yöntem... Çok ilkeldir düzlükte dört yanı birden güvenle denetlemek için bu yol ama, yeni yollar bulmak da çok zordur doğrusu...

«Ayıbın da ayıbı var» adlı bir yazı gözüme ilişti derginin 6. sayfasında... Belirttiğimiz gibi yazarı ortalarda gö-

rünmüyor. Neden? Hem çatacaksın şuna buna, hem de ortalarda görünmiyeceksin! Eğer dergiyi yöneten yazdıysa, yazan Tarık Dursun K.'dır. Yazı İşleri Müdürü yazdıysa Nermin Kakınc'tır. Nermin Kakınc diye bir yazar tanımadığımıza göre ya Tarık Dursun K. yazmıştır, ya da Nermin Kakınc'ın sorumluluğunu üzerine alacağı bir yazar. O da sorumluluğuna ortak olabileceği kişi Tarık Dursun'dur olsa olsa.

Bana bir sataşma olduğu için kişi üzerinde daha çok durmadan yazıya geçiyorum. Şöyle bir iki satır var yazıda:

«Çetin Altan'ın haksız yere hapislerde yatmasını sü-tunlarında konu etmektense domates fiyatlarını, trafik keş-mekeşliğini tema diye aldılar. Altan'ı es geçtiler.»

Hemen açıklıyayım! Geçenlerde «Ucuz Politika» adlı yazımda Hal, malî polis tarafından basılınca kenar mahallelerde 100 kuruştan domates sattırıştım. Amacım yalnız Haldeki araçları benzetmek değil İnönü'nün de domates fiyatına ucuz politika yaptığını belirtmekti. Yazıdan anlıyanlardan niceleri, üzerinde durmuşlardı ilgiyle bu yazımın! Kitaplar dergisinin ilgisi ters olduysa elbet bir nedeni olacak! Şu son günlerde derginin kanat germek istedikleri kişilere biraz dokunmuşum. Kendisine bu vesileyle biraz değindiğim için... Hababam sınıfı romanını 45 bin bas-kıdan yukarı çıkartmak istemediğinden... Nitelikleri değil de, nicelikleri bile maksatlı verdiğini söylemişim kendisine.

Son yazısındaki suçlama, Ekmekçi'nin: «Haksız Yatan Yazar: Çetin Altan» başlığı taşıyan yazısından ileri geliyordu. Bütün fıkra yazarları arasında, ben de domates fiyatlarını yazı konusu yaptığım için olacak, bir kabzımal öfkesiyle bana da çullanıyor, okuduğunuz gibi...

Neden bu ilginç yazıyla ilgilenmemişiz? Yani ertesi

gün Mustafa Ekmekçi'nin yazısını okur okumaz düğmeye basılmış gibi aynı konu üzerinde neden faryap etmemişiz? Neden Çetin Altan haksız yere yatıyor, diye bir ağızdan haykırmamışız?

Eğer bu yazıyı yazan T. Dursun K. ise bilmesi gerekir ki, bu ne fıkra yazarlığına sığar, ne de avukatlığa... Ayıbın da Ayıbı var adlı yazıyı yazan kişi de bir vesile bulmuş, bu suçlama yazısını yazarken Çetin Altan'ın suçsuz yere yattığını da topluma duyurmuştur. Demek ki Çetin Altan için yazı yazmak isteyen kişi durup dururken küt diye yazmıyor. Ekmekçi bile bir bağlantı bularak yazmıştır yazısını! Ama bir fıkra yazarı, başka bir fıkra yazarının ele aldığı konuyu, ele aldığı biçimde yazar da, bağladığı sonuçlara bağlarsa, bu en azdan öykünme, konu yürütme, hazır konma olur... Bir fıkra yazarı eğer böyle bir konuyu gerekli görürse Mustafa Ekmekçi fıkra yazacak diye beklemez, eyleme geçmek için. Nitekim Mustafa Ekmekçi de Kitaplar dergisinden sipariş almadan oturmuştur teleksin başına. İçerdekileri tutmak başka, ısmarlama yazı yazmak gene başka! Haklıyı tutmak, ısmarlama kitap övmeye, kıy-tırık yazarları şişirmeğe benzemez.

İçerde yatan her çağda, her dönemde yürekli, değerli aydınlar, yazarlar, politikacılar, emekçiler olmuştur. Bu tür kişiler, fıkra yazarları bizim için hemen kâğıda kaleme sarılısınlar diye de girmemişlerdir cezaevlerine. Eğer gelenek böyle olsaydı Çetin Altan'lardan çok önce girenler, topluma, meslek arkadaşlarına, memleket aydınlarına, emekçilerine küsecek öylesine çok nedenler bulurlardı ki!..

Hiç kuşkusuz Çetin Altan da bu olgun kişilerden biridir. Kendisini bir iki sözcükle anımsayıp, okurlarına anımsatan meslek arkadaşlarına şu dar durumunda bile Cumhuriyet Gazetesinde çıkan bir röportajda teşekkür etmesini bilmiştir.

Mustafa Ekmekçi, 'unutmadığıma göre, yazısında yasal bir haksızlık üzerinde duruyordu. Hukukçu yazarlarımızın bu konuda daha başarılı olmaları gerekir. Bizim gibi mahkemeden mahkemeye hukukla yüz yüze gelenlerin görevleri, geçici de olsalar aramızdan ayrılanları unutmamak, yeri geldikçe onları, dostlarına, çevrelerine unutturmamaktır. Çetin Altan da her yürek adamı gibi kendisini unutmayan, unutturmayan arkadaşlarına karşı içtenliğini belirtmiştir. Adlarını Cumhuriyet'te teker teker açıklamak gereğini duyduğu arkadaşlar arasında beni de saymak inceliğini göstermiş. Bunu hak ettimse kendimi mutlu sayar sevinirim.

Kitapçılık da bir yatırım işidir, hele hele memleketimizde. Ne var ki dostluklar yatırımla kazanılmaz. Bu kural geçerli değildir, gönül işlerinde.

HAŞHAŞİYE

Böyledir bu basın, sayın profesör Çetintaş! İşte başladılar «meyvedar» ağacı taşlamaya! Sen hiç kavak ağacının taşlandığını gördün mü? Bütün değerli hocalar, ünlü bilginler, tanınmış profesörler taşlanmış, diye alınmıştır! Hoşgörü bilginliğin şanındandır, aldırma! Bir hocamız vardı Beyşehir gölüne yoğurt mayası çalan... Bir bilgimiz vardı haşhaş üzerine inceleme yapan: Adı mı? Hep biliriz. Sayın Kaymakçalan. Bir de profesörümüz vardı diyorlar, Kaymakçalan'ın mayaladığı ürünün kaymağından bir parmak alan.

Bir de besinler üzerinde düşünen düşündüren Osman Nuri Koçtürk var... Eski bir sanatoryum çıkışlı olduğum için nerde bir yazısını görsem hemen okurum. Besinler üzerindeki bilgimi genişletip az parayla en yararlısını yiyebilmek için.. Bizim şu köşenin sınır çizgisine kadar dayanmış bir yazısını görür görmez hemen başladım okumaya.. Sütten, yoğurttan, kremadan, kaymaktan söz ediyordu. Besin konusunda doğrusu tek uzmanımızdır. Sütten mi söz ediyor, kimin sütü sulandırılmış, kimin sütü bozuk, kimin kaymağı temiz sütten yapılmadır, kimin kaymağı Amerikan süt tozundan mayalanmadır, bilir. Söylediklerinden kuşkulanıp bir parmak da ben almaya kalkışsam, denemek için, burnumu dayayıp koklamam! Ne derse doğrudur yüzde yüz. Kaymakçalan da, Nevzat Yalçintaş da sırf Amerika'

nın çıkarına iş yapıyorlar diyor Koçtürk, yazısında. Bilim ve üniversitelerimizden ucuza aldıkları ünvanları, kalkan gibi kullanarak halkımıza kazık atıyorlar diyor, açıkça. Sayın Çetintaş! Koçtürk'ün önerisi üzerine okuyorum. «Haşhaşiyemizi! Kim ne derse desin üstad, dostluksa dostluk, yandaşlıksa yandaşlık, bilimse bilim, siyasette siyaset, hele hele kiyasetse kiyaset, hepsi var bu yazıda! Böyle bir yazıyı kaleme alanı; TRT'nin başına geçirmekle kalmamalı bu hükümetin de başına geçirmeli, Bursa külahı gibi...

Yazdığın makaleye göre, bizim sola yakın politikacılarımız, bize dokunmayan yılan bin yıl yaşasın» diyorlar. Bizim gençlerimiz nasıl olsa afyonkeş değildir, varsın Amerikan gençleri zehirlensin demeye getiriyorlarmış. Yakışır mı senin bilimselliğine sayın profesör, ne zaman demişler, nerde demişler, kime söylemişler? Hem, sen mi kaldın Amerikan hippelerini düşünecek! Bizim gençleri düşünsene biraz da... Köylerinde haşhaş ekmeyip de işsiz kalan köy gençlerini!

Amerikan delikanlıları kendilerini düşünmezler mi üstad. Gerçek Amerikalıyı tröstlerin çıkarına tavşan avlamaya bile yollasan yakar kafakoçanlarını gene de gitmezler. İyiyle kötüyü Türkiye'deki Amerikan hayranlarından daha güzel bilir onlar. Tröstlerin çıkarına cana kıymayacakları gibi; Türkiye'deki solcuların siyasi çıkarları için de afyonkeşliğe başlamazlar! Kralı sevmekte kraldan da ileri gidersen kuşkulalmazlar mı bu sevgiden? Sevginin çoğu da Amerikalı gençlerin de işine gelmez, sakın CIA'nın adamı olmasın diye kuşkuyla bakarlar kara cübbene sonra!

Amerikalılara afyon çok gereklidir ama ilaç endüstrisi için... Keyf içinse bunun sentetiğini yapıyorlar zaten... Sen bizim solcu siyasilerin Amerikan gençliğini zehirlemek için bu kararı verdiğini demeğe getiriyorsun ama... Onlar senin için hiç de kötü şeyler düşünmüyorlar. Ameri-

kalı sentetik uyuşturucularının hesabına konuşuyor demiyorlar.

Türk köylüsü için aman afyonkeş olmasın diye bir korkun varsa boşuna! Türk köylüsü ürettiğini tüketecek kadar budala değildi. Yağ üreten köylü yağının iyisini yumurta üreten, yumurtasının tümünü satar. Sen hiç pastırmasının en iyi parçasını, yiyen Kayserili gördün mü? İçin rahat olsun ulusuna karşı taştan katı, kayadan çetin profesör! Hele memleket gençlerinin afyona düşkünlüğü tehlikesine karşı senin TRT'nin başına geçmen en sağlam bir milli «teminat»tır. Onları uyutmak uyuşturmak söz konusu olunca bütün tesisler elinde (Radar tesisleri hariç). İstedğin gibi kullanabilirsin!

«Sola yatkın bazı kimseler haşhaşın ekimini sağlayarak bağımsız politikamızın örneğini verdik diyorlar.»

İnanmadın öyle mi? Sen solculara değil bağımsızlığa inanmıyorsun. Her şeyini bağımlı politikaya göre ayarlamış olanlar, köylümüzün çıkarına, halkımızın, ulusumuzun çıkarına her hangi bir davranış olursa önce bağlı olduğu politikanın çıkarını hesaplıyorlar işte. Oysa bağımsızlık söz konusu olunca bunun solculardan mı geldiğini yoksa sağcıların mı görüşü olduğu düşünülemez. Bağımsızlık hemen her ulusun sözlüğünde ayrı anlam taşır. Bilirsin üstad, erenlerin ne sağı vardır ne solu... Hele yeni erenlerin! Onlar sağcılarla da koalisyona girerler, solcularla da. Önemli olan kişisel çıkarlarıdır. Dünyanın her köşesinde bağımsızlık söz konusu oldu mu sağcısı da, solcusu da birleşirler. Bizden misal versek inanmazsınız, batıdan verelim: De Gaulle! Direnme hareketinde papazlarla sola yatkın ve solu aşkın olanlar bile Almanları kovalayana kadar, bal gibi anlaşmışlar, dağa bile çıkmışlardır bir arada.

Sayın parazit uzmanı o zamanın sağcıları, gerçek ba-

ğimsızlık adına önerinin sağdan geldiğine önem vermeyen solcuları her zaman yanlarında bulmuşlardır. Ama solcular bir öneride bulunurlarsa, bütün sağcılar gibi profesörmüzün kulakları dikilir:

«Bu basiretsiz ve dağların ötesini göremeyen bir politikadır.» diye.

Bak Sayın basiretli Genel Müdür! Öylesine yüksek bir «mevki»ye oturttular ki seni, bu «mevki-i mürtefi»den bütün dağların önü de görülür, arkası da. Aç gözünü! Makaleler yazan adam, kürsüleri işgal etmeden de politikasını sürdürür. Baştakilerin haşhaş, afyon, uyutma uyuşturma politikasını bizlere duyurabileceğin telli telsiz, pilli pilsiz bütün araçlar, gereçler emrinde! (Radar hariç) Amerikan çıkarlarına uygun afyon politikası ile birlikte dışa dönük Amerika'ya eyik tüm politik görüşleri de aktarırın sıcağı sıcağına. Sakın solcu televizyon abonelerini yitirme korkusuyla haşhaş üzerindeki görüşlerinden özveride bulunma! İşte o zaman bizi de kaybedersin yeni koltuğunu da! İlk iş olarak son kez, seni bu yüksek mevkilere eriştiren değerli makalenin bir kere de kendi ağzından televizyondan dinleyelim ki, her bakımdan tanışmış olalım. Tüm memleket TRT'nin başına kimlerin geçtiğini nelerin geldiğini gözleriyle görsün, kulaklarıyla duysun! Halkımız, başa geçenin, neyin nesi, kimin fesi olduğunu şıpşak anlayıversin!

İÇİNDEKİLER

Hocanız Kahraman mı?	7
Bir Kabak Tatlısı Millisi Bol Olsun	11
Lastikler Gümm!	15
Deinek BöyleBöyle Şekerim	18
Sen De mi Tuzüs!	22
Doğuş mu Batış mı	25
Bir Temmuzumuz Var, Bir Ağustosumuz	28
Gelin Yarışalım!	32
Kafadarlar	36
Anı Yazmak	40
926'dan Birine!	45
Dünyayı Tanıyıp Değerlendirmek	49
Cide'li Olmak	53
Bayramımız Yok	58
Çocuk Şiirleri	61
Asıl Adalet	68
Aman Acılı Olmasın	68
Tatar Ramazan	71
Deniz ve Güneş	75

En Güzel Kadın	79
Kapalı Zarf	83
Her Sineği Bir Alıcı Kurt Olur	86
Yatırım mı, Kaldırım mı	90
Pamuk İpliği	94
Hepinize İyi Tatiller	97
Gazi Enstitüsü	101
Gelemez	104
Sami Karayel ve Mardin Valisi	107
nce zel Ahlak	111
Hoşindi Yar Hoşindi	114
Guguk Guguk Guguk	118
Belediyelere Para Cezası	121
Seyirci Kalanlar	124
Yoldan Bi Yaaa!	127
El Etek Trampet	130
Gizli Kahraman	134
Haşhaşıye	138

Samsun'da 1923'lerin Haziran'ında ilk kez bir basımevi gördüğüm gün, mesleğimi seçmiştim. İlk iş olarak elime geçirdiğim bir kurşun parçasına adımı tersinden kabartma olarak yazmış defterime basmıştım. Beni Cumhuriyet dönemi yazarlarından saymaları boşuna değildir. Önce adımı geçirmiştim deftere, sonra yazılarımı... Her türde yazıyı denerken diziye de boşlamadım. Yazılarımı yazamadığım yıllar başkalarının yazılarını dizdim, basımevlerinde, Entertip ustalığına kadar ilerlettim işimi. Yazmasıyla, dizmesiyle tam bir gazeteci olmuştum sonunda. 1399 sayılı basım şeref kartım tanığımdır. Şu elinizdeki kitap da ikinci tanığım. Kastamonu'da çıkan Çalçene, İstanbul'da çıkan Marko Paşa'lardan Akbaba'lardan Dolmuş'lardan beri yazdığım yüzlerce binlerce yazıdan seçtiğim gazete, dergi yazıları bunlar. Üç büyük kentimizde yayınlanan güncel yazılardan seçmeler... Güncel oluşları, eskiliklerinin bayatlıklarının açıklanması sayılmasın. Yazı gerçekten güncelse o gün olduğu gibi, bugün de günceldir. Geleceğe kalması düşünülmeyen bir yazı niçin yazılmış, dizilmiş, basılmış olsun. Kalıcılık tüm sanat ürünleri gibi güncel yazının da amaçlarından biri ve en önemlisidir. Bizden sonrakilere akıp giden günlerimizden selintiler bırakamayacak niçin kara kara yazıp sıra sıra dizme zahmetine katlanalım. Yazarın, işlevini başarmaya çalışırken tek şanssızlığı kendisine tanınan yazma süresinin kısalığı... Her işin yirmi dört saat içinde başlayıp bu süre içinde bitmesi... Tek sığındığımız da okurlarımızın bunu bilmeleri... Hoşgörüye bu tür yazılar için çok daha gereksinmesi olacak yazarın. Aydınlik günler dileyerek....